

ଅଜଣା
ରାଜଜ
କଥା

ଅଜଣା ରାଜଜ କଥା

ସଂଗ୍ରାହକ:—

ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଡକ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ ଏମ୍. ଏ.

ମୂଲ୍ୟ :—୧.୨୫ ନୂଆପଇସା

ଉତ୍ସର୍ଗ ପତ୍ର

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ଓଡ଼ିଶା ପର୍ବ ଓ ପରିବହନ
ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ।

ମାନବକରେଷୁ,

ଆପଣ ଜନ-ସେବା ତଥା ବିଦ୍ୟାନୁରାଗିତାର ଏକ
ଚରମ ନିଦର୍ଶନ, ରାଜନୀତିର ଘନଘଟା ମଧ୍ୟରେ ଓତଃ-
ପ୍ରୋତଃ ଜଡ଼ିତ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ସେ କଳା ଓ
ସାହିତ୍ୟର ଉତ୍କର୍ଷ ଲାଗି ସତତ ଚେଷ୍ଟିତ ସେଥିପାଇଁ
ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ରଣୀ —

ମାନବିକ ଗୁଣର ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ
ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ବହୁମୁଖୀ ଉନ୍ନତିର ପରିଚ୍ଛେଦକ-
କ୍ଷମତାର ଲୋଭ ବା ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟର ବଢ଼ିମା ତା ନିକଟରେ
କିଛି ନୁହେଁ । ଆପଣ ସେଇ ମାନବିକତାର ପ୍ରତୀକ
ଯାହାପାଇଁ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଆପଣ ଏତେ ଜନପ୍ରିୟ
ହୋଇପାରିଛନ୍ତି ।

ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ଜାତିବର୍ଣ୍ଣ
ନିର୍ବିଶେଷରେ ଏକ ବିଶ୍ଵ ସଂଗଠନ ଯାହାର କାମ୍ୟ
ଭୂତୃତ୍ତ୍ୱର ଚରମ ବିକାଶ ଓ ମାନବିକତାର ପରିସ୍ଫୁଟନ ।
ଆପଣ ତାହାର ଏକ ଗତାନୁଗତକ ସତ୍ୟ ନ ହେଲେ
ମଧ୍ୟ ସେଇ ଆଦର୍ଶର ଏକ ପ୍ରକୃତ ନିଦର୍ଶନ । ସେଇଥି-
ପାଇଁ 'ଆଜି' ଏହି ସମିତିର ଭବନେଶ୍ଵରସ୍ଥ ଶାଖା
ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରଥମ ଅବଦାନ ଆପଣଙ୍କର କରକମଳରେ
ଅର୍ପଣ କରୁଛି । ଆଶା ଓ ବିଶ୍ଵାସ ଆପଣଙ୍କପରି ସଜ୍ଜନ-
ଙ୍କର କୃପା ଓ କଲ୍ୟାଣରୁ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଆଶା ଓ
ଆକାଞ୍ଛା ଅତିରେ ରୂପାୟିତ ହେବ । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ଗୁଣମୁଗ୍ଧ

ଭବନେଶ୍ଵର ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ

ମୁଣବେଳ

ଏହି ବହି ଖଣ୍ଡିକରେ ଯେଉଁ ବିଷୟର ଅବେଶ ଶୋ କର-
ିଯାଇଛି ତାହା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିନବ ଓ ଅନବଦ୍ୟ ।
ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯାହା କହନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ପୃଥିବୀରେ ସବୁ
ଦେଶରେ ସବୁ ଧର୍ମରେ ଏବଂ ସବୁ ଜାତିମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେତତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ
ଭୌତିକ ହିସ୍ତାର ଦୃଶ୍ୟ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଚଳି ଆସୁଅଛି । ବଂଶ
ଶତାବ୍ଦୀରେ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନର ଜନ୍ମ ହେଉଛି ଯେଉଁଠି ଲୋକଙ୍କର
ବିଶ୍ୱାସ ଶିଥିଳ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ଠିକ୍ ଏତକବେଳେ ରସେଲ
ସୋପାଇଟିର ସ୍ତେସିଡେସ୍ ବିଶ୍ୱବରେଣ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସର୍ ଅଲିଭର
ଲଜ୍ ତାଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ନିହତ ପୁଅ ରେମଣ୍ଡ ଲଜକୁ ଦେଖି ଓ
ତାହାଠାରୁ ନାନାଦି ଚ୍ୟା ସଂଗ୍ରହ ଏକ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରେତତାତ୍ତ୍ୱିକ
ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଏହା ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତରେ ଚନ୍ଦ୍ରଲ ପକାଇ
ଦେଲା ଏବଂ ସେ ସବୁଦିନି ପଦ ଗୁଡ଼ିକଦେଇ ଏହି ପ୍ରେତତତ୍ତ୍ୱକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଗବେଷଣା କଲେ । ଆଜି ବିଶ୍ୱସାରା ପ୍ରାୟ
ସବୁ ସଭ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରେତତତ୍ତ୍ୱ ସମିତିମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏବଂ ବହୁ
ପାରଲୋକିକ କଥାବସ୍ତୁ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ।
ଏହାପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧ ପୂର୍ବରୁ ଜର୍ମାନୀର କାର୍ଲ କୁକେ ନାମକ
ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗୋଟିଏ ଲେନ୍ସ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତଦ୍ୱାରା ବହୁ ଅଶୀର୍ବାଦ
ଆଲୋକ ପିଣ୍ଡମାନ ବାସ୍ତୁମଣ୍ଡଳରେ ଦେଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମତରେ
ସେ ସବୁ ପ୍ରେତ ।

ଏଠାରେ ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ରଖିବାର ଅଛି । ଆମର
ଲୋକେ ସାଧାରଣତଃ ଭୂତ ଓ ପ୍ରେତକୁ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ମନେ
କରିଥାନ୍ତି । ବସ୍ତୁତ ଏହାନ୍ତତଃ । ଭୂତ ହେଉଛି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର
ଅଶୀର୍ବାଦ ଜୀବ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ଅଧିକ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ । ପଞ୍ଚ ଭୌତିକ

ମଣିଷ ଯେପରି ପୃଥିବୀରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳପାଇଁ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାଏ ତୁଳନାରେ ସେହିପରି ବାୟୁବାୟୁ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ଶୂନ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରନ୍ତି ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟୁକାଳ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏହି ବହି ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନେକ ଜଣା ଶୁଣା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା କଥା ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ବଳରେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବ ହୁଏତ ତାକୁ ଶ୍ରେଣୀ କରିପାରେ ମାତ୍ର ତଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟଜ୍ଞାନପ୍ରବୃତ୍ତି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଶ୍ରେଣୀ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଧାରଣାରେ ପଡ଼ି ଦୃଢ଼ତା ବ୍ୟକ୍ତି ବେଳେ ବେଳେ ଅତିହସ୍ୟବା ଉପଲବ୍ଧ କରିଥାଏ ଏହା ଅଶେଷ ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ସୁଦୃଢ଼ ବର୍ତ୍ତ୍ତିତାବଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତନା ଅତିନୟନିୟମା କ୍ରିୟା ନୁହେଁ, ସଫଳତା ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟ । ମୁଁ ନେଇ ବିଜ୍ଞାନର ଗୁପ୍ତତ୍ୱ । ଦମ୍ଭ ଓ ଯୁକ୍ତି ବଳରେ ଅନେକ କିଛି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇଛି ତଥାପି ସୁସ୍ଥ ଶରୀର ଓ ସୁସ୍ଥ ମେଣ୍ଡିକ୍ଟର ମୁଁ ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶିଛି ଯାହାକି ଭୌତିକ ଛତା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ଏବଂ ସେ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଚେମ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠେ । ମୁଁ ତ ନଗଣ୍ୟ, ଆମ ଦେଶରେ ଶତ ଶତ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଜୀବନରେ ବହୁ ଅଲୌକିକ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶିଅଛି ଏବଂ ତାଙ୍କମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ବର୍ତ୍ତିତ । ଏମିତି ଏକ ଦୃଶ୍ୟ କଟକ ସହରରେ ରାଧାରମଣଦେବଙ୍କ ଅଷ୍ଟପ୍ରହରା ବେଳେ ଏ କୃଷ୍ଣ ପାଳିତଙ୍କର ଉଡ଼ାଦରେ ଦର୍ଶିଥିଲା ।

ଆମ ଘରର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଏଠାରେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ନାହିଁ । ମୋର ବଡ଼ବାବା ଡାକ ଇଲୁକାରେ ୨୨ ବର୍ଷ କାମ କରି ଶାଶ୍ୱତ ଅଶକ୍ତତାବଶତଃ ପେନ୍ସନ୍ ନେଇ ନାଟୋରଠାରୁ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେ କଲିକତାରୁ ନାଟୋରକୁ ବଦଳ ହୋଇଥିଲେ କାରଣ ସେଠାରେ ଦେଶୀ ସାହେବ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସନ୍ତାନ

ବିଶୁଦ୍ଧ ମଣି ଆତ୍ମନିର୍ଦ୍ଦୟା କରିଥିଲା । ବଡ଼ବାବା ସେଠାକୁ ଯାଇ ବୁର୍ଜ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଟଙ୍କା ଗଣୁଥିଲେ ଗୁଡ଼ିଆ ଯାଏ । ପାଖରେ ଜଣେ ଚପରାସୀ ଠିଆ ରହୁ ଟଙ୍କା ଥଳ ବଜାଇ ଦେଉଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେ ପର ପର ଅଥର ଏକ ମେମ୍, ଏକ ସାହେବ ଏବଂ ପୁର ଶିଶୁ ସମେତ ମେମ୍ ସାହେବଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ସେମାନେ ବଡ଼ବାବା ଟଙ୍କା ଗଣୁଥିବା ଝରକା ପାଖରେ ଆସି କେବଳ Babu 'Time Please ବୋଲି ଅଥର ପଚାରିଥିଲେ ଏବଂ ଶିଶୁଟାକୁ ଝିଡ଼କି ପଟା ଉପରେ ଥୋଇଥିଲେ । ଚପରାସୀ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବାବୁ ସାହେବ ଆସିଲେ ବୋଲି ଡରରେ ପାଟି ଢେଲି । ସେତେବେଳେ ବଡ଼ବାବା ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ । ସେମାନେ ଉଭୟେ ଗଲେ । ବଡ଼ବାବା ସାହେବଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ମାତ୍ର ସେ ଯେଉଁବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଲେ ତାହା ସାହେବ ମେମ୍ବର ଅବକଳ ରୂପ । ସେହିଦିନୁ ବଡ଼ବାବା କେବଳ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବହୁବାର Time Please କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତରେ ଏହାହିଁ ତାଙ୍କର Invalid ପେନସନ୍ ନେବାର କାରଣ ହେଲା । ଦରକୁ ଫେରି ମଧ୍ୟ ବର୍ଷାଧିକକାଳ ଏପରି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷକୁ ଏକ ଗୁଣିଆ ତାଙ୍କୁ ଭଲ କରିଥିଲା । ଭଲ ହୋଇ ସେ ପ୍ରାୟ ୩୨ ବର୍ଷ ଜୀବିତ ଥିଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦଫତରୀ ମୁଁ ନିଜେ ଜାଣେ ।

୪ ସୁଦାମବାବୁ ଏକସେଟ୍ ଚେନ୍‌ଲିଗା ସୁନା ବୋତାମ ଡାକ୍ତର ଏକରାମ ରସୁଲଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ । ୧୦ ବର୍ଷ ପରେ ତାହା ଘେରି ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ସୁଦାମବାବୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ପୁଅ କିଶୋରବାବୁ କେହି ଜୀବିତ ନ ଥିଲେ । ଡାକ୍ତର ମଧ୍ୟ ଏକଥା କାହାକୁ କହି ନ ଥିଲେ ଅଥଚ ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରୁ ୪ ମାଇଲ-ମୋହନ ପଞ୍ଜନାୟକ କଟକ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଏକସେଟ୍ ବୋତାମ

ଦେଇ କହିଥିଲେ ଡାକ୍ତର ତୁମ ବୋତାମ ରୋଗ ହୋଇଛି ଓବାଲ
 କିଶୋର ମୋତେ ବରମ୍ଭର କହି ଆଉ ଏକସେଟ୍ ତୁମକୁ
 ଦେବାକୁ ମିନତି କରିବାରୁ ମୁଁ ଏହା ଦେଉଅଛି ।” ଯେଉଁମାନେ
 ଅମୃତବଜାର ପକ୍ଷେ କା ମାଲିକଙ୍କ ପରିବାର କଥା ଜାଣନ୍ତି ସେମାନେ
 ପରପାରେ ନାମକ ବହି ଖଣ୍ଡି ପଡ଼ିଥିବେ । ସେଥିରେ ସେ ବହୁ
 ନିଜ ପରିବାରର ବହୁ ପାରଲୋକିକ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଅଛନ୍ତି ।
 ବସୁତ ଆଜିକାଲି ଏହି ଚହ୍ନର ଫମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟୁ ଗବେଷଣା ହେଉଅଛି ।
 ଅତଏବ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଓଡ଼ିଆ ବହି ଖଣ୍ଡିକ ବହୁ ଜିଜ୍ଞାସୁ ଓ
 କୌତୁହଳ । ପାଠକଙ୍କର ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧି ତଥା ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ
 କରିବ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ପଦୁଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ବାବୁ ଜୀବନର
 ସାମ୍ବାଦରେ ଏଭଳି ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ
 ଭକ୍ତି ପ୍ରଣାମ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଉଅଛି ଏବଂ ଆଶା କରୁଅଛି ଏହା
 ଜନପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିବ ।

ଲୁଲୁ ନଗେନ୍ଦ୍ରକୁମାର ରାୟ

ଅନ୍ୟ ଜଗତର କଥା

ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାଶ

(୧)

ପ୍ରାୟ ଦିନ ଗୋଟାଏ, ଉଦୁଉଦିଆ ଖରବେଳ । ନିଛୁଟିଆ
ବେଶାଣୀ ଝଞ୍ଜା ବହୁ ଚାଲିଛି । ପଖାଳ ଦିଆ ଖାଇଦେଇ ଶୁକାଦାସ
ଆସିଥିଲା ବଳକୁ ଫଳ କରି । ଖର ବରଷାକୁ ଖାତର ନାହିଁ
ତାର । ଅଳସ କଣ ଜାଣିନାହିଁ ସେ । ପରଦରେ ସେ ଚାଲି
କରିଛି ସତ କିନ୍ତୁ ପର ବୋଲି କେବେ ସେ ଭାବେ ନାହିଁ । ରକ୍ତର
ସମ୍ପର୍କ ଅଛି, ମାଲିକ ତାର ଭାଇ । ବେଳେବେଳେ ଶୋଷ ବା
ଭୋକ କଲେ ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇ ସେ ତାର ଭୋକ ମାରିଦିଏ । ବଡ଼
କିଆରୀ ଖଣ୍ଡିକ ଆଜି ପୂର୍ବ ୩ ଓର ଚାଷ କରିଯିବ ବୋଲି ସେ
ସକାଳୁ ଅଣ୍ଟା ବାନ୍ଧି ଆସିଛି । ଆଉ ଅରୁଏ ଦିଅରୁ ହୋଇଗଲେ
ଫଳକାମ ସରବ-ମାସ ଖରବ ଦାଉ ଖୁବ୍ ଅସହ୍ୟ-ଏଣେ ପେଟ
ତୁହାଇ ତୁହାଇ ଡାକ ଦେଲାଣି । କିଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲେଣି । ବରଷା

ବସୁନ୍ତ ଗର୍ଭେ ପଶୁଛି ଯାଇ ଦିନ ଦିନକର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ
ଆଲୋଚନା ଅନ୍ଧାର ସବୁ ଯାଉଛି ଠେଲି ପେଲି ।

ଶୁକା ଏକାକୀ ହଳ କରୁଛି, ବଳଦର ତାକୁ ଶୁଣି ଗଲଣି । ଲଙ୍ଗୁଡ଼
ମୋଡ଼ି ପାଖଣର ପ୍ରହାର ପରେ ପ୍ରହାର ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଦୁଆ
ନାହାନ୍ତି । ଯାହାହେଉ କୌଣସି ମତେ କାମତକ ସାରିଦେଇ
ହଳ ବାଡ଼େଇ ଚାଲିଲା ଶୁକା । ଘରମୁହଁ ହେଉଥିବାରୁ ଗୋରୁଙ୍କର
ପାଦ, ୨ ଗୁଣରେ ପଡ଼ୁଛି । ବେଳେ ବେଳେ ଲଙ୍ଗଳ ଜୁଆଳି
ସହିତ ଦଉଡ଼ି ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଦୁଆ ନାହାନ୍ତି । ଶୁକାଦାସ
ଅତି ପୋଷା ଓ ମାନବାର କହ୍ନା ଓ ବନା ସେପରି ନୁହନ୍ତି । ଯାହା-
ହେଉ କେଇଟା ମିନିଟ୍ରେ ଆସି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ହାଜର । ବଳଦ
ଫିଟାଇ ଦେଇ ଶୁକା ଦାଦ (ଲେଖକର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ) ଘରେ ନେଇ
ଲଙ୍ଗଳ ଓ ଜୁଆଳୀ ରଖିଦେଇ ଏଡ଼େ ପାଟିକରି ମାଗି ଉଠିଲା
ମଝିଆଣି ଭାଉଜଜ, ଟିକିଏ ତେଲ ଦିଅ, ଗାଧୋଇ ଯିବା । ଶୁକାର
ଡାକ ସବୁବେଳେ ରୁଷ ମାସ ତା ଭିତରେ ନଥାଏ ଟିକିଏ ମାସ
ଆଦିଲତା ବା ଆଜିକାଲିକାର ଭଣ୍ଡାମୀ । ପୂର୍ବ ସରଳତାର ପ୍ରତୀକ
ସେ-ପେଟ ଓ ମୁହଁ ଏକା, ମାଲପା ଠୋପାଟାଏ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଦେଇ
ଶୁକାଦାଦ ଗଲ ନଈକ ଗାଧୋଇ । ଗାଧୁଆ ସରିଲା ଦୁଇ ମିନିଟ୍ରେ,
ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ଲୁଗାଟାକୁ ଶୁଖାଇ ଦେଇ ଗଲା ଘର ଭିତରକୁ
ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତରେ । ଏକେ ପିଲା ବଅସ—ବେଳ-ଆସି ଦୁଇ
ପହର ହେଲଣି, ତୋରଣୀ ଟୋପାଏ ହେଲେ ପିଇନାହିଁ । ପିଲା-
ଛୁଆତ କେହି ନାହାନ୍ତି, ଶୁକାଦାଦ ୨ୟ ହୋଇଛି ତାର ଭାଉଜ
ବୋଉକୁ, ପେଟି ତାଠୁ ବୟସରେ ୨୩ ବର୍ଷ ବଡ଼-ଦେଖିବାକୁ
ସିପଣ୍ଡ କାଳୀ, ଗଠନ ମଧ୍ୟ ଅସୁନ୍ଦର, ସେ ଯାହାହେଉ ପଛକେ

ମୁଁ ତ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ, କାହିଁ ଅଛି ମୁହଁ, କାହିଁ ଯାଏ
ପଥକ ପଡ଼ୁଛି, ଯାଉଛି ଯେଉଁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା, କାହିଁ ଧାଏଁ ।

ଘରବୋହୁ ଘରେ ରହିଲା । ଖବ୍ ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବିବାହ କାମଟାକି
 ତାମିଲ ହୋଇଗଲା । ଭୋକ ପେଟରେ ଶୁକାଦାଦି ଦୁଆର ମଝିକୁ
 ଆସି ଦେଖେ ପଦ୍ମାବୋଉ ଖୁଡ଼ି ବାଳମୁକୁଳା କରି ଘରଆଡ଼କୁ
 ମୁହଁକରି କଣ ଏଣୁ ତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଗପୁରି, ବାରଗୁଡ଼ଲିଆ କରି
 ଗପୁଛି । ଶୁକାଦାଦି ପରୁରିଲା, କଲେ ସେଠି କଣ ରଖିବଣି ସାଜି
 ବସିବୁ । ଖାଇବାକୁ ଦେବୁ ନାହିଁକି ? ମଝିଆଣୀ ଭାଉଜଭାଉଜ କହୁଥିଲେ
 କଣ ମାଛ ତରକାରୀ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଣିଲୁ ଦିଅ ମୁଁ ଖାଏ । ଶୁଣି
 ନ ଶୁଣିଲପରି ପଦ୍ମାଖୁଡ଼ି ବସିଛି । କଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଗପୁଛି, ଶୁକାଦାଦି
 ରାଗି ପରୁରିଲା । କଲେ ତୋ କାନକୁ ଶୁଭ୍ରନାହିଁକି ? ନା ଦିଅ ।
 ଦୁମ୍ ଦାମ୍ ଗୁଡ଼ୁ ହୁ । ଶୁକାଦାଦି ଭୁଣୁରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ଆଖିଦିଆକୁ
 ମୁରୁଟି ଦେଇ ଦାନ୍ତକୁ କଡ଼ମଡ଼ କରି ପଦ୍ମାଖୁଡ଼ି ଆସି ତା ପାଖରେ
 ହାଜର । ମାରେ କି ନମାରେ । କରେ ଖଣ୍ଡିଆ, ତୋରତ ଭାରି
 ବହୁପ ବଢ଼ିଗଲାଣି, ମୋରି ଖାଇ ପୁଣି ମୋ ଉପରେ ବଢ଼େଇ
 କରୁଛି । ଟୋକା ଦି ଗୁଣଣୁର ହୁକୁନାହିଁ, କରେ କଣ ଚଢ଼ିନାହୁଁ
 ମୋତେ ? ଏ କଥା ଶୁଣି ବିରୁଷ ଶୁକାଦାଦିର ଭୋକ ଶୋଷ
 କୁଆଡ଼େ ଉଭାଇଗଲା, ଅଧାକାନ୍ତି ଆରପଟେ ଗଣିଆ ବୋଉ ଖୁଡ଼ି
 ବସିଥିଲା, ସେ ବାପର ଖୁଡ଼ି, ପୁଅର ଖୁଡ଼ି, ସମସ୍ତଙ୍କର ଖୁଡ଼ି ସେ ।
 ଅବଶ୍ୟ ଏତେ ବେଶୀ ବୟସ ତାର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେ ବାହା-
 ହୋଇଥିଲା ବୁଡ଼ା ବରକୁ । ମଣିଦାସକୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ ବର୍ଷ ବୟସରୁ
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ହେବ । ସେତିକିବେଳେ ସେ ଧରିଥିଲା ଗଣିଆ ବୋଉ ଖୁଡ଼ିର
 ହାତ, କାଳର କବଳରେ ସ୍ବାମୀ ତାର ଆଉ ସଂସାରରେ ନାହିଁ,

ଜନ୍ମୁଛି ମୁଣ୍ଡରେ ବାଳ, ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ନଖ, ଦେଖ ଦେଖ ଦେଖ
 କାଟୁଛି ମୁଣ୍ଡ କେତେଥର, ପୁଣି ଉଠେ ଥରକୁ ଥର ବିଚାରି ଏ ଭେଷ

ମାସ ଗୋଟିଏ ପୁଅ କଲିକତାରେ । ରେଜିଷ୍ଟର ପସକ ସେମିତି ନାହିଁ, କେତେବେଳେ କେମିତି ହାବୁଡ଼ା, ଝଟକା ବଦଳିଆ କାମରୁ ସଦରକୁ ରେଜିଷ୍ଟର ଦେନକ କିଛି ଦେଇ ଯାହା ବା ଦି ପଇସା ରେଜିଷ୍ଟର କରେ ସେ ସବୁ ଚାଲିଯାଏ ଖୋରାକରେ । ପାଖରେ ଅଛି ଓଲେଇ ହିଁଅ । ତା ବେକରେ ବରା, ହାଡ଼ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ମାସ ତାର, ସେଇଥିରେ ତାର ଧାନକୁଟା ଚଳିଯାଏ । ଗଣ୍ଡି ଏ ପଖାଳ ଓ ଶୁଦ୍ଧପକା ଅନାବନା ଶାଗ ଟିକିଏ ଖାଇ ଗଣିଆବୋଉ ବାହୁରୁଥିଲା ଟିକିଏ ପୁରୁଣା ସାଇକ । ମଝିଆଣୀ ଠାରୁ ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇବ ମାଗିକରି, ତାର ବୟସର ମଝିଆଣୀ ସଙ୍ଗରେ କଣ ଯେଦ କଥାବାଣ୍ଟା ହେବ । ଶୁଣିଲ ଏପାଖରୁ ପଦାର ଗର୍ଜନ, ଶୁକାଦାଦି କହିଲୁ ଆଲେ ଖୁଡ଼ୀ ଟିକିଏ ଆଇଲୁ ଏଆଡ଼େ, ଏ ଅଲକ୍ଷଣୀଟା କାହିଁକି ଆଜି ଏଡ଼େ ଉତ୍ତରୁଛି, ଆର ପାଖରେ ବୁଲିଆସି ଗଣିଆ ବୋଉ ଦେଖେ ପଦା ରାଗରେ ଜର ଜର, ଏକେ ଯିପଣ୍ଡକାଳୀ ସେଥିରେ ବାଳମୁକୁଳା ଓ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ ଦେଖି ଗଣିଆ ବୋଉ ପୁର ଗୁନିଆ ହୋଇଗଲା । ପରୁଗଲ, କିଲେ ପଦା, ପୁଅ ଆସି ସେତେବେଳରୁ ଛୁଡ଼ା ହେଲଣି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ନ ଦେଇ ଏମିତି ଗୋଟାଏ କଣ ହେଉ ବା ? ଏତେ ନା ପକାଇବାକୁ ମନ ହେଉଛି । ବୁଡ଼ୀ ଏତିକି କହି ଯାଏ କୁଆଡ଼େ ? ପଦାଖୁଡ଼ୀ ଝଟକିନି ତା କାନିଟାକୁ ଧରି-ପକାଇ କହିଲୁ ହଇର୍ତ୍ତ ଗଣିଆ ବୋଉ ଖୁଡ଼ୀ ଏ କପୁର ଗଲେ ସୁଦା କନା ପଡ଼ିଛି । ଏ ଖଣ୍ଡିଆ ମୋତେ ଚନ୍ଦି ନାହିଁ । ମତେ କହୁଛି ହଇଲେ ସେମିତି କାହିଁକି ହେଉଛି ? ଏ ଭୂମି ତୋପାନ

କାହାର ଇଞ୍ଜି ତେ ପୁଟୁଛି ପୁଲ, ଧାଇଁଛି ଭ୍ରମର କି ଆଶା ନେଇ ପ୍ରକୃତର ସନ୍ତାନ କରିବ କିଏ, ଗୁଲୁଛି ସେ ରହିଥିବ ଯେତେଦିନ ମହା

ଦେଖି ଗଣିଆ ବୋଉ ଖୁଜାଏ ଅବାକ୍ । ଶୁକାଦାକୁ କହିଲ ଗଲୁ
ଶୁକା ଟିକିଏ ମଝିଆଣୀ ଗୁଡ଼ଜୋଡ଼କୁ ଡାକ ଅଣିବୁ । ଇଲେ ମା' ଏଇଟା କାହିଁକି ଏମିତି ହେଉଛି, କଣ କରିବ ବିରୁଦ୍ଧ ଦୁକା ।
ତା ମୁହଁଟି ସେତେବେଳକୁ ଶୁଖିଗଲାଣି । ପେଟ ଶ୍ଵେତ ପେଟରେ ମଲୁଣି ଏ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ପୁରୁଣା ସାଇରେ ଓ ମଝିଆଣୀ ଗୁଡ଼ଜୋଡ଼ ପାଖରେ । ଶୁକାକୁ ଦେଖି ମଝିଆଣୀ କହି ବସିଲେ କରେ ଶୁକା ତୁ କଣ ଖାଇ ନାହିଁକି ଏତେବେଳେଯାକେ-କନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ଶୁକା କହିଲା ଗୁଡ଼ଜ ବୋଉ-ମୋ ଖାଇବା କଥା ତେଣିକି ଆଉ ତମେ ଟିକିଏ ଆମ ଘରକୁ ଆସ । ଶୁକାର ବ୍ୟଗ୍ରତା ଓ ବ୍ୟସ୍ତ ଦେଖି ବୁଢ଼ୀ ଗୁଡ଼ଜୋଡ଼ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲେ ଘରଟି ବଡ଼ ଶ୍ଵେତ କେତେ ମର୍ଦ୍ଦ ମାଇପେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି । ମଝିଆଣୀ ଆସିବାରୁ ସମସ୍ତେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଖାଇବା ଘର ଓ ରନ୍ଧାଘର ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ଶା, ହାତେ କି ମୁଁ ହିଁଏ ପିଣ୍ଡା ସେଇଥିରେ ବସିଛି ପଦ୍ମା, କେତେବେଳେକେ ଆଖି କଟମଟ କରି ଚାହିଁଛି । ବେଳେ ବେଳେ ବା କଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଆଡ଼ୁ ସ୍ୟାଡ଼ୁ ଗସ୍ତ କରିବେ । କହୁଛି ହଉ ମତେ ଏମିତି କଲୁ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ମଝିଆଣୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ସତେ ଯେପରି ପଦ୍ମାର ଢଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ବଦଳିଗଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାଟିକୁ ଟାଣିଦେଇ ଟିକିଏ ଆଡ଼ଇ ହୋଇ ବସିଲା, ମଝିଆଣୀ ବୋଉ ପଚାରିଲେ ହଜଲେ ପଦ୍ମା । କଣ ଏ ସୁଆଙ୍ଗ ଲଗାଇଛୁ । ତତେ ଟିକିଏ ଲଜ ସରମ ନାହିଁ, ଟିକିଏ ମୁହଁ ତଳକୁ ପୋତି ପଦ୍ମା କହିଲା ଅପା, ଆପଣ

କେତେ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧିଲ, କେତେ ବନ୍ଧୁ ଗଠିଲ ଚାଲି କେତେ ଶଯ୍ୟା ପୁଣି ଏହିକି ମାନବ ? ଦାନବ ପଥରୁ ଉଦ୍ଭବ ଆପଣାକୁ ଆପେ ଚାହିଁ

ବ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ହଉ ସେ ମୋର ଭାଗ୍ୟ । ଆଗରୁ ମଝିଆଣି ଶୁଣିଲେଣି ଯେ ତାଙ୍କର ସାନ ମୃତ ଯାଆ ପଦ୍ମାକୁ ଲଗିଛି, ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ମନରେ । ସତେ ଯେପରି ପଦ୍ମା ପୁଲେଇ ହୋଇ ବା ଗୋଟାଏ ତାମସା ଲଗାଇବାପାଇଁ ଏପରି କରୁଛି ବା ତାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ମାନସିକ ବିକୃତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମଝିଆଣି ବଡ଼ ପାରିବାର ଓ ଜାଣିବାର ଲୋକ । ଗାଁଟିଯାକ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାନ୍ତି ଓ ଭକ୍ତି କରନ୍ତି ମଧ୍ୟ । କୋଉ କିଆଣ୍ଡରେ କେଉଁ ଧାନ କେତେ ବର୍ଷ ଚଳେ ବୁଣା ହୋଇଥିଲା ମଝିଆଣି ଜାଣନ୍ତି । ଘରେ ବସି କେଉଁ ଚକରେ ଜମି କେଉଁ ସେକଥା ମଝିଆଣି ଜାଣନ୍ତି । ଖବ୍ ପୁରୁଣା ମୂଲିଆ ମଧ୍ୟ ବିହନ ଦେବାରେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ହାର ମାନନ୍ତି । ବୟସର ଆଧିକ୍ୟ ହେଲେବି ମନର ଟାଣ ଭାଙ୍ଗିନାହିଁ, ଦର୍କାର ପଡ଼ିଲେ ଏ ବର୍ଷରେବି ଶବ୍ଦ ପରଖ ଲୋକଙ୍କୁ ରାନ୍ଧି ବାଡ଼ି ଖାଇବାକୁ ଦେଇଦେବେ । ଯେ ଥରେ ମଝିଆଣିଙ୍କ ହାତରୁ ଖାଇଛି ସେ କେବେ ଭୁଲିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ଲୋକେ ଚକାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଟିକିଏ ଅମିଆଇ ମଝିଆଣି ପଚାରିଲେ ତୁ କିଏ ? ପଦ୍ମା କହିଲା ଅପା ମୁଁ ପର ନଟିଆ ବୋଉ ଆପଣଙ୍କ ସାନଯାଆ । ପରବ ହେଲ ତୋର ଆଉ କିଏ ଅଛି । ଖବ୍ ଧୀର ଅଥଚ ଦୁଃଖଭରା ହୃଦୟରେ ପଦ୍ମା କହିଲା କିଏ ଆଉ ଅଛି ? ନଟିଆ ଅଖିଆଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ଏଇ ମାଲିଙ୍ଗଚହୁଡ଼ାରେ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଉଛି, ପଙ୍କଜ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ । ସେତ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ କଣ

ସେଦିନ କଥା, ଆଜିକି ଅଛି ମନେ, ସେହି ଆଦ୍ୟ ବିବସ୍ତ,
ଜୀବନେ ମମ ତବ ସହିତେ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁ ବିରହ ରାସ

ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ? ସେ କାହିଁକି ଆମ ପାଖରେ ରହିବେ । ସେ ପୁଣ୍ୟାମ୍ବା, ମୁଁ ସିନା ଏଠି ଜଳପୋଡ଼ି ହୋଇ ମରୁଛି, ତୋର ଆଉ କିଏ ଅଛନ୍ତି ? ମୋ ଝିଅ କୁଆଁ ପରା ଏଠି ଅଛନ୍ତି, ଆଉ ଯାହାକୁ ଫୁଲନାଥ କରି ଟେକି ଦେଇଥିଲି ସେ ପରା କଟକରେ ଅଛି, ଚାକିରୀ କରୁଛି, ସମ୍ପତ୍ତି ନ ପାଇଲେ ନାହିଁ ପଛେ ଦିଅଁ ତାର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।

ଏ କଥା ଶୁଣି ମହିଆଣୀଙ୍କର ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ରହିଲା ନାହିଁ । ନଟିଆ ବୋଉର ପ୍ରେତାତ୍ମା ନିଶ୍ଚୟ ପଦ୍ମାକୁ ଘାରିଛି । ଝିଅଟିଏ ଜନ୍ମ କରିବାର ୨୩ ଦିନ ପରେ ନଟିଆ ବୋଉ ମରିଗଲା ଅସଦ୍‌ବ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ସହ, ସେକାଳର ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦରୀଆ ବୋହୂ ଥିଲା ସେ, ଓଠ ଦଫ୍‌ଟି ନାଲି ଟୁକୁ ଟୁକୁ । କଳା ମତ ମତ ବାଳ ଆଖୁ ପକ୍ଷିନ୍ତ ପଡ଼ିଥାଏ । ମୁହଁଟି ଗୋଲ । ନଟିଆ ବୋଉ ସବୁବେଳେ ହସ ହସ, ବଡ଼ ସରଳ ପ୍ରକୃତର ସେ ଥିଲା । ମାତ୍ର ବାରମ୍ବାର ସୁସ୍ଥ ଜନ୍ମାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ଭୀତିପଡ଼ି ଥିଲା ସେ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଏହିପରି ୨୪ଟି ପିଲା ତା ଆଗରୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ସେଇ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରେ ତାର ସରଳ ସୌମ୍ୟ ପ୍ରକୃତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । ଆଶା କରିଥିଲା ସେ, ସେ ହୋଇଛି ରାଜା କନ୍ୟା । ପିଲାଟିଏ ହବ ପରା ? ତାର କଅଁଳିଆ ମୁହଁଟିକୁ ଦେଖି ସେ ତାର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଓ ଶୋକ ଭୁଲିଯିବ । ମାତ୍ର ବିଧିର ବିଧାନ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର । ଜନ୍ମର କେତେ ଦଶ୍ୱାପରେ ଛୁଆଟି ମରିଗଲା । ଛୁଆ ପରେ ପରେ ନଟିଆ ବୋଉର ସଲ୍ଲିପାତ ଓ

କାହାର ଆଶା କାହାର ଦରଶନ ପରଶନ ଅଛି ତାହାର
ଆହା ଜୀବନର ଅମୃତ ସେହି ଦୁଇହସ୍ତେ ସେହି ଅମୃତ ରର ବିତର

ଅଳ୍ପ କେତେ ସମୟ ଭିତରେ ମୃତ୍ୟୁ । ଏ ସବୁ କଥାରେ ମହିଆଣୀଙ୍କ ଆଖିଆଗରେ ଚଳନ୍ତି ସପରି ଝଲସି ଯାଉଛି । ମନରେ ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ହେଲା ତାଙ୍କର । କହିଲେ ଯାହାତ ହେଲା ହେଲା । ତୁ କାହିଁକି ପଦ୍ମା ପାଖକୁ ଆସିଲୁ । ହଠାତ୍ ତଥାକଥିତ ନଟିଆ ବୋଉ ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ ମାତ୍ର ମୁଁ ଏ ଆମ୍ବଗଛ ଉପରେ ବସିଥିଲି । ଦେଖିଲି ଏ ପଦ୍ମା ଆମ ଘରକୁ ଯାଇଛି । ତାର ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲି ଆସିଲି ଟିକିଏ ଦେଖିବାକୁ । ମୁଁ ଚାଲିଯିବି ଏଇକ୍ଷଣି । ମହିଆଁ ସାନୁକୁ କହିବ ନାହିଁ । ଏଥିଭିତରେ ଗାର ଗୁଣିଆ ବଞ୍ଚାଲେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ହାଣି ଚିରୁଗୁଣି ତାଙ୍କ ଆସିବା ଜାଣିଲେ ଦୂର ପଳା ଅବସ୍ଥାରେ ରହନ୍ତି, ବଞ୍ଚାଲେବ ଆଗରୁ ଆଉ ୨୩ ଥର ନଟିଆ କୋଉକୁ ବୁଝାଇଛନ୍ତି । ବେଶି ବେଳ ହେଲା ନାହିଁ, କଣ ମନ୍ତ୍ର ପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ଭୋଲ ଗରାରେ ପାଣି ଗରାଏ ଆଣିବାକୁ କହିଲେ ଓ ତାକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଇ ପଦ୍ମାକୁ ନେବାକୁ କହିଲେ । ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ଯଦ୍ୱା । ବରଷା ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସି ସେ ଗରାଟିକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରି ବାରିଆଡ଼ି ଆମ୍ବଗଛ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଯାଇ ଦୁଇକରି କତଡ଼ାଏ ପଡ଼ିଲା । ଦାନ୍ତ ପାଟି ଜାବ ପଡ଼ିଗଲା, ଅଧ-ଦଣ୍ଡାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଚେତ, ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ତାର ଫଙ୍କା ଫେରି ଆସିଲା । ପଦ୍ମା ବଡ଼ ଦୁଃଖ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ସତେ ଯେମିତି ତାକୁ ମାସେ ପକ୍ଷେ ହେଲା ଜର ହୋଇଥିଲା, କିଏ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଗଲେଣି, ମଫସଲ ଟା ପରଚଟା କରିବା ଗାଁ ଗହଳୀର ଗୋଟିଏ ମାମୁଲି ଡଙ୍ଗା । ମାତ୍ର ଗଣିଆ ବୋଉ ଖୁଡ଼ିଟି ଏକାକୀ ଦରଭଙ୍ଗା ।

ନୂଆ ରାଇଜେ ଆସି ବସିଲି, କରିଲି ଘର, ଜୁହାର ଜୁହାର
ସକଳ ମାନବେ ଅନ୍ତର ଖୋଲି ସକଳ ସାଥେ କରବ ବ୍ୟବହାର

ବାଉଁଶ ନଦୀଟିକୁ ଆଉଁଳ ବସିଛି ପଦ୍ମକୁ ଜଗି ।
 କେନ୍ଦେବେଳ ମରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପଦ୍ମକୁ ଉଠାଇ ଘରକୁ
 ଆଣିଲ ସତେ ଯେପରି ପଦ୍ମ । ଫେରି ଆସିଛି ସେ ପୁରରୁ ।

(୨)

ଶ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ପଣ୍ଡା

ସେହି ଦିନ ମଙ୍ଗଳବାର । ମୁଁ ସ୍କୁଲରୁ ଘରକୁ ଫେରିଲା
 ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଘଣ୍ଟା ଆସ୍ଥା ପଢ଼ର ସାହିରେ ମୋର
 ବସା, ଦାଣ୍ଡଟି ବଡ଼ ତୋକଡ଼ା । ଆମ୍ଭ ଘରକୁ ୧୦ ଘର ଛଡ଼ା
 କଇବଳ ମ ଝିଅର ଘର । ଉକ୍ତ ଝିଅର ନାମ ରାହାସ । ବୟସ
 ପ୍ରାୟ ୨୫ ହେବ , ଦେଖିବାକୁ ସବଳ ଓ ହସ୍ତପୁଷ୍ଟ । ବର୍ଣ୍ଣ ଶିଶୁ
 ଗୋରା , ତାର ଦୁଇଟି ଛୋଟ ପୁଅ । ତାର ପତି ସୁଦୂର ବିଶାଖ-
 ପାଟଣା ବୋଇତ କମ୍ପାନୀରେ କାମକରେ ।

ହଠାତ୍ ସାହିରେ ଚଢ଼ଳ ପଡ଼ିଲା ଯେ ରାହାସ ଅଚେତ ଓ
 ତାକୁ ଭୁତ ଆସିଛି ଏବଂ ତାର ପିଲା ଦ୍ଵୟ ମା ପାଖରେ ବସି
 ମାଆ - ମା - ବୋଲି ରଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି । କିଏ କହୁଛି ମରଗଲା ,
 କିଏ କହୁଛି ନାହିଁ । ଏହି କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଘରୁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଆସିଲି ।
 ରାହାସର ମାକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି । ତା ଠାରୁ

ସେ ଯେ ପରାଣ ଟାଣେ, ତା ବିନେ ମନହୁଏ କେଷନେ ରହିବି କାହାରେ
 ମୋ ପରାଣ ଛୁଏଁ ସେ, ମାୟା ବସାଇ ଦିଏ ପ୍ରାଣେ ଧାଏଁ ମନ ସେହି-
 ଠାରେ

ବୁଝିଲି ଯେ ତାହା କିଛି ନୁଆ କଥା ନୁହେଁ । ଏପରି କେତେଥର ତାକୁ ଭୁତ ଆସିଲୁଣି । ତାହା ଭୁତ ନୁହେଁ , ମାତ୍ର ଗାର ପେଷଣ ବିଦ୍ୟା । କୌଣସି ଗୁଣିଆ ତା ଝିଅକୁ ଏପରି ୪ କି ୫ ବର୍ଷ ହେଲେ ହରବର କରୁଛି । ମୁଁ କୌତୂହଳ ବଶତଃ ନିଜେ ଯାଇ ରାହାସକୁ ଦେଖିଲି , ଯେହେତୁ ଭୁତ , ପ୍ରେତରେ ମୋର ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଏ କହିଲେ ଚଳେ ! ଏପରି ସମସ୍ତ ମୂର୍ଖା 'ଓ ଲଲ୍ଲଦଳା' ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ଦେହର ଗୋଟିଏ ବିକାର ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ଥାଏ । ମୁଁ ଓ ମୋର ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ବେଳକୁ ରାହାସ ମଟ ମଟ ଗୁଞ୍ଜିଲୁଣି , ହଠାତ୍ ସେ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲୁ "ଏ ଦେଖ ଆସୁଛି, ଦେଖ ! ଦେଖ ! ବାହାର ଯାଉଛି । ଝାମ୍ପା ମୁଣ୍ଡଟା ଶୁଦ୍ଧ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି ! ମୋର ପିଲାମାନେ କାହାନ୍ତି ?" ତାପରେ ତାର ମା ଇତ୍ୟାଦି ତାର ମୁଖ ଧୋଇ କରି ଦେଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତମିତ ପ୍ରାୟ । ସେ ସାହି ଝିଅମାନଙ୍କ ସହିତ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ନଦକୁ ଗଲୁ । ଘରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲା ନାକରେ ଦଣ୍ଡି ନାହିଁ କି ଗୋଡ଼ରେ ବଳା ନାହିଁ । ଏ କଥା ସେ ଚିତ୍କାର କରି ତାର ମା ଓ ସାହି ଝିଅକୁ କହିଲା । ତେଣୁ ସେମାନେ ନଦୀ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଖୋଜି ବୁଲିଲେ କିନ୍ତୁ ତାହା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ପରେ ଜାଣି ପାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଥର ମାନଙ୍କ ପରି ଏହା ପେଷିତ ଗାର ନେଇ ଯାଇଥିବା । ଗାଳି କଳି କରିବାକୁ ଝିଅକୁ ମନା କରିଦେଲା କାରଣ 'ଗାର'କୁ ଯଦି ଗାଳି କଳି କରାହୁଏ ତେବେ ସେ ନେଇଥିବା ଜିନିଷ ଶୀଘ୍ର ଫେରାଏ ନାହିଁ । କଅଁଳ କଥାରେ ଗୁଡ଼ାସ ମିନତି କଲେ ତାହା ସେ

ଆସ ଗୋ ଅବତରି . ପ୍ରାଣ ସଖା କିଏ ଅଛ ମୋହର

ଆଉ ଦୁଇ ଦିନ ଦୁନିଆ ଦେଖି ନିଏ ପ୍ରିୟ ତୁମ ସାଥେ ଭଲ କରି

ଫେରାଇ ଦିଏ ବୋଲି ତାର ମା କହିଲୁ । ଏକଥା ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ବିତ ହେଲି । ଭାବିଲି ନାକରୁ ଦଣ୍ଡିଟି ଖସି ପଡ଼ିଯିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଯାକର ବଳା ଖସି ପଡ଼ିଯିବା ବଡ଼ ଚମତ୍କାର ! ଏପରି କଥାବାଣୀ ଶୁଣିଥିଲୁ ବେଳେ ରାହାସ ଧାଇଁ ଆସି କହିଲୁ ଯେ “ସେ ରକ୍ଷାଦରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ବେଳକୁ ଲାତ ରକ୍ଷା ହୋଇଯାଇ ଥିଲା ଯାଇଛି ଏବଂ ଡାଲିପାଣି ଫୁଟୁଛି । ରକ୍ଷା ଦରଟି ଯାକ ଗୁଡ଼ିକ ବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏହା ଶୁଣି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ଯେ କଥା ସବୁ ସତ । ରାହାସ ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣାତ୍ ତାର ପିଲା ଦୁଇଟିକୁ ଧରି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଘରେ ତାଲା ଦେଇ ତାର ମା ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ତାର ପତି ନିକଟକୁ ମୋ ହାତ “ହଠାତ୍ ଆସିବାକୁ” ଟେଲିଗ୍ରାମ ବାଣୀ ଦେଲା । ତା ପରଦିନ ଦିନ ବାର ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ତାର ପତି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ରାହାସ ଆସି ଆମ ଘରର ଠିକ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଦରଟିରେ ରହିଥାଏ । ସେହିଦିନ ତାର ଶଶୁରର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସ । ସେ ସ୍ନାତକାଳ ଉଠି ତା ନିଜ ଘରକୁ ଯାଇ ସବୁ ନିର୍ମଳ କଲା । ରକ୍ଷାଦରର ହାଣ୍ଡି ଇତ୍ୟାଦି ବାହାର କରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଘର ଧୁଆ ଧୁଇ କଲପରେ ପିତଳ ବାସନରେ ରକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କଲା । ସେ ଗୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ରଖିଥିବା ସାରୁ, ଆଳୁ, ପ୍ରଭୃତି ହଠାତ୍ କାହିଁ ଉଠିଗଲା ଗଲା । ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସେ ଆସି ଆମକୁ କହିଲା । ମୁଁ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ବେଳକୁ ସାରୁ ମୁଣ୍ଡା ଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର ଓ କଳ୍ପନରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇ ଉପରୁ ତଳକୁ ଶ୍ରେତସ୍ତତ ପଡ଼ିଲା । ଏଥିରେ ମୁଁ ଅବାକ୍

ଏକ ଏକ ବ୍ୟଥା ଜାଗେ ପରାଣେ, ଏକ ଏକ ପ୍ରିୟ ଆସେ ପରାଣେ
ମୁଁ ଭାବି ବସେ ଧିଆନେ, ଅତି ପ୍ରିୟ, ଅତି ପ୍ରିୟ ଯେ ସେମାନେ ।

ହୋଇ ଠିଆ ରହିଲ । ଏତେ ଦିନ ଧରି ଭୃତ ସହିତ କାଳ କାଳ
 କାଟି ଆସୁଥିବା ରାହାସକୁ ଆମେ ପ୍ରଣାମ ନକରି ରହି ପାରିଲୁ
 ନାହିଁ । ରାହାସ କହିଲା ଯେ ଦିପହରେ କିମ୍ବା ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତ ସହିତ
 ଗୋଟିଏ ଝାମ୍ପୁର ମୁଣ୍ଡା ବାଳକ ଓ ମେଞ୍ଚ ପକାଇ ବା ଗୋଟିଏ
 ବାଳିକା ପାଖେ ପାଖେ ଗଲପରି ସେ ଅନୁଭବ କରେ । ମାତ୍ର ଘରେ
 ତାର ଥିବା ଜନସ ପକ୍ଷ କେହି ନେଇଯିବା ଭୟରେ ସେ ଘରଛାଡ଼ି
 ଯାଏ ନାହିଁ । ସେତବେଳକୁ ତାର ପତି ଘରେ ଥିବେଶ କଲ ।
 ଏ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ସେ ଶୁଣି ଡ଼ାକ୍ ଗୁଣିଆ ଡାକବାକୁ ପଠାଇଲା ।
 ତା ପରଦିନ ଦୁଇଜଣ ଗୁଣିଆ ଆସି ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।
 କୋଠି ଇତ୍ୟାଦି କାଟି, ମନ୍ଦାର ଫୁଲ, ଛେଟ ଚକୁଳିଂଠା, ମୁଆଁ
 ଇତ୍ୟାଦି ନାନା ପ୍ରକାର ଜନସ ସେଠି ବାଡ଼ିଲେ । ରାହାସକୁ
 ସେଠାକୁ ଡାକଲେ । ସେ ଆସିଲା । ଆମ୍ଭେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ
 ଥାଇ ଏହି ସବୁ ଦେଖୁଥିଲୁ ଏହି ସମୟରେ ଉକ୍ତ ଗୁଣିଆର ହାତରେ
 ଥିବା କଙ୍କଣଟି ଡ଼ାକ୍ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଗୁଣିଆ ଅନେକ
 ଚେଷ୍ଟା କଲ କିନ୍ତୁ ତାହା ଫେରି ପାଇଲା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଗୁଣିଆ
 ସେମାନଙ୍କୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦେଇ ତା ପରଦିନ ଏହି ବିଦ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ
 ସ୍ଥିର କଲ । କିନ୍ତୁ ସକାଳୁ ଉଠି ଦେଖିଲା ବେଳେ ଗୁଣିଆ ଦୁହେଁ
 ସେଠାରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ । ରାହାସର ପତି ତାର ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ
 ବିଶାଖାପାଟଣା ବାହାର ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲା । ସେହିଦିନ ରାସ ରାହାସ
 ଶୋଇଥିବା ବେଳେ ତାକୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ତା ହାତରେ ଦଣ୍ଡିଟି

ଆସିଥିଲା ଗରାଫୁଲ ପିନ୍ଧି, ଉଁସା ହୋଇଥିଲା ପାଖେ, ପରୁରଲ ନାହିଁ
 ଆଉ ଏବେ ଶୁଳୁଛ ମୋତେ, କାନ୍ଦୁଛ ଏତେ, ବେଳତ ଗଲା ଚାଲି,
 ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ।

ଦେଲା ଓ ବଳା ଦୁଇଟି ଗୋଡ଼ରେ ଯଥାତଥା ରହୁଛି ଏହା ସେ ଦେଖିଲା । ସେତେବେଳେ ନିଜ ପତି ଓ ସାହି ଲୋକଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଏହା ଦେଖାଇଲା । ସେମାନେ ତା ପରଦିନ ସକାଳ ବସରେ ଆସା ଗୁଡ଼ି ବଗିଚାପାଟଣା ଚାଲିଗଲେ ।

ଏହା ପରେ ପରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅଭୂତ ବିଷୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା, ଲୋକଟି ସୋରନ୍ଧାର । ସେ ସାରିଫ ବାସ କମ୍ପାନୀରେ କ୍ଲିନିଂ କାମ କରୁ ଥାଏ । ତାର ନବ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ କେନ୍ଦ୍ର ବାର ପେଷଣ କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେ ତାକୁ ଧରି ଆସି ଆମା ନିକଟସ୍ଥ ନଳଦଣ୍ଡା ଗ୍ରାମରେ ରହୁଲା । ତେବେ ଝୁଆ ବାର ତାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ନାହିଁ । ପିଲା ବସନ , ରତ୍ନାକର , ସମୟେ ସମୟେ ନେଇ ଚାଲି ଯାଏ, ସେ ରହିବା ଘର ଚାଲରେ ଶୂନ୍ୟରେ ଅଗ୍ନି ଜାତ ହୋଇ ଲିଭି ଯାଏ । ଏ କଥା ଦେଖି ଗ୍ରାମଲୋକେ ସବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଭୟରେ ଶରଣ ପଶିବା ଲୋକକୁ ଗ୍ରାମରୁ ଅନ୍ତର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାହିଁ, ଯେହେତୁ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଦଶମାସ ଗର୍ଭବତୀ ହୋଇଥିଲା । ଅଳ୍ପଦିନରେ ସେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସୁସଜ୍ଜିତ ସବ ବଲା । ପଞ୍ଚୁଆଦି ଦିନ ସେ ନିଦରୁ ଉଠି ଦେଖିଲା ପିଲାଟି ଶେଯରେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲା ନିକଟରେ ନ ଦେଖି ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗ୍ରାମଲୋକ ଉଠି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଖୋଜି ବୁଲିଲେ । କିନ୍ତୁ ପିଲା ମିଳିଲା ନାହିଁ । କେ କହିଲା ସାପ ଗିଳି ଦେଇ ଥାଇପାରେ । ନତୁବା ବୋଢ଼ା ନେଇ

ଯାଅ ଯାଅ ସଖା; ଜୀବନ ପୁରେ ମୋର ଆସିଥିଲ ସଭର କେତେ
ଆଶା ବନ୍ଧୁ
ମୁହିଁ ତୁମକୁ ବୁକୁରେ ରଖିବ ଚରକାଳ ଭାବିଥିଲି ସତେ-ଏବେ
ହେଉଛ ଦହି ।

ଯାଇ ପାରିଥାଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ ଖୋଜିଲେ । ବର୍ଷା ଦିନଟା ହେତୁ ମେଘ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବରଷୁ ଥାଏ । ଲୋକମାନେ ପିଲକୁ ନପାଇ ନିଜ ଘରମାନଙ୍କୁ ଫେରିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଦୁଆର ବନ୍ଦଥିବା ଘର ଭିତରରୁ ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପିଲଟି ଉଠାଇ ଯିବା ବଡ଼ କୌତୂହଳପୂର୍ବକ । ଘରର ସମସ୍ତେ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ବିଚାର କଲେ ଯେ କାଳେ ଫେରିବ ଶର ନେଇଯାଇ ପାରେ । ପରଦିନ ସକାଳୁ ଏ କଥା ଆସ୍ଥାରେ ବ୍ୟାପିଗଲା । କେହି କେହି ଶିକ୍ଷକ, ଭଦ୍ରଲୋକ ସବୁ ମେଠାକୁ ଏହି ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଗଲେ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ମୁଁ ଜଣେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଏ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଝିର କରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ମାତାର ବିକଳ ହସନ ଓ କୁଟମ୍ବର ଡା-ଡା-କାର ନାଦରେ ଆମର ହୃଦୟ ଦୁଃଖରେ ଜଡ଼ାଭୂତ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରାୟ ୭-୮ ଦିନ ପରେ ଶୁଣି ପାରିଲୁ ଯେ, ପିଲର ‘ବାରବାର’ ଦିନ ପିଲଟି କଢ଼ଳ, ତେଲ ଲଗା ହେଇ ତାର ମା କୋଳରେ ଆସି ଶୋଇଛି । ଏ କଥା କମ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏଥିରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀ ତାଟକା । ଆମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ଦେଖିଲୁ ଯେ ପିଲଟି ବେଶ ସୁସ୍ଥ ଅଛି ଏବଂ ତା ମାଆର ଶୀର ଖାଉଛି । ପିଲଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ୫ ବର୍ଷ ହେବ । ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସ୍ଥାରେ ଘର ନେଇ ରହିଛନ୍ତି ।

(ଭଞ୍ଜ ନଗର—ଗଞ୍ଜାମ ୧୯- -୧୯୫୮)

ତୁମେ ଥିଲ କାହିଁ, ମୁଁ ଥିଲ କାହିଁ, ଭେଟ ହେଲା ଯେବେ ଦିନ ଦିନ
ରହି
ଆସିଲ ଘୁଞ୍ଚି ମୋ ପାଶେ, ମୁଁ ବି ଆସିଲ ରକ୍ତ ଆକର୍ଷଣେ ଯେ-ସେହି ।

(୩)

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ

ପିଲାଦିନେ ମୁଁ ଉଡ଼ିବାର ସ୍ବପ୍ନ ଅନେକ ଦେଖିଛି । ଥରେ ଦେଖିଛି ମୁଁ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଚୀନଦେଶ ଉପରେ ଯାଉଛି - ଆଉ ଶତ୍ରୁମାନେ ମୋତେ ବନ୍ଦୁକ ମାରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି -

ଆହୁରି ଅନେକଥର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଛି-କୋଠାଘର ଉପର ଡାଲି ଦେଇ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ଅତି ଉଚ୍ଚ କୋଠାଘର ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରି ଉପରକୁ ଉଠିଛି ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ।

ପିଲାଦିନେ ପାଞ୍ଚ ଉଡ଼ିବାରେ ମୋର ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ-ଅନେକ ସମୟରେ ଉଡ଼ିଲା ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଛି ପାଞ୍ଚର ରାଜ୍ୟରେ, ପାଞ୍ଚର ରାଜ୍ୟରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ୁଛି ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ । ଅନେକ-ସମୟରେ ଦେଖିଛି ଯେ ଯୋଲିସ ମିଲିଟେରି ସଙ୍ଗରେ ଗୋଲମାଲ ହେଲା - ମୋତେ ସେମାନେ ଗୁଳିକରି ତଳକୁ ପକାଇବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି - ମୁଁ ଉଡ଼ିଉଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠିଉଠି ଗୁଳି ଯାଉଛି ଏବଂ ଗୁଳିର ଶ୍ରେଟରୁ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛି । ଏହି ଉଡ଼ିବା ସ୍ବପ୍ନ ଅନେକ ଦେଖିଛି - ଅନେକ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ପାଚେଣ୍ଟ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିବା କଠିନ ମନେକରିଛି-କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା

ବାନ୍ଧିଲୁ ଘର ସାଙ୍ଗ ହୋଇ, ଆଉ ନାହିଁ ପର, ତୁମେ ମୁଁ ସପନର ସେହି ସପନରେ ହୋଇ ବିଶେଷ ଜାଗା ପାରୁ ଯେହ୍ନେ ଜୀବନର ଆମର ।

କରି ତା ଉପରକୁ ଉଠିଛି ଏବଂ ସେଠୁ ଉଡ଼ିଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ଏହି ଉଡ଼ିବାର ଗୋଟିଏ ଭାବ , ଗୋଟିଏ ଆନନ୍ଦ , ଗୋଟିଏ ଜୟ ପରଜୟର ଆନ୍ଦୋଳନ ବରାବର ରହୁଛି ।

ଏହି ଜିନିଷଟି କଣ ? ସ୍ୱପ୍ନର ଦର୍ଶନ ଗୁଡ଼ିକ କଣ ? ଧୃଣି ସ୍ଥିର ସ୍ୱପ୍ନ ଯାକୁ କି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲି ପାରିନାହିଁ ମନରେ ଗୁରୁ ! ଅଛି ସେ ବା କଣ ? ଏହାର ଅନେକ ବର୍ଣ୍ଣନା ପଡ଼ିଛି କିନ୍ତୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଶେଷ ତତ୍ତ୍ୱପାଇଁନାହିଁ । ସେହି ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ରଙ୍ଗର ସେହି ଇଂରାଜିରମଣୀ ଯେ ମୋତେ ଆଜି ଖୋଜି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୁଲି ଶେଷରେ ଆସି ମୋ କୋଳ ଶେଷ ନିଦ୍ରା ଗଲ-ତାହା କି ଏକାବେଳେ ମିଥ୍ୟା ? ଜୀବନ ଯଦି ମିଥ୍ୟା ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ହୋଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜୀବନକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଧରିଲେ, ଏହି ସ୍ଥିର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ଭାବିବ କାହିଁକି ?

ନନ୍ଦନା ମନ୍ଦାକିନୀ ହେଲ ପଛେ • ଶାନ୍ତା-ହେଲାତ ହେଲା

ତହିଁରେ ପରସ୍ପର ସହାୟ ହୋଇ ପଛେ • ନ ବୁଡ଼ିବ ଭେଲା

(୪)

ଶ୍ରୀ ରାଜକିଶୋର ସାହୁ

ମୁଁ କଟକରେ ଡିନ୍ କେବିନ୍‌ରୁ ଦରଦାବଜାରକୁ ରାତିରେ ଯିବା ଆସିବା କରେ—ବାଟରେ ଚନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଟିକିଏ ଛୁପୁ ଛୁପୁ ଥିବାରୁ ଡରମାଡ଼େ ତଥାପି ମୁଁ ଏତେ ଡରୁଆ ଲୋକ ନୁହେଁ—କେତେଥର କେତେ କଥା ଦେଖିଛି—ଥରେ କିନ୍ତୁ ଜେଲଖାନା ପାରିଶ୍ରରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁରକୁ ଦେଖିଲି, ସେ ସେଠୁ ତଳକୁ ଡିଆଁମାର ଦେଲା ଏବଂ ମୋ ଗୋଡ଼ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ବେଳକୁ ମୁଁ ତାକୁ ପାଟିକରି ହଟାଇ ଦେଲି—ଜେଲଖାନା ପାରିଶ୍ର ଉପରେ କୁକୁର ଆସିଲା କେଉଁଠି, ଏବଂ ସେ ଚଢ଼ିଲା କିପରି ଏହାହିଁ ମୋତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲଗୁଥାଏ—ଚୌଧୁରୀବଜାର ଡିନ୍ କ୍ୟାବିନ୍‌ରୁ ଦରଦାବଜାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବା ପଥରେ ଅନେକଥର ରାତିରେ ଏହିପରି କିଛି ନା କିଛି ଦେଖିଛି—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଠିକ୍ କରି କହିପାରିବି ନାହିଁ ତା ମୋର ମନର ଭ୍ରମ ଅବା ଭାସ୍ତା ସତ୍ୟ—

(୫)

ଡା: ନବୀନକୁମାର ସାହୁ

୧୯୫୭ ସାଲର ମେ ମାସ, ପ୍ରାଚୀ ନଦୀ ଉପତ୍ୟକାରେ ଥିବା ପ୍ରାଚୀନ ଅବଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଉତ୍କଳ

ତୋତେ ମନାକରୁଛି ମୁହିଁ, ଦାନ ରାତି ରହି, ପାଞ୍ଚୁଛି ମଙ୍ଗଳ ତୋର ।
ତୁ ଯେ ମମ ଜୀବନର ଜୀବନ, ମଧୁମୟ ବ୍ୟବହାର କରୁ ଉପକାର

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ପାଠୀ ମୁଦ୍ରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା । ମୋ ସଙ୍ଗରେ ତୁଳସୀପୁର ନିବାସୀ ନାରାୟଣ ଟିପାଠୀ ଓ କାକଟପୁର ନିବାସୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ ପୃଷ୍ଟି (ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଠା ଦ୍ୱାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ) ଓ ରଞ୍ଜକଶୋର ମହାନ୍ତି ଯାଇଥିଲେ । ପ୍ରାଚୀ ମୁଦ୍ରାଣରେ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ଦେବତା ଗୋମୁଖ କେଶବ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ଜାହାନିଆ ପିରଙ୍କ ଆସ୍ଥାନ, ଉଭୟଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକରି ସମୁଦ୍ର କୂଳରୁ ଆମେ ପାଟଳଦା ଗାଁକୁ ଫେରିଲୁ । ଏତେବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଆସିଥାଏ, ପାଟଳଦାରେ ଶେଷେଇବାସ କରି ଗୋଟିଏ ବଳଦଗାଡ଼ିରେ ରୁଦ୍ଧ ପ୍ରାୟ ନ’ଟା ବେଳେ ଆମେ ସମସ୍ତେ କାକଟପୁର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ । ସେ ଦିନ ବୁଦ୍ଧପୁର୍ଣ୍ଣିମା । ଆକାଶ ନିର୍ମଳ ତେଣୁ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଚାରିଆଡ଼ ଅତି ଫରସ୍ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଦିନର ପରିଶ୍ରମରେ ଥକିପଡ଼ି ଗୋବିନ୍ଦ ବାବୁ ଓ ରଞ୍ଜକଶୋର ବାବୁ ଅସ୍ତ୍ରରଙ୍ଗ ଯାଇ ହେଉ ନ ହେଉଣୁ ଶୋଇଗଲେ । ମୁଁ ଓ ନାରାୟଣ ଟିପାଠୀ କିନ୍ତୁ ନାନା ଆଲୋଚନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ଜାଗ୍ରତ । କାକଟପୁର ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଦୁଇମାଇଲ ବାଟ ଥାଏ ନ ଥାଏ । ସେଠାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବ ସୋମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦେଉଳର ଆଖପାଖ କେଉଁଠି, ରୁଦ୍ଧ ୧୨ଟା ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ଏ ଯାଏଁ ସଗଡ଼ିଆଟି ମାରବ ଭାବେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ନେଉଥାଏ । ହଠାତ୍ ସେ ଚଢ଼ାର କରି ଉଠିଲା । ବାପଲୋ କଣ ଗୋଟେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସଗଡ଼ିଆର ଚଢ଼ାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଳଦମାନେ କିଏ ଜଣେ ବାଟ ଆଗୁଲିଲା ଭଳି ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । ସଗଡ଼ିଆ ଯାହାକୁ ଦେଖି

ଆଶା କେତେ ବଦଳିଲା, ଭାବ କେତେ ନାଚିଲା

ସୌବନରେ ମିଳିତ ହୋଇ ଦେଖିଲା ନଗନା-କର ଏବେ ଚତୁର ଲାଲା-

ଚିତ୍ରାର କଲ ସେଇଟା ଗୋଟିଏ ଗରୁଡ଼ କାୟ ମୁଣ୍ଡ । ତାକୁ ମୁଁ
 କିଛିକାଳ ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚୟ କର ଆସୁଥାଏ । ପ୍ରାୟ ପରାଣ ଗଜ
 ଦୂରରେ ସେ ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ଦେଖା ଦେଲା । ଜହ୍ନର ତୋଫା
 ଆଲୁଅରେ ଏହି ମୁଣ୍ଡଟି ପ୍ରାୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ଉଚ୍ଚତା
 ଅନୁନ ପୁଟ ହେବ । ଗୋଟିଏ ବଳିଷ୍ଠ ବୟର ମଣିଷ
 ଆକୃତିରେ କାଳିଆ ଭୂଲାର ମୁଣ୍ଡଟିଏ ଲଳି ତାହା ଦେଖା
 ଯାଉଥାଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋରୁଏ କନା ବନ୍ଧା ହେଲାଭଳି ଆଲୁରୁ
 ବାଲୁରୁ ଜଣା ଯାଉଥାଏ । ଗସ୍ତାର ଠିକ୍ କଡ଼କୁ ଆମ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ
 କରି ସିଧା ଭାବେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଜମାରୁ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହେଉ ନ
 ଥାଏ, ଗାଡ଼ିଟି ଯାଇ ତା ପାଖରେ ଅଟକି ରହିଲା । ଶଗଡ଼ିଆର ଠିକ୍
 ପଛକୁ ମୁଁ ବସିଥିଲି, ବସ୍ତୁତଃ ମୋ ଜାଗାଟା ଶଗଡ଼ିଆର, ଠିକ୍
 ପଛକୁ ଲାଗି ଲାଗି ନିରାପେକ୍ଷ ସିପାଠୀ । ସେ ଶଗଡ଼ିଆର ଚିତ୍ରାର,
 ଗାଡ଼ିର ସ୍ଥିରତା ପରେ, ଯାଇ ଅବସ୍ଥା ବୁଝିଲେ । ମୁଁ କିଛି ପୂର୍ବରୁ
 ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ନଜର କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଏଭଳି କିଛି ହେବ ବୋଲି
 ଅବଧାରଣା କରିପାରୁ ନ ଥାଏ, ଶଗଡ଼ିଆର ବାପଲେ ରଡ଼ରେ ମୁଁ
 ଆଗକୁକର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ବୁଝିଲି, ଶଗଡ଼ିଆ ତ ଗୋଟିପଣେ
 ଅରୁଥାଏ, ମୁଣ୍ଡଟିଏ ସେଇ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଅଟକି ଅଟକି ଭାବେ
 ରହିଥାଏ । ଶଗଡ଼ିଆ ଆଡ଼ର ପାଖକୁ ଲାଗି ଯାଇ ତାକୁ ଦମ୍ଭ ଧରିବାକୁ
 କହିଲି ଏବଂ ଆମେ ଅନେକ ଲୋକ ଥିବା ହେତୁ ଉତ୍ସର କାରଣ
 ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଥାଏ । ଇମିତିରେ ପ୍ରାୟ ୫ ମିନିଟ୍ ଗଲା, ଏଇ
 ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ ସାରା ମୁଣ୍ଡଟି ନିଶ୍ଚଳ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଆମଠାରୁ ମାତ୍ର

ବଂଶ ବରଷର ଯୌବନ, ମାୟାବଳ କାୟା ଧରି ରାତି ସମାନ
 ସେହିତ ନେବ ଭୁଲାଇ ସକଳ ବାଟ, ଭୁଲାଇବ ସକଳ ଦୁଃଖମାନ

୮୮୦ ହାତ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଶେଷରେ ଶଗଡ଼ିଆ ବଳଦ ଉପରେ ପାହାର ଦେଇ ଗାଡ଼ିକୁ ଆଗେଇ ନେଇ, ଆମ ଗାଡ଼ି ତାକୁ ଠିକ୍ ଡେଇଁ ଚାଲିବାପରେ ମୁଁ ଫେରି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ମୁଣ୍ଡିଟି ଶୂନ୍ୟରେ ମିଳେଇ ଯାଇଛି ।

ଏହି ମୁଣ୍ଡିଟିକୁ ଆମେ ତନିଜଣ ଏକାଭଳି ଦେଖିଛୁ । ହଲିଆ ଯାହାର ନାଟି ମନେନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଗାଟି ପାଟଳଦା, ନାରାୟଣ ସିପାଠୀ ଓ ମୁଁ, ଦେଖିବା ପୂର୍ବ କାଳରେ ଆମେ ଭୂତ ପ୍ରେତ ନେଇ କୌଣସି ଆଲୋଚନା କରୁ ନ ଥିଲୁ ବା ସେଭଳି କିଛି କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟ କରୁ ନ ଥିଲୁ । ଅନେକ ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ମଣିଷ ଡରିଗଲେ ତାକୁ ଭୂତ ଭଳି କିଛି ଗୋଟିଏ ଭ୍ରମ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଆମର ଡରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଜମାରୁ ନ ଥିଲା । ଭୂତ ବୋଲି ଯେ ଗୋଟିଏ କିଛି ଅଛି ଏ ବିଶ୍ୱାସ ସେ କାଳଯାଏଁ ମୋର ନ ଥିଲା । ଏହି ଘଟଣା ପରେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ମନକୁ ମନ ପଚାରେ ସେଇଟା ତେବେ କଣ ଭୂତ ?

(୭)

ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର

ଅନୁଭୂତିଟି ମୋର ଶୈଶବର, ସେତେବେଳକୁ ମୋତେ ପାଞ୍ଚ ପୁର ଛ ଚାଲିଥାଏ କି କଣ । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା କନ୍ୟା ତାହାର

ଏକାକୀ-ସ୍ୱରୁ କି ଗଲେ ଛାଡ଼ି ମୋତେ ଏକ ଏକ କରି
ଏହି ବିଶ୍ୱ ମଝିରେ ବିଶ୍ୱାସିତା ରୁହ ଏବେ ମୋଠାରେ ମୋ ଚିତ୍ତ ଦେଇ

ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବ ହେବ । ଅମ ଗଞ୍ଜାମ ପଟେ କୁମାର ପଣ୍ଡିତ
 ଏବଂ ତାହାର କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥରେ ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-
 ବନ୍ଧତା ତାହା ପଣା, କଉଡ଼ି ଆଦି ଖେଳରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିବା ଏକ
 ପରମ୍ପରା । ପିଲାମାନେ ଏବଂ ମାଇକିନିଆସ ସେଇ କେତେଟି
 ଦିନ ଖୁବ୍ କଉଡ଼ି ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ସେହିବର୍ଷ ମୋ ନନା ମୋପାଇଁ
 ଗୋଟିଏ ଧୋବ ସର ସର ହୋଇ ବଢ଼ିଆ କଉଡ଼ିଟିଏ ବାଛି
 ଦେଇଥାନ୍ତି, ଦୁଇ ନାନା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ସହ ଖେଳିବା
 ଲାଗି । ଯଦିଓ ମୋତେ କଉଡ଼ି ଫୁଟାଇବା କାଲି ଭଲ ଜଣା
 ନ ଥାଏ ମୋ କଉଡ଼ିଟି ଧୂଳିରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଉଡ଼ି ଭିତରେ
 ଭାରି ଫୁଟେ, ସେହି କାରଣରୁ ମୁଁ ଜଣି ଲାଗେ, ଘଟଣା ଦିନ ମୁଁ
 କଉଡ଼ିଟିକୁ କେଉଁଠି ହଜାଇ ଦେଲି, ତାକୁ ହଜାଇ ମୁଁ କାନ୍ଦି
 ଲାଗିଲି । ବହୁତ ଗୋଜା ଚେଡ଼ା ହେଲା, କିନ୍ତୁ ବିକଳ କିଛି
 ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କଉଡ଼ିଟି ଆଉ ମିଳିଲା ନାହିଁ । କଉଡ଼ି
 ନ ପାଇ ମୁଁ ଖାଉ ନ ଥାଏ । ଦୋହଡ଼ା ଖିଆ ବେଳ ଅର୍ଥାତ୍ ଦିନ
 ଭିତଟା ବେଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯାଏଁ ବୋଉ କଉଡ଼ି ଗୋଜାଟିର କଟାଇ
 ସାରିଥାଏ, ଶେଷରେ ସେ ନିରାଶ ହୋଇ ମୋତେ ନାନାପ୍ରକାର
 ବୁଝାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଭାତ ତାଟିଆଏ ଧରି ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଲା ।
 ମୁଁ କିନ୍ତୁ ନ ଖାଏ, ଖାଲି ଜିଗର ଧରିଥାଏ-ମୋ କଉଡ଼ି କାହିଁକି
 ହଜିଲା, ବୋଉ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ମୋତେ ମାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ
 କଲା । ଏତିକିରେ ଖୋଲ ଆକାଶର ଖରାବ ଭାବେ ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ
 ଆଠମ ବସିବା ସ୍ଥାନ ନିକଟକୁ ଫିଙ୍ଗି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ମୋର ସେହି

ସେ ଆସେ ଯାଏ ତହିଁ ଫରା ସେ

ଫୁଲ

ଦିନ ସରେ ନାହିଁ ତାର ଏକାକୀ ଭ୍ରମର ଏଣେ ତେଣେ ଯେ

ନିମ

‘ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ’ କଉଡ଼ିଟି, ସେଇଟା ଯେଉଁଆଉ ପଡ଼ିଲା ସେଆଉ ମଣିଷ ତେଷ୍ଟା କଲେ ବି ଫର୍ଜିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେତେବେଳକୁ ପୁଣି ଘରେ ମୁଁ ଓ ବୋଉଛତା ଆଉ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ଘଟଣାର ଅଳ୍ପକାଳ ପୂର୍ବେ ମୋ ଗୋସାଇଁ ମାଂସର କଳ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ମୁଁ ଘରର ବଡ଼ ପୁଅ ଭାବେ ନେତୃତ୍ୱମୟୀ ବୁଢ଼ୀର ଆଦର ଲାଞ୍ଜିକରିବାକୁ ସମର୍ଥ ଥିଲି । ମୋର ସମସ୍ତ ଅଳି, ଜଞ୍ଜାଳକୁ ସହ ନେବାକୁ ସେ ସୁଖ ମଣୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବିପ୍ଳାବ ପରେ ଘଟଣାଟି ଘଟିଥିବା ହେତୁ ମୋ ବୋଉ ଠିକ୍ କଲ ଯେ ‘ଗୋସାଇଁ ମାଂସ’ କଉଡ଼ିଟିକୁ ଖୋଜି ଆଣିଦେଲେ । ବୋଉଟା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅବସ୍ଥାପନ କଲେ ଘଟଣାଟିକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଭୂତ ଓ ପ୍ରେତ ଅନେକ ସ୍ଥଳେ ହିଂସାସୂଚକ ଏବଂ ଉଦ୍‌ଘାନକ କାଣ୍ଡ କରିବା ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରଚୁର ମିଳିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କଠାରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ମାନବ ସୁଲଭ ସ୍ନେହ ଓ ମମତା ରହିଛି ଏକଥା ‘କ୍ବିଟର୍ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ମଣିଷକୁ ସ୍ନେହ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଭୂତ କରାଇବାକୁ ସେମାନେ ଅଧିକ ମାସାରେ କାହିଁ କି ଯାଆନ୍ତି ?

(୭)

କାନ୍ତିସ୍ମର ବାଲିକା

କବିଲସ୍ମର:—ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଡା: କୈଳାସନାଥ କାଟଜୁ କବିଲସ୍ମର ଗସ୍ତରେ ଆସିଥିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା

ଗୁରୁ କନ୍ୟା ସମ ଦେଶ ସଭି ସହ ଯାନ୍ତି କାକୁ

ଯେ ଯହିଁ ବିଦ୍ୟାୟନେ ଅଛନ୍ତି ରହି ତୁମରି ସାଥେ ଯେ ଭାଇ

ନାମରେ ଗୋଟିଏ ବାଳିକା ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା-ବାଳିକାଟିର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ହେଉଛି ଯେ ସେ ତାର ପୁଅ ଦୁଇ ଜନ୍ମର ବିଶେଷ ଘଟଣାବଳୀର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ପାରୁଛି-ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ବୟସ ମାତ୍ର ଏଗାର ବର୍ଷ-ତାର ବାପାଙ୍କର ନାମ ଶ୍ରୀ ଏମ୍, ଏସ୍, ମିଶ୍ର । ତାଙ୍କ ବର ଛବିପୁର ଏବଂ ସେ ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗରେ କାମ କରନ୍ତି ।

ଡକ୍ଟର କାଟଜୁଙ୍କ ରହଣି କାଳରେ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଜବଲପୁର ଆସିଥିଲେ-ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏହା ଜାଣିପାରି ସେ ଦ୍ୱିଅଟିକୁ ତାର ବାପା ଓ ମାମୁଁଙ୍କ ସହିତ ରାଜଭବନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ । ବାଳିକାଟି ବସୟ ଡକ୍ଟର କାଟଜୁ ପୂର୍ବରୁ ନାନା ପଥ ପସିକାରୁ ଜାଣିଥିଲେ । ଡକ୍ଟର କାଟଜୁଙ୍କ ବ୍ୟଠାତ ଜବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଶ୍ରୀ କେ ଏସ୍ ଦୁବେ, ଆସେମ୍ ସତ୍ୟ ଶ୍ରୀ କେ, ପି,-ପାଣ୍ଡେ, ଉତ୍ତମନାଥ କମିଶନର ଶ୍ରୀ ପି, ଏଲ୍, ଗୁପ୍ତ, ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଶ୍ରୀ, ଆର୍, ପି, ଶ୍ରୀବାସୁଦେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେ ବିଶିଷ୍ଟ ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ବାଳିକାଟି ସହିତ ଡକ୍ଟର କାଟଜୁ ପ୍ରାୟ ୪୦ ମିନିଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବଜନ୍ମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ-ଡକ୍ଟର କାଟଜୁ ଯେତେବେଳେ ଦ୍ୱିଅଠାରୁ କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଓ ବିଶେଷ କରି ଆସାମୀ ଶାସାର ସଙ୍ଗୀତର ଆବୃତ୍ତି ଶୁଣିଲେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ-ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ସ୍ମୃତିଲତା ତାର ଏହି ଜନ୍ମରେ କେବେହେଲେ

ଥୁର ହୁଅ ମନ ରୁଞ୍ଜି ରୁଞ୍ଜିଆ ଲଗୁଛି ସିନା

ଆସିବେ ପର ପ୍ରିୟ ତୁମେ ହେବ ତେବେ ପୁଲକମନା ।

ଆସାମ କନ୍ୟା ପଣ୍ଡିତ ବଙ୍ଗ ଦେଶିନୀହିଁ କନ୍ୟା କୌଣସି ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଶିକ୍ଷା ପାଇନାହିଁ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜଣାଯା ଇଚ୍ଛୁ ଯେ କଲେକ୍ଟରେଟରେ ଜବଲ-ପୁରର ସିଭିଲ ସର୍କିନ ମଧ୍ୟ ହିଅଟିକୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ତାର ପିତାକୁ ହିଅଟିର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଏକସ୍-ରେ କରିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ —

ଜୁଲାଇ ତା ୧୯ ରଖ “ହିତବଦ୍” ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଇଂରାଜୀ ଲେଖାର ଅନୁବାଦ—

(୮)

ଡି. ଭି. ଗୋ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଭେଙ୍କଟ ବରଦନ୍, ସେ ଶିକ୍ଷକତା କରନ୍ତି । ଥରେ ଥରେ ସେ ପ୍ରଥମରେ ଟାକରା ପୁଟାଇଲୁଭଲି ଏକ ପ୍ରକାର ଅବ୍ୟକ୍ତ ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି ପୁଣି ଡୋଡ଼ା ଚଳାଇବାର ଫଙ୍କା ହାତରେ କରନ୍ତି । ଠିକ୍ ଏପରି ଦୁଇଗୁଣିଥର କଲପରେ, ମୂର୍ଚ୍ଛିତ

ବାହ୍ୟ ଭୂତ ବସ୍ତୁରେ, ମାର୍ଚ୍ଚ ୫. ୧-୨୦ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇା ଭୂତ, ମାର୍ଚ୍ଚ ୭. ୨୫-୩୦ ଓ ମାୟା ୧୨, ୨୨-୨୭ ମଧ୍ୟରେ ଅଶୁଣି ଭୂତଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକ ଲୁକ ୧. ୩୧-୩୭ ମଧ୍ୟରେ, ଅଛି ଏବଂ ଯାଣୁ ଏମାନଙ୍କୁ କପରି ଧମକ ଦେଇ ବାହାର କରିଥିଲେ ସେ ବସ୍ତୁରେ ମଧ୍ୟ ଲେଖାଅଛି ।

ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ମୁର୍ଖା ହେବା ସମୟରେ ହାତ ଗୋଡ଼ ଛଟପଟ କରନ୍ତି । ଭୁଣ୍ଡରୁ ଜୀବ ବାହାରେ, ସମୟ ସମୟରେ ଜଳ କାମୁଡ଼ି ପକାନ୍ତି ।

ଏହାଙ୍କ ପିତା ଜଣେ ବଡ଼ କଣ୍ଡାକର, ଏହାଙ୍କର ଦୁଇଟି ମାସ ପୁଅ, ସାନପୁଅ ରଞ୍ଜନାଥନ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୋଷ୍ଟାଲ ସୁପରିଣ୍ଡେଣ୍ଡେଣ୍ଟ କାମ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଅର୍ଥ ଅଭାବ ନ ଥିବାରୁ ପିତା ଷେକଟ ବରଦନ୍ତଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ସଜାଣେ ବହୁଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରୁଥାନ୍ତି । ଏଲେପାଥ୍, ହୋମିଓପାଥ୍, ଆୟୁର୍ବେଦ, ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଭୃତିରେ ଉପକୃତ ନହେବାରୁ ଶେଷରେ ମାନ୍ସିକ ବା ଗୁଣିଆ ମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ । ଏଠାରେ ମାଲବାରୀ ମୁସଲମାନ ପ୍ରଭୃତି ବହୁଗୁଣିଆ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହେବା ପରେ ଶୁଣାଗଲ ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମ ନିକଟ ମାଇଲ ଦୁରରେ ଜଣେ ଗୁଣିଆ ଆସ୍ପତ୍ରୋପନ କରି ରହିଅଛନ୍ତି ।

ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଗଲା । ସେ ଗୋଟିଏ କୋଠାରେ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗା ମୂର୍ତ୍ତି ଖରଚ ବଡ଼ ଘାପାଳଟିଏ ଜାଲ ନାନାପ୍ରକାର କୋଠି କାଟି ଭେକଟ ବରଦନ୍ତଙ୍କୁ ବସାଇ ପ୍ରତିଦିନ ଜପକରନ୍ତି । ପ୍ରଥମଦିନ ସେ କହିଲେ ରାସ ବେଳେ ବରଦନ୍ତ ପାଖରେ ଜଣେ ଶୋଇବେ କିନ୍ତୁ ସାବଧାନ ! ଅବାଧତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭୁତ କେତେବେଳେ ବିପଦ ଘଟାଇପାରେ, ଏହାଶୁଣି ତା ପାଖରେ କେହିହେଲେ ଶୋଇ-

ବାଜିଲ ଘଣ୍ଟା ଗୀର୍ଜାରେ, ବିବାହବେଳ ଆସିଲା ଘନାଇରେ,
ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି, ପବିତ୍ରତା, ତାହାର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସେ ବିବାହ ବେଢ଼ାରେ ।

ବାକୁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । ଏହାଜାଣି ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ଭେଙ୍କଟ ବରଦନ୍ ମୋ ପାଖରେ ନିଜର ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସାଙ୍ଗର ଦୁଃଖରେ ମୁଁ ତରଳିଯାଇ ଯାହାହେଉ ପଛକେ ଶୋଇବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲି । ଦିନପରେ ଦିନ ବାଇଶି ଦିନ ବତିଲା । ଢେଇଶି-ଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ କୋଠରୀର ମାରବତାକୁ ଭେଦ କରି ଚିତ୍କାର ଉଠିଲା । ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଭେଙ୍କଟ ବରଦନ୍ ଆସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ । ତାର ମୁଣ୍ଡ ଓ ଦେହ ଚଟାକାରରେ ଭୂରୁଛି ଓ ସେ ବିକଳ ଚିତ୍କାର କରୁଅଛି । ସେହିଦିନ ଗୁଣିଆ ଖର୍ ମୋଟା ମୋଟା କାଠଜାଳ ସେଥିରେ ଘିଅ, ନିମ୍ବତେଲ ଓ ଆଉ କଣ କଣ ମିଶାଇ ଆହୃତ ଦେଉଅଛି । ଏପରି ଗୁଳିବା ସମୟରେ ଭେ,ବ, ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ-ହୋଇ ସେହି ହୋମ ନିଆଁକୁ ଦୁଇହାତରେ ମଢି ଗୁରୁଆଡ଼େ ଗୁଣିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏଥିରେ ଭୟପାଇ ପାଖରେ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ-ଦଶ-ବାର ଜଣ ମନବୁତ ବ୍ୟକ୍ତି ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲବେଳକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ଧରି ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଧରିବାର ସବୁଚେଷ୍ଟା ବର୍ଜନ ହେଲା । ଏ ଭିତରେ ଗୁଣିଆ ତା ମୁଣିରୁ କି ଦୁଇ ଭରି ଖଣ୍ଡ ହାତ ବାହାର କରି ସେଥିଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ କାଚରୁ, କଣ ଗୋଟିଏ ଚବିଭଳ ଜନିଷ ବାହାର କରି ରୋଗୀର ଗୁରୁପାଖରେ ରଖି ଦେବାରୁ ସେ ଅତି ବିକଳ ଭାବରେ କାନ୍ଦି ଚିତ୍କାର କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରୁ ଦୁଃଖ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଏପରି କେତେକ ସମୟ ଚିତ୍କାର କଲପରେ ଗୁଣିଆ ପଚାରିଲା, ଆଉ ତୁ କିଏ ଏବଂ ତୋର

ସେନିଲତ ତୁମେ ମୋ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା କନ୍ୟା, ନାତୁଣୀ ହାତ,
 ଶୂନ୍ୟ କରି ଆମ ଘର—ତଥାପି ଭଲ ପାଇ ତାକୁ ଆମ ଶୂନ୍ୟ
 ଗୃହ ପୂର୍ଣ୍ଣକର ।

ଇତିବୃତ୍ତ ନ କହିଲେ ତୋତେ ଗୁଡ଼ିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଭୂତ ଏହାର
 ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କେବଳ ଚିତ୍ତକାର କରୁଥିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏପରି
 ସେହିଦିନ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଗଲା । ତାର ପରଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ୨ ଦିନ ଗୁଣିଆ
 ଜପସ ର ହୋମ ଆରମ୍ଭ କଲା । ହୋମରେ ପ୍ରତି ଆହୁତି ସମୟରେ
 ଭେ, ବ, ଚିହ୍ନାର କରୁଥାଏ, ଏପରି କେତେକ ସମୟ ଅତିବାହିତ
 ହୋଇଗଲା ପରେ ହଠାତ୍ ଚିତ୍ତକାର କଲା ମୋତେ ଗୁଡ଼ିଦେ, ମୁଁ
 ଗୁଣିଯିବି । ଏହା ଶୁଣି ଗୁଣିଆ କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ତୁ ତୋର ଇତିବୃତ୍ତ
 ଓ ପରିଚୟ ନ ଦେଲେ ତୋତେ କିପରି ଗୁଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଏଣୁ ତୋର
 ନାମଟି କହ । ଏହା ଶୁଣି ଭୂତ କହେ ମୁଁ କହିବି ନାହିଁ, ଏ ଯଦର୍ଥ
 ଯିଲକୁ ଧରିଛୁ ତାକୁ ବି କଦାଚିତ୍ ଜ୍ଞାତପାରିବି ନାହିଁ । ହଁ ଏଠାରେ
 ଗୋଟିଏ ବିଷୟ କହିବାରେ ପାଶୋରି ଗଲା । ଶ୍ରୀ ଭେକଟ ବରଦିନ-
 କର ସାନଭାଇର ଦୁଇଜଣ ଶ୍ୟାଳିକା ଜଣେ ଆଇ, ସି, ଏସ୍, ଓ
 ଜଣେ କେମିଷ୍ଟ୍ରେଜିକ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମେଟର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟରେ କେମିଷ୍ଟ୍ରି
 ଶୁକର କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଭୂତକୁ ବିରାସ ନ କରିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ
 ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦସାଧେ ଡକାଯାଇ ଥିଲା । ଏବଂ ଭାରତର ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ
 ମେଜିଷ୍ଟ୍ରିୟନ୍ ଶ୍ରୀ ଟି, ଏମ୍, ଶ୍ରୀନିବାସାରୁଣି ସ୍ବାର୍ ମଧ୍ୟ ଆଇ ଏହି
 ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଏହା ପରେ ପୁଣି ଗୁଣିଆ
 ପଚାରିଲା ତୋର ନାମ କ'ଣ ।

ଭୂତ:—ମୋର ନାମ ନାରାୟଣ ଆୟାର ।

ତୋର ଗ୍ରାମ କେଉଁଠି ! .

ଭୂତ-ତେଜଲପଟ୍ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ତିନୁନୁରଗ୍ରାମ

ସୁଦୂର ଦିନ ଆସେ, ଯାଏ ଗୁଲି ସେ କେତେ ବେଗରେ

ମରମ ପରଶ ମରମରେ ରହେ, ଥରି ଥରି ରହେ ସବୁବେଳେ ।

ତୋର ବୟସ କେତେ ।

ଭୂତ—ପ୍ରାୟ—୭୨

ତୁ କିପରି ଭୂତହେଲୁ ?

ଭୂତ—ମୋର ପ୍ରାୟ ୪ବର୍ଷ ବୟସର କଥା, ସେତେବେଳକୁ ମୋର ପିତା ଓ ମାତା ମରିଯାଇ ଥାନ୍ତି । ମୁଁ ମାଧୋରାୟ୍ କରି ଖାଇ ବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥାଏ । ଉନେ ମୁଁ ପ୍ରାତଃକାଳରେ ଗୋଟିଏ ବାମ୍ଫିରେ ସ୍ନାନ କରୁ କରୁ ଗୋଡ଼ ଶଯି ବୁଡ଼ି ମରିଗଲି, ତାର କେତେଦିନପରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଝିଅ ଦେହରେ ଆବେଶ ହେଲି, ସେହି ଝିଅଟିକୁ ଜଣେ ଗୁଣିଆ ନେଇ କାଳୀ ମନ୍ଦିରରେ ବସାଇଲ । ସେଠାରେ ଭଗବତଙ୍କ ଆଦେଶରୁ ସେହି ପିଲଟିକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ସେହି ଆଦେଶରେ ସେଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୪ ମାଇଲ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ହେଲା । ସେଠାରୁ ଯାଇ ପାଲାର୍ ନାମକ ନଦୀକୁ ପାର ହେଲା ବେଳକୁ ଜଣକୁ ଧରି ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ବରଗଛକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହିଛି, ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ଯେଉଁ ପିଲକୁ ଧରିଛି ଏହାର ଜେଜି ମା ସେହି ବଟଗଛ ମୂଳେ ଥିବା ବାମ୍ଫିକୁ ସ୍ନାନକୁ ଆପିଥାଏ । ସେ ହଠାତ୍ ମୋର ଛାଇକୁ ଦେଖି ତମକି ପଡ଼ିଲା, ସେତେବେଳକୁ ତାର ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ, ଏଥିପ୍ରାୟ ତାର ଅନେକ ଗର୍ଭପ୍ରାୟ ହୋଇଥାଏ । ଏଣୁ ସେ କହିଲା ଏହି ବଟଗଛ ଉପରେ ଯେ ଅଛି ମୋର ଯଦି ଏହି ଗର୍ଭରକ୍ଷା ହୋଇଯାଏ ତେବେ ମୁଁ ତୁମ ମାସରେ ପୂଜାଦେବି, ମୁଁ ସେ ଗର୍ଭକୁ ରକ୍ଷାକଲି, ସେ ମଧ୍ୟ

ଭାବନା ତୋପାଇଁ ଏତେ, ଜାଣି ନ ଥିଲିତ ସ୍ବପ୍ନମେ ସତେ

ତୁ ଦେଖିଛୁ, ମୁଁ ଭୁଲିଛି, ମାସ ଗୀତ ତୋର ମୋତେ ଡାକିଲା ପୁଣି
କେତେ ।

ପ୍ରତି ମାସରେ ପଜାଦାଏ । ସେହି ଗର୍ଭରୁ ଯେଉଁ ପିଲାଟି ଜାତହେଲା ସେ ଯୁବକ ହେଲାପରେ ମୁଁ ଥିବା ବରଗଛ ହେତୁ ଭୂମିରେ ଖସି ଉଣା ହେଉଛି ମନେକରି ଗଛଟିକୁ ହଣାଇ ସେହି ଭୂମିକୁ ଗୁସ ଭୂମିରେ ପରିଣତକରି ଦେଲା । ମୋର ନିବାସ ଶକ୍ତିକ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯିବାରୁ ମୁଁ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଛାଡ଼ି ପୁଣି ପାଲାର୍ (କ୍ଷୀରନଦୀ) ଅଭି- ମୁଖରେ ଗଡ଼କରି ଏଣେତେଣେ ପ୍ରାୟ ତିନିବର୍ଷକାଳ ବୁଲିଲି । ଦିନେ ପାଲାର ତଟରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାକୁ ମୋଡ଼ି ତାକୁ ମୋର କାନ୍ଦନରୂପେ କରିନେଲି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ, ଏହି ପିଲାଟି ଓ ଏହାର ମା, ବାପ ଏବଂ ଜେଜେମା ପ୍ରଭୃତି ଚନ୍ଦ୍ରାପବନ ଦେଖିବାକୁ କାଞ୍ଚିଉରମ୍ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ପାଲାର୍ରେ ଭେଟି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଏହି ପିଲାଟିକୁ ଧରିଲି । ଜଣେ ପଚାରିଲେ:- ଆଜ୍ଞା ତୁ ଟାକର ପୁଟାଉଛୁ କାହିଁକି ? ଭୂତ—ମୁଁ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଏହାଉପରେ ଆବେଶ ହେଉଥିବାରୁ ଟାକର ଓ ଘୋଡ଼ା ଚଳାଇବାର ସଞ୍ଜା କରୁଛି । ଏହି ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ଦୁଇଜଣ ଚେଙ୍ଗଲପଟ ପାଖ ତିନିନୂର ଯାଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତିତ ତାହା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା, ଏପରି ସେ ଭୂତ ଅନେକ ବିଷୟ କହିଗଲା ଯେଉଁଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଅସତ୍ୟ ନରୂପଣ ହୋଇ- ପାରିନାହିଁ ।

ସେହି କେମିଷ୍ଟ୍ର ଗୋଟିଏ ଭେଣ୍ଡିଆ ପ୍ରକାଶ୍ଟ ତନ୍ତ୍ରଲିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଖଡ଼ରେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ଗାର ଦେଇ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ

ଭୂତ ଥିଲୁ ଦୁରେ, ଧୀରେ ଧୀରେ, ଆସିଲୁ ମୋ ପାଖରେ
ପୁଣି ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁଁ ବି ଗଲି ତୋ ପାଖରେ, ଏବେ ପୁଣି ବିସ୍ମୟଣ
କାହିଁକି ?

ଆଦେଶ ଦେଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେହି ଗଛଟି ମଝିରୁ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନେ ମୁଁ ସେହି ଭେ. ବ.କୁ ଛାଡ଼ିଆସି ଆମ ବରଣ୍ଡାରେ ଶୋଇଅଛି । ଅଧରାତ୍ରରେ ଠିକ୍ ମୋର ଫିତାଙ୍କ ଭଳି କଣ୍ଠରେ କହିଲା, ଆରେ ମୁଁ ତ ତୋର କୌଣସି ଅପକାର କରନାହିଁ, ତୁ ମୋତେ ଏକୁଟିଆ କାହିଁକି ଛାଡ଼ି ଆସିଲ ବୋଲି ଡାକିଲା । ତାଙ୍କ ବରଣ୍ଡାରେ ଶୋଇଥିବା ଜଣକୁ ବିସ୍ତ୍ରାସ ସହିତ ଟେକି ମଝିଦାଣ୍ଡରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଆଜ୍ଞାନେ ଆମ ଦୁଆରକୁ ଜୋରରେ ମାରିଲା ।

ଏପରି ବହୁ ଘଟଣା ଦେଖି ଯେଉଁ ଆଇ, ସି, ଏସ୍ ଓ କେମି-ଷ୍ଟ୍ରିର ଭୂତ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା-ଭଳି କାମ ଦେଖାଇଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ ଲେଖାର ବିସ୍ତାର ଭୟରେ ଲେଖି ପାରୁନାହିଁ । ତା ପରେ ଯା, ଚାଲିଯିବ କହି ଚାଲିଗଲା, ପୁଣି ଜମାସ ପରେ ଆଉଁସରେ ଉପଦ୍ରବ ଆରମ୍ଭ କଲା, ତା ପରେ ବେକଟ ବରଦନ୍ ମାନ୍ନାଜି ହେଦାପେଟ ସେକେଣ୍ଡାରୀ ବ୍ରେଡ-ଟ୍ରେନିଂ ଯାଇ ଦୁଇବର୍ଷ ପଢ଼ି ଯେଉଁ ଦିନ ଘରକୁ ଫେରିଲା ସେହିଦିନ କାଳିପୁର ନାମକ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ବାମ୍ଝିରେ ପଡ଼ି ଭେକଟ ମରିଥିବାର ଦେଖାଗଲା ।

ଅମିୟ ଝୁରୁଇଲୁ ତୁହି ଅମିୟ ତୁହି
ତୋହରି ଭାବନାରେ ଏବେ ରହେ, ରହେ, ମୁହିଁ ।

(୧୯)

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର କର

ସନ ୧୯୧୧ ମସିହା କଥା । ମୁଁ ମହାସମୁଦ୍ର (ସି.ପି.ବେ) ଇଣ୍ଡିକ୍ସବୋର୍ଡ଼ ଓଭରସିଅର (District Board Overseer) ଥିଲି । ମୋତେ ଶହ ଆଳ ରଜା ବାର ବିହମ ଦେବ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ କହିଲି ନୃସିଂହନାଥ ଦେବୀ ଯିବାକୁ । ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିଲି । ସେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଅତି ଦୁର୍ଗମ ପଥ । ବାଘ ଭଲରୁ ଭୟ ସେଠି ବେଶୀ । ବାଘମାନେ ପଲ ପଲ ହୋଇ ବୁଲନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନୃସିଂହନାଥରେ ସେମାନେ କାହାର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କରନ୍ତିନି ।

ନୃସିଂହନାଥ ଯେଉଁ ପାହାଡ଼ରେ ଅଛନ୍ତି ସେହି ପାହାଡ଼ରୁ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ବାହାରି ତଳକୁ ବହି ଯାଉଛି, ମାଟି ତଳକୁ ।

ଦିନ ୯ଟା ହେବ ପ୍ରାୟ, ଜଣେ ସାଧୁ ଆମ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ, ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । ଶରୀରଟି ସୁଦ୍ଧ ଅସ୍ଥିମାଳ । ତା ଉପରେ ଚମଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ତାଙ୍କୁଣି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଖଟି ଆନନ୍ଦମୟ । ମୁଁ ବାବାଜୀଙ୍କୁ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲୁ ବେଳକୁ ସେ ଚଳମଟି ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ଗଞ୍ଜେଇ ପାଏ କେଉଁଠୁ । ନୃସିଂହନାଥ ବଗିଚାରୁ

ଏ ସବୁ ଦିନ ଗଲଣି ଚାଲି;

ମନେ ରହିଥିଲି କେତେ ଭଲ ଭଲ

ଏବେ ମନେ ନାହିଁ—ସଂସାର ହୋଇଛି ଅସ୍ଥ, ସ୍ବଚ୍ଛ ଯାଇଛି ପାହା ।

ଖଞ୍ଜେଇ ଆଣି ଦେଲି । ବାବାଜି ଚଳମ ଧରି ବେହୋସ । ତାପରେ ୧୪।୨୦ ମିନିଟ ପରେ ସେ ଚାହିଁ କହିଲେ, ତୁମେ କଣ ଭାବିଲି ମୁଁ ମଝିଗଲି ବୋଲି ।

ସେ ଉଠିଲେ । ମୋତେ ପଚାରିଲେ କଣ ସବୁ ରହି ଦେଖିଲ । ଆସ ଆଶ୍ରମ ଦେଖି ଆସିବ । ଏହା କହି ସେ ମୋର ହାତକୁ ଧରି ଏତେ ଜୋରରେ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ଯେ ମୋ ଗୋଡ଼ ଚଳେ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ସେ ମୋତେ ସିଦ୍ଧାଶ୍ରମ ଦେଖାଇଲେ । ସେଠି ଖାଦ୍ୟ ଜନିଷ ପୁରସ୍କାର ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ସେ ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇଲେ । ସାଧୁଙ୍କର ଅନୁରାଗୀ ହେବାର ଇଚ୍ଛା ମୋର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମହାରାଜ କହିଲେ ତୋର ବୟସ ହୋଇନି । ବର୍ତ୍ତମାନ କର୍ମ କଞ୍ଚିବାର କଥା । ତୋର କର୍ମ ଶେଷ ହେଲେ ମୁଁ ଦେଖାଦେବି ।

ମୁଁ କହିଲି ବୟସର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏତେ । ପୁଣି କେଉଁଦିନ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କେଉଁଠି ଦେଖା ହେବ ? ସେ କହିଲେ ଦେଖ ! ଏହି ନୃସିଂହନାଥରେ ପାଞ୍ଚହଜାର ବର୍ଷର ସାଧୁ ଅଛନ୍ତି । ମୁଁ ତ ସବୁ ଦେଖିଛି ।” ତାପରେ ସାଧୁ କେଉଁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ।

ଶ୍ରୀ ପତିଶ ଛବିଶ ବର୍ଷ ପରେ ସେ ଆଉ ଥରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ ମୋ ଘରେ, ଚାଷ ଦିନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ।

ମୁଁ କି ଖାଲି ମୋତେ ନେଇ ଏତେ ଭାବେ
ଆଉଁ କିଛି ନାହିଁ ? ଜଗତ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଏ ଭାବେ ?

ଭୌତିକ ଆତ୍ମା

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ

ଆମ ଦେଶରେ ବଡ଼ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରୁ ଭୌତିକ ଆତ୍ମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନେକ କଥା ଶୁଣାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଆଜିକାଲି ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ସବୁ କଥା ଅସମ୍ଭବ ଗପରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ତଥାପି କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଦ୍ୟାପି ଭୂତକୁ ବଶ୍ୟାସ କରନ୍ତି । ଆମେରିକା ଓ ବଲ୍ଲଭରେ ମଧ୍ୟ ଏଥିର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗବେଷଣା ହେବାର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ଅଧିକାଂଶ ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମନରେ ଏ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ଏପରି ପଶ୍ୟ ରହି ଯାଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ବେମାନେ ଭୂତର ଅସ୍ତିତ୍ବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଶ୍ୟାସ କରିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ବାସ୍ତବରେ ଏ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୌତୂହଳ ପ୍ରଶ୍ନ ଆମ ମନରେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ପିଲାଦିନେ ମୁଁ ନିଜେ ଭୂତର ଅସ୍ତିତ୍ବ ବିଶ୍ୱାସ

ମଣିଷ ମଲା ପରେ ତାର ଆକାଶୀୟ ଶରୀର ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ଆକାଶୀୟ ଶରୀରଟି ଜୀବର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଜୀବନର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ । ସେହି ଆକାଶୀୟ ଶରୀର ଅଳ୍ପ ସମୟ କିମ୍ବା ସମୟ ସମୟରେ ଦୈନିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନାରକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରେ ।

(ସର ଆର୍ଥାର କଦେନ ଡଲେସଙ୍କ ଜୀବନୀ ପୃଷ୍ଠା ୩୨୭ ପୃଷ୍ଠା ।)

କରୁଥିଲି । ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଏକୃଷିଆ ଘରକୁ ଯିବା ସାହସ ମୋର
 ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଖୁଲକୁ ଗଲା ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ମୋର ସେ
 ବିଶ୍ୱାସ ଲିଭି ଆସିଲା । ତଥାପି ତାହା ନିର୍ମୂଳ ହେଲା ନାହିଁ ।
 କାରଣ କେତୋଟି ଘଟଣାରୁ ମୁଁ ଫେର୍ ଭୂତର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଶ୍ୱାସ
 କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । ବୋଧହୁଏ ତାହା ୧୯୧୪ ମସିହାର
 କଥା । ସେତେବେଳେ ମୋର ବୟସ ମୋଟେ ୧୧ ବର୍ଷ । ପାରଳା-
 ଖେମୁଣ୍ଡରେ ରାଜଗୁରୁ ସାହରେ ଆମର ଜ୍ଞାତ ଭାଇମାନେ ରହନ୍ତି ।
 ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ରାଜଗୁରୁ (ମୋର ସମ୍ପର୍କୀୟ ପିତାମହ ଏବଂ
 ସେ “ପ୍ରଚ୍ଛୋବଳୀ” ନାମକ ପ୍ରଚ୍ଛର ଉତ୍ତମୂର୍ତ୍ତୀ) ସେଠାରେ ରହନ୍ତି ।
 ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁପରେ ସେଠାରେ ତାଙ୍କର ଭାଇମାନେ ଥିଲେ । ହଠାତ୍
 ଦିନେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଗୋଟିଏ ଅଭୂତ ଭୌତିକ କାଣ୍ଡ ଘଟିଲା ।
 ଲୋକେ କହନ୍ତି ତାହା “ଗାର-ପେସଣ” । ଏଥିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅଦ୍ୟାପି
 ଆମର ହୃଦବୋଧ ହୋଇ ନାହିଁ, ସେହି ଭୌତିକ କାଣ୍ଡ କେତେ
 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ଘରେ ଦେଖା ଦେଉଥିଲା । ସେଥିରେ ପରି-
 ବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏବଂ ପାଖ-ପଡ଼ିଣା ଲୋକେ ବହୁ ଦୁଃଖଭୋଗ
 କରୁଥିଲେ । ସେହି ଭୌତିକ କିଛି ନିମ୍ନମତେ ହେଉଥିଲା : —

୧—ରୁଷେଇ ଘରେ ଚୁଲିରେ ଭାତହାଣ୍ଡି ବସିଛି । ହଠାତ୍
 ସେଥିରେ ଦେଖାଗଲା ରକ୍ତପରି କଣ ସବୁ ନାଲି ନାଲି
 ଜଳିଷା ହାସୁଛି ।

ସେ ଦିନ କଥା, ଏ ଦିନ କଥା, ଦିନ ଦିନ କଥା, କେତେ ଘଟ ଛୁ,
 ଯାଉଛି ବିସ୍ମରଣେ, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ କଥା, ମନରୁ ନ ଯାଏ
 ପୋଛି ।

୨—ଶିଳ-ଶିଳପୁଆ ଯଥା ସ୍ଥାନରୁ ଉଠି ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ିଯାଇ
ଅନ୍ୟ ଜାଗାରେ ପଡ଼ିଛି ।

୩—ଆକାଶରୁ ଇଟା ପଥର ଅଭୂତରେ ଘରେ ପଡ଼ିଛି ।
କେବେ କେବେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ଦହରେ ବାଜୁଛି ।

୪—ମାଛ-ଶୁଖିଆ ଶକ୍ତିମାନ ଅଭୂତରେ ପଡ଼ିଣା ଘରୁ ଆସି
ଅଗଣାରେ ପଡ଼ିଛି ।

ଏମିତି ସବୁ କାଣ୍ଡ ମୁଁ ନଜେ ଦେଖିପାର ଫେର୍ ମୋ
ମନରେ ଭୂତର ଅସ୍ତିତ୍ବ ଦୂର୍ଗାଭୂତ ହେଲା । ତା'ପରେ ଆମେରିକାର
ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଲେଡ଼ବିଟାରଙ୍କ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ି ସେ
ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବାରୁ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା ଯେ
ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଅନାବିଷ୍କୃତ ବିଷୟ ଅଦ୍ୟାପି ବୈଜ୍ଞାନିକ
ମାନଙ୍କ ଗବେଷଣା ପରିସର ଭିତରକୁ ଆସିନାହିଁ ।

ଭାବେରେ ବୌଦ୍ଧ ଯୁଗରେ ମହାଯାନ ଓ ସହଜଯାନ ପଦ୍ଧତି
ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁ ମାନେ ବହୁ ପ୍ରକାର ମାନ୍ସିକ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରିଥିବା
ବିଷୟ ତାରୀନାଥଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ସେଥିର ବିଶଦ
ବିବରଣୀ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ନାବଶ୍ୟକ । ତେବେ ମୋର
ବିଶ୍ୱାସ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ “ଗୁଣିଆ ପୋଥି” ଅଦ୍ୟାପି ଦେଖିବାକୁ
ମିଳେ, ତାହା ସେହି ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ
ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କହିଲେ ଚଳେ । ପୂର୍ବେ କାମରୂପ ଓ ନାଳନ୍ଦା

ଉଲ୍ଲସି ଉଠେ ପ୍ରାଣ ପରଶ ପାଇ କାହା ମନର
ପୁଣି ଉଲ୍ଲସି ଉଠେ କାହାର ପରଶ ପାଇବାର ।

ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଓଡ଼ିଶାର ରତ୍ନଖିରି, ନଳଡ଼ିଗିରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୌଦ୍ଧ କେନ୍ଦ୍ରରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବୌଦ୍ଧମନ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତର ଫଳକରେ ପ୍ରାଚୀନ କୁଟିଳ ଲିପିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଅଛି । ତାକୁ ଆମେ “ଧାରଣୀ” ବୋଲି କହିବୁ । ଏପରି ଦୁଇଟି “ଧାରଣୀ” ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶା ମ୍ୟୁଜିୟମରେ ଅଛି । ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରୀ. ଏ. ଘୋଷ ପ୍ରମୁ ଆଠବର୍ଷ ଆଗେ (Epigraphia Indica, Vol XXVI, pp. 172-3) ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିର ପାଠ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହେଲା : -

“ଧର ଧର, ହର ହର, ପ୍ରହର ପ୍ରହର, ମହାବୋଧ-
 ଚିତ୍ରଧରେ, ଚକ୍ର ଚକ୍ର, ଶତରଶ୍ମି ସଂସ୍କୃତରେ, ସବତଥାଗତା
 ଭିକ୍ଷକାଭିଷିକ୍ତେ, ଗୁଣଗଣମତେ, ବୁଦ୍ଧଗଣାବହାସେ, ମିଳି ମିଳି,
 ଗଗନ ତଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେ, ନଭସ୍ଥଳେ, ଶମ ଶମ, ପ୍ରଶମ ହ୍ରାସ ସବ
 ପାପପ୍ରଶମନେ, ସବ ପାପ ବିଶୋଧନେ, ହୃଦ୍ଦ ହୃଦ୍ଦ, ମହାବୋଧ
 ମାର୍ଗସଂପ୍ରସ୍ଥିତେ । ସବତଥାଗତ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶୁଦ୍ଧେ ସ୍ବାହା, ମୂଳ
 ମନ୍ତ୍ରଃ, ସବ ତଥାଗତ ଗୋଚରବ୍ୟବଲେକିତେ ଜୟ ଜୟ ସ୍ବାହା
 ହୃଦୟେ, ହରୁ ହରୁ ଜୟ ମୁଖେ ସ୍ବାହା, ଉପହୃଦୟଂ, ଯଃ କଣ୍ଠି-
 ଦ୍ବିକ୍ଷୁଦ୍ବିକ୍ଷୁଣୀ ବା ଉପାସକୋ ବା ଉପାସିକା ବା, ଅନ୍ୟୋବା,
 ଯଃ କଣ୍ଠିର ଶ୍ରୀକ୍ଷୁ କୂଳେ ସୁସୋ ବା କୂଳେ ଦୁହିତା ବା ଇମା
 ଧାରଣୀଂ ଲିଖିତ୍ବା ଅଭ୍ୟଂତରଂ ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ୟ ଚୈତ୍ୟଂ କରଷ୍ୟତି,
 ତେନୈକେନ ଚୈତ୍ୟେନ କୃତେନ ଲକ୍ଷଂ ତଥାଗତ ଚୈତ୍ୟାନ୍ତାଂ

ଜୀବନଟା ରସରେ ଭରା—ଏ ରସ ନ ଥିଲେ
 ଜୀବନଟା ଖାଲି ସିନା ମରୁଭୂମି ସାହାରା ।

କୃତଂ ଭବତି, ତେ ଚ ଚୈତ୍ୟାଃ ସବଗନ୍ଧପୁଷ୍ପପତ୍ରଂ ଶୃମର
 ଛନ୍ଦସୁକ ପତାକା ଭଦ୍ର ରୂପକରଣୋଽପି ଚିତ୍ରା ଭବତି, ନ
 କେବଳଂ ଚୈତ୍ୟମେବମପି ତୁ ବୁଦ୍ଧରତ୍ନଂ ଧର୍ମରତ୍ନ ସଂଘରତ୍ନଂ
 ଚୈବଂବିଧେରୂପ କରଣୋଽପି ପୂଜିତଂ ଭବତି, ଏବମ୍ଭୟାନଂଦ
 ସନ୍ନିହେନ ଦେଶିତଂ ମନ୍ତ୍ରଶାସନଂ ଅଧିଷ୍ଠାୟାନ୍ତଂ ମେଧ୍ୟାଦୃଷ୍ଟି
 ବୈମତ୍ସରୀନାଂ ଯାନାଂଚର୍ଯ୍ୟକାରିଣାଂ ଅଳ୍ପାୟୁଷ୍ମାଣାଂ ନରକତର୍ଯ୍ୟଗ୍
 ଯୋନି ଯମଲୋକ ପରାୟଣାନାଂ ସତ୍ତ୍ୱାନାମାଧ୍ୟାୟ ଯ ସାମାନଂଦ
 ଗୃହସ୍ଥାନାଂ ।

ଉପରେକ୍ତ ବିଧିରେ ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରାବଳୀ ବୌଦ୍ଧ-ଚୈତ୍ୟ
 ମାନଙ୍କରେ ରଖା ଯାଉଥିଲା, କାଳକ୍ରମେ ସେଥିର ପ୍ରଭାବ ଭର-
 ଣୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଯାନ ଏବଂ କାପାଳକ ଧର୍ମରେ ପଢ଼ାଣତ ହୋଇ ସେଥିରୁ
 ‘‘ଗୁଣିଆ’’ କର୍ମ ପ୍ରସାର ଲାଭ କଲା । ଭୂତ-ପ୍ରେତାଦି ମାନଙ୍କୁ
 ବଶ କରି ଡୋଢ଼ିଏ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ଯାହାଯଂରେ ବିବିଧ ଢଳାର
 ଅଦ୍ଭୁତ କର୍ମ କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ ଭରତରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉ ଥିଲା ।
 ଏଥିରୁ ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ଅଂଶ ହସ୍ତକୌଶଳ ବା ମେସ୍‌ମେରି
 ଜମ୍‌ର ଅନ୍ତର୍ଗତ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ନୁହଁ । ସବୋପରି ଦେଖିବାକୁ
 ଗଲେ, ଗୋଟିଏ ଭୌତିକ ଶକ୍ତି ପୃଥିବୀରେ ଥିବା କଥା
 ଏକାବେଳକେ ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ । କେଉଁ ଦୂର
 ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯଦି ପ୍ରକୃତିରେ ଏହି ଚୈତ୍ରୀ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବା
 ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଏ ଦେଶରେହିଁ ସମ୍ଭବ ବୋଲି

କୃପାମୟୀ ମୁଦୁଲୀ ହୁଏ ଜଗନ୍ନାଥ ସେବିକା
 ସେହିଦିନୁ କୃପା ବହି ରହିଅଛି ଅନ୍ତର ଶରୀର ।

ମେର ବଶାସ । କାରଣ ଅଦ୍ୟାପି ବହୁ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ତାତ୍ତ୍ୱିକ
ଯୋଗୀ ଏ ଦେଶରେ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର
ଗୋଟିଏ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାକୁ ସଂବେଦନ ଭାବେ ଚେଷ୍ଟା
କରାଯାଇ ପାରେ । ଆବିଷ୍କାର ଶକ୍ତି ଯେପରି ପଦାର୍ଥ-ବିଜ୍ଞାନ
ବାଦଙ୍କ ଆବିଷ୍କାର ମଧ୍ୟରେ ଆଜି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି,
ସେପରି ଭୌତିକମାତ୍ରା ଆବିଷ୍କାର ଫଳରେ ହୁଏତ ଆଜି ଏକ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଫିସ୍ତା ପୃଥିବୀକୁ ଚମତ୍କୃତ କରିପାରେ ।

(୧୧)

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ମହାପାତ୍ର

ମୋତେ ୫ ବର୍ଷ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ଆମ ଗ୍ରାମ
ନିକଟରେ ଓଡ଼ିଆପଢ଼ା ନାମକ ଗୋଟିଏ ଗାଁର କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ
ଘରେ ବେତାଳ ମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ ବର୍ଷାଦିନେ ଅନୁଭୂତ ଅଛି ।
ସେ ଲୋକଟି ବେତାଳ ଆକ୍ରମଣ ସହ୍ୟ କରି ନପାରି ଆମ ଘରେ
କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲା । କାରଣ ସେ ଆମର ସମ୍ପର୍କୀୟ
ଥିଲା ।

ଲେଖା ହୋଇଗଲା ଏହି କଥା, ପ୍ରୀତିଆର ଛପି ଛପିକା, ସକଳ ଅନ୍ତରେ
ଧ୍ୟାନେ ଧରି କାହାକୁ କିଏ କେତେବେଳେ ଆକର୍ଷଣ କରେ ।

ସେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ତାର ଗୁଣ୍ଠପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ଲୋକ
ପଠାଗଳରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଘରର ବେତାଳମାନେ ନାନା-
ପ୍ରକାର ଅସଦ୍‌ଗାୟା ଘଟଣା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲେ । ଦିନେ ଦିନେ
ଦେଖାଯାଏ ଘର ଭିତରେ କୌଣସି ଲୋକ ପରିସ୍ରା କରିଥାଏ
ଧାନ୍ୟର ପରିମାଣ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।
ସେଥିରେ ଗୋଡ଼ ଆଣ୍ଟୁ ପକ୍ଷେନ୍ତୁ ବୁଡ଼ିଯାଏ । ଘର ଅଗଣା ଭିତର
ଢାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ପଡ଼ିଥାଏ । ଆଉ ଦିନେ ମଧ୍ୟ ରକ୍ତା ହୋଇଥିବା
ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଉଭେଇ ଯାଇ ସେଥିରେ ବସ୍ତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ
ରହିଥାଏ । ଏମିତି ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିବା ପରେ ଆସ୍ତେ
ଆସ୍ତେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସିଲା । ତା'ପାଇଁ କି ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
ହୋଇଥିଲା, ତାହା ମୋର ପ୍ରାୟ ମନେ ନାହିଁ ।

(୧୭)

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଆଠବର୍ଷ ତଳର କଥା—ଗୋଟିଏ ବଣିଆ ଘର । କୌଣସି
ଏକ ଲୋକ ସହିତ ବଣିଆଟିର ପୁତ୍ର ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଥିଲା ।
ତାହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଲୋକ ଜଣକ
କୌଣସି ଗୁଣିଆର ବୋଧେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲା । ଫଳରେ ଗୁଣି

ତୁହିତ ମା ସେହିପରି, କିଏ ନୁହେଁ ସ୍ତେମର ଭିକାରୀ
ଆକର୍ଷଣ ଏତେ ତାର, ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ।

ବିଦ୍ୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ତା' ପକ୍ଷରେ ସହଜ ହୋଇଗଲା । ବଣିଆଟି ଯେତେବେଳେ ଖାଇବାକୁ ବସେ, ହାତ, ମାଟି ପ୍ରଭୃତି ତା ଖାଦ୍ୟରେ ପଡ଼େ । ସାମୟିକ ଭାବରେ ହାତ ପ୍ରଭୃତି ମଧ୍ୟ ତାର ଘରେ ପଡ଼େ । ଏଥିରେ ବଣିଆଟି ଅତି ଚିନ୍ତା ହେଲା । କୌଣସି ଉପାୟରେ ଏହାର କୌଣସି ଦୂଷକାର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅତି ଦୁଃଖିତ ମନରେ ଥରେ ମୋତେ (ଲେଖକଙ୍କୁ) ଓ ଆଉ କେତେଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ଲାଗି ଡାକିଥିଲା । ଆନ୍ତେମାନେ ଅତିଶୟ କୁତୂହଳୀ ହୋଇ ତା ସହିତ ଗଲୁ । ତାର ଘରେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ବସିବା ପରେ ହମେ ହାତ ଓ ଗୁଣ୍ଡି ଗୁଣ୍ଡି ମାଟି ପଡ଼ିବାକୁ ଆନନ୍ଦ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତା ପରେ ବଣିଆ ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭାତ ଆଣିବାକୁ କହିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଭାତ ବଢ଼ି ଦେଲା । ବଣିଆ ଜଣକ ଆମମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଖାଇବାପାଇଁ ବସିବାମାତ୍ରେ କୁଆଡ଼ୁ ବସି ଗୁଡ଼ାଏ ଆସି ଖାଦ୍ୟରେ ପଡ଼ିଗଲା । ବଣିଆ ଆଉ ନ ଖାଇ ଆମମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଏଭଳି ହଇସାଣ ହେଉଥିବା ବିଷୟ କହିଲା । ଆନ୍ତେମାନେ ଏ ସବୁ ଦେଖି ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ଏବଂ ଅଦୃଶ୍ୟରେ ଏଭଳି ଏକ ପୈଶାଚିକ ବିଦ୍ୟା ଥିବା ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ତାର କିଛିଦିନ ପରେ ଏହି ବଣିଆଟି କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପୈଶାଚିକ ବିଦ୍ୟା-ବିଶାରଦ ରତ୍ନେଶ୍ୱର ଗୁରୁଜୀଙ୍କୁ ଡାକାଇ ଥିଲା ଓ ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରପ୍ରଳରେ ଏହି ପୈଶାଚିକ ଅସୁବିଧାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

କୁହୁଡ଼ି ଘେରେ ସକାଳେ ଯେବେରେ

ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ହୁଅଇ ବଡ଼ ଖରା—କୁହୁଡ଼ି ଖରା ଏହିପରି ଧରାପର ।

(୧୩)

ଶ୍ରୀ ସୋମନାଥ ରଥ

ମୁଁ ବନାରସରେ ପଡ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ଜଣେ ମିତ୍ରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହସଙ୍ଗରେ ଭୂତପ୍ରେତର କଥା ପଢ଼ିଲି, ସେ ପ୍ରେତାତ୍ମାର ଅସ୍ତିତ୍ବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜର ଅନେକ ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ମୁଁ ପ୍ରେତାତ୍ମାର ଅସ୍ତିତ୍ବ ବିଷୟରେ ନିରୋଧ କରିବାରୁ ସେ କହିଲେ ଯଦି ତୁମେ ପ୍ରେତାତ୍ମା ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛ ତେବେ ମୋ ଘରକୁ ଚାଲ, ସେଠାରେ ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ହେବ ଯେ ପ୍ରେତାତ୍ମା ଅଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଏପରି ଆମନ୍ତ୍ରଣକୁ ଆଗ୍ରହବଶତଃ ଗ୍ରହଣ କରି ଚାଲିଲି । ପାଇଁ ‘ଗୋରଖପୁର’ ସହର ନିକଟ ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମକୁ ଗଲି ।

ସେ ମତେ ବାଟରେ କହିଲେ ମୋ ଘରେ ଯେଉଁ ପ୍ରେତାତ୍ମା ଅଛି ସେ ମୋର ପ୍ରଥମ ପତ୍ନୀ, ତାର ମରବା ପରେ ସେ ପ୍ରେତାତ୍ମା ରୂପରେ ମୋର ଶୋଇବା ଘର ରହୁଅଛି, ସେହି ପ୍ରେତାତ୍ମାର ଅନୁମତିରୁ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାହାଢ଼ି କିଏ ଅଛି ଓ ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ପତ୍ନୀ ଗର୍ଭରୁ ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଇଗୋଟି ସନ୍ତାନ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ପ୍ରେତାତ୍ମା ମୋର ଓ ମୋ ସମ୍ପର୍କମାନଙ୍କର ତଥା ଆଗନ୍ତୁକ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କର କୌଣସି ଅପକାର କରେ ନାହିଁ ବରଂ ଅନେକ ଉପକାର କରେ । କିନ୍ତୁ ମୋ ସହିତ ବିରୋଧ ଆଚରଣ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଅପକାର କରେ । ତ ହା ତୁମେ ମୋ ଘରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଦେଖିବ ।

ଆକାଶରେ ତୁମେ, ମମ ଅନ୍ତର ଆକାଶେ,
ତୁମେ ରହିଲ କି ସେଇଠି ? ଆଉ କି ଆସିବ ନାହିଁ ମୋ ମନମୁଲେ ?

ମୁଁ ସେହି ମିତ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କୋଠା ପ୍ରେତାତ୍ମା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସେ କୋଠାରେ କିଛି ସାମାନ ପଦ ନାହିଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଖଟ ପଡ଼ିଅଛି, ସେହି କୋଠା ମଧ୍ୟକୁ ସେ ଓ ତାଙ୍କ ଲୋକ ବାଦ ଦେଲେ ଅନ୍ୟ କେହି ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଏପରି କି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ପ୍ରତିଦିନ ଜଣକର ଖାଦ୍ୟ ସେହି ଘର ଦ୍ୱାରେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଅଥବା ପିଲେ ନେଇ ରଖି ଦିଅନ୍ତି, ୧୦ ମିନିଟ୍ ପରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେପରି ସେହି ଖାଦ୍ୟକୁ କେହି ଖାଇ ଦେଇ ଥାଲି ଗିନା ଦ୍ୱାରର ବାଦ୍ଦାରେ ଥୋଇଦିଏ, ମୁଁ ଦିନେ ସେହି ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖିଲି ପିଲେ ଆଣି ଖାଇବା ଜିନିଷ ସେହି ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଥୋଇଲେ, ବଡ଼ ମା ଖାଅ ବୋଲି କହିଲେ, ହଠାତ୍ କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ଦ୍ୱାର ଆସି ସେହି ଥାଲିଟିକୁ ନେଇଗଲା, ସେହି ଘରର ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଚୁଙ୍କିଲି ସେ ଥାଲି କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା କିନ୍ତୁ କିଛି ଦେଖି ପାଇଲି ନାହିଁ, ୧୦ ମିନିଟ୍ ପରେ ସେହି ଅଇଁଠା ଥାଲି ଅଣି ମୋର ଆଗରେ ଥୁଆ ହୋଇଗଲା । ଦିନେ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଆସି କହିଲା ‘ବାପା’ ମୁଁ ମକା ଖାଇବି । ପଡ଼ିଶାଘରର ଦାମ ଭଲ ଖାଉଅଛି, ଘରେ ମକା ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ବାପା କହିଲେ ଯା ‘ବଡ଼ମା’କୁ କହ ସେ ବଲରୁ ଆଣିଦେବ, ସେ ପୁଅ ସେହି ପ୍ରେତାତ୍ମାର କୋଠା ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ କହିଲା, - ‘ବାପା କହିଛନ୍ତି ଆମକୁ ମକା ଖେ’ । ଏପରି ୨୩ର କହିବାମାତ୍ରେ ସେହି ପୁଅ ଆଗରେ ଦୁଇଟି ମକା ଆସି ପଡ଼ିଲା ଓ ସେ ତାକୁ ଗୋଡ଼ି ଖାଇଲା ।

କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା ଆଗୋ ବାଧା, କୃଷ୍ଣପାଇଁ ପଡ଼ିଲା ତୁମେ ଏତେ ବାଧା ତେଣୁ ଆମେ ସବୁ ହଟିଗଲୁଁ ତୁମେ ହେଲ ବାଧା ।

ତହିଁ ଆରଦିନ ମୁଁ ନାକ ଚଳକୁ ଯାଇ ଖେତର ଏପଟେ ଓ ସେପଟେ ଥିବା ଦୁଇଗୋଟି ମୋ ଉପରେ ପେନ୍‌ସିଲ୍‌ରେ ନିଜ ନାମ ଲେଖି ଦେଇ ଆସିଲି ଓ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଘରକୁ ଆସି ମିତ୍ରକୁ କହିଲି ତୁମ୍ଭେ ମୁଁ ନାମ ଲେଖି ଦେଇ ଆସିଥିବା ସେହି ଦୁଇଗୋଟି ମକାକୁ ଅଣାଇ ପାଟିଲେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରେତାତ୍ମାକୁ ବିଚ୍ଛାଦ୍ୟ କରିବି, ସେ କହିଲା ମାତ୍ରକେ ନାମ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ମକା ମୋ ଅଗରେ ଆସି ପଡ଼ିବାରୁ ମୁଁ ବିଚ୍ଛାଦ୍ୟ କରି ଯେ ପ୍ରେତାତ୍ମା ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି ଓ ସେ ନିଜର ସକଳ ଅନ୍ତମାନେ ଉପକାର ଓ ଅପକାର କରେ ।

ମୋର ରୁଚିତନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତିରୁ ଜାଣି ପାରିଲି ଉକ୍ତ ପ୍ରେତାତ୍ମା ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ଓ ଫିଲ୍‌ଙ୍କ କଥାନ୍ତସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ କିନ୍ତୁ ସଉତୁଣୀର କାମ କରେ ନାହିଁ । ଉକ୍ତ ପ୍ରେତାତ୍ମାକୁ ଅନେକ ଥର ଘରର ଗ୍ରନ୍ଥକ ଘରରେ ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖିଛି, କିନ୍ତୁ ସଉତୁଣୀର ଶୋଇବା ଘରକୁ ଯାଏନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସଉତୁଣୀ ଯଦି ଉଚିତ ସମୟରେ ଶୋଇବାପାଇଁ ନ ଦେଇଛି ତେବେ ତାକୁ ଆବେଶ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କଥା କହେ, ସଉତୁଣୀ କୌଣସି ନଗନ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିବା ପୂର୍ବରୁ ସେହି ବସ୍ତ୍ରକୁ ପ୍ରେତାତ୍ମାର ଘର ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ରଖିଦିଏ, ୧୫ ମିନିଟ ପରେ ସେହି ଲୁଗା ଆସି ବାହାରେ ଥୁଆ ହେଲେ ଯାଇ ସଉତୁଣୀ ସେହି ଲୁଗା ପିନ୍ଧେ । ସଉତୁଣୀ ଯେ କୌଣସି ନଗନ ବସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରେତାତ୍ମାକୁ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ମୁଁ କି ସେହି ସ୍ୱାମୀ ? ଅନ୍ତରେ ବସି ରହିବି ମୁହଁ ସକଳେ ଆସିବେ ମୋ ପାଖକୁ, ମୁଁ ଯିବି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ।

ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତିରୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଯେ
ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାରେ ଅବଶ୍ୟ ହେବା ଯା ଅଛି ।

(୧୪)

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପାତ୍ରୀ

ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ତଳର ଘଟଣା । ମୁଁ ଯାଇଥାଏ ମୋ
ଶରୀର ଘରକୁ । ଖରା ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା । ସମ ସ୍ତ୍ରୀ ଆସି କହିଲେ
ଯେ “ବୋଉର ମୁଣ୍ଡ କଅଣ ହେଉଛି ରୁମ୍ବୁଲି ଗେଟିଏ କଣକୁ
ଆକ୍ରମଣ କରିଛି ଏବଂ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁନାହିଁ ।” ଶରୀର ମୋର ଦାଣ୍ଡ
ଦୁଆରୁ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଫେରି ଆସି କହିଲେ ଶୁଣିବାପରେ
ସେପରି ହେଉଛି । ଦଶ ମିନିଟ ପରେ ପୁଣି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଆସି କହିଲେ
ଯେ ବୋଉ କହୁଛି, “ତୋ ବୋଉ କିଏମ, ମୁଁ କାହିଁକି ତୋ
ବୋଉ ହେବି, ମନ ହେଲା ତମ ଘରକୁ ଟିକିଏ ଆସିଛି ବୋଲି
ତୋ ବୋଉ ହେବ ? ହଠାତ୍ ମୋ ଶରୀରଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଯେ
ବୋଧହୁଏ ଅତ୍ୟାଧିକ ପିତୃ ପ୍ରକୋପ ଯୋଗୁଁ ଏପରି ପ୍ରକାଶ ।
ଶରୀର କହିଲେ “ଯା ମୁଣ୍ଡରେ ଟିକିଏ ପାଣି ଢାଳି ଦେବୁ, ଥଣ୍ଡା
ହୋଇଗଲେ ସବୁ ଠିକ ହେଉଯିବ ।” ବାପାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ
କରି ଝିଅ ଫେରି ଆସି କହିଲେ ଯେ ବୋଉ କହୁଛି, “ମୁଁ କାହିଁକି
ତୋ ବୋଉ ହେବି, ମୁଁ ତୋ ବୋଉ ନୁହେଁ” ଏବଂ କଟମଟ କରି

ସବୁ ଭିତରେ ଦେଖିବ ଭଲ, ମନ୍ଦଟି ନ ଦେଖ ଭଲେ,
ତେବେ ଯାଇ ମଣିଷ ପଣିଆ ଜାଣିବ ତୁମର, ନୋହିଲେ ଛୁ ଛୁ
ଲେଖା ତୁମ ଭଲେ ।

ରୁହୁଁଛି । ମୁଁ ଓ ମୋ ଶଶୁର ଘର ଭିତରକୁ ଗଲୁ । ମୋ ଶ୍ରୀ
 ଜାଣିଲେ, “ବୋଉ, ବୋଉ” ଜବାବ ଆସିଲା “ମୁଁ କାହିଁକି ତୋ
 ବୋଉ ହେବି, ମୁଁ ତୋ ବୋଉ ହୁଏନି ।” ଆମେ ଅବାକ । ମୋ
 ଶଶୁର ସନ୍ଦେହ କଲେ ଭୁତ ବା ଜାଆଣି ବୋଧହୁଏ ଆସିଛି । ଗାଁର
 ଜଣେ ବାବାଜି ଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ହନୁମାନ ସାଧକ । ତାଙ୍କ
 ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ସେ ଆସି ଧୂପ ଦେଲେ ଏବଂ କିଛି ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରି
 ପଚାରିଲେ “ତୁ କିଏ ଏବଂ କହିଁକି ଆସିଛୁ,” ଜବାବ ନାହିଁ ।
 ଉଦ୍ଧୃତ ଦୁଇଟି ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପକାଇ ଦେବାସିଣି
 ଉଦ୍ଧୃତ ଆସିଲା “ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ମତେ କାହିଁକି ହଇରାଣ କରୁଛ,
 ନାନି ବନ୍ଧକୁ ଯାଉଥିଲା, ମୋର ମନ ହେଲା ମୁଁ ଟିକିଏ ତା ଘରକୁ
 ଚାଲି ଆସିଲି ।” ସେତେବେଳେ ଜଣାଗଲା ଯେ ମୋ ଶାଶୁଙ୍କର
 ସାନ ଭଉଣୀ ଯେ କି ସେହି ଗ୍ରାମରେ ବସାନ୍ତ କରିଥିଲେ, ଦୁଇଟି
 ସନ୍ତାନ ଗୁଡ଼ି ଇନ୍ଦ୍ରଧାମ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ତାଙ୍କର ପ୍ରେତାତ୍ମା ।
 ମୋର ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ମୁଁ ଶାଶୁଙ୍କ ସାମନାକୁ ଯାଇ ପଚାରିଲି, ମୁଁ
 କିଏ ? ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି, ବେ
 ନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ କହିଲେ “ଝିଆରି ଯୋଉଁ” । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଥରକପାଇଁ
 ମଧ୍ୟ ଦେଖିନାହିଁ । ଅଥଚ ତାଙ୍କର ପ୍ରେତାତ୍ମା ମୋ ଦୃଶ୍ୟ ସଠିକ
 ଜବାବ ଦେଇ ପାରିଲା । ସେ ପ୍ରେତାତ୍ମା ଯେ ମୋ ଶାଶୁଙ୍କ ସାନ
 ଭଉଣୀ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାର ଅବକାଶ ରହିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ
 କେବଳ ସ୍ମୃତିଭୂତ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ।

ଯାହାରେ ଭଲ ପାଏ ମୁଁ, ତାହାର କଥା ଲେଖା ହୋଇ ନାହିଁ
 ଅନବଦ୍ୟ ସେ

ତେଣୁ କି ସେ ବଦ୍ୟ ନୁହଇ ?

ତା ପରେ ମୋ ଶଶୁର ପଚାରିଲେ ଯେ ଆମ ଘରକୁ କାହିଁକି ଆସିଛୁ ? ଭୂତ ମଲୁ ଗଲୁ, ପୁଣି ଭୂତ ହୋଇ ଆସି ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି ହଇରାଣ କରି ନିନ୍ଦିତ ହେବାରେ ଲାଭ କଅଣ ? ଜବାବ ମିଳିଲା ମୁଁ କାହିଁକି ପଚାରିବୁ. ହଇରାଣ କରିବି । ମୋ ନାମ ଦେହକୁ ମୁଁ ଆସିଛି । ତମର କଅଣ ଗଲା ।” ମୋ ଶଶୁର କହିଲେ “ମୋ ଘରକୁ କିଏ ଆସିଛି, ଶୀଘ୍ର ଗଲୁ” । ସେଥିରେ ଭୂତ ରାଗିଯାଇ କହିଲା

“ତମେ କାହିଁକି ମୋ ଗାଈ ଆଣିଛୁ ?

ମୋ ପିଲେ ଖାଇବାକୁ ପାଉ ନାହାନ୍ତି ।

ତମେ ଦୁଧ ଖାଇବ । ଖାଇଲ ନା ?

ଆଉ ଖାଇବ ଯେ” ?

ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କିଛି ବୁଝି ନପାରି ଶଶୁରଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ଯେ କଥା କଅଣ । ଶଶୁର କହିଲେ, ତୋ ଗାଈର ମୁଁ ଆଣିନାହିଁ, ତୋ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ ସେ ଗାଈର ଝବର ବୁଝି ପରୁ ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ମତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଗାଈଟିକୁ ଘରେ ରଖିବାକୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ହିଁ ମୋ ଗାଈଟିକୁ ମୁଁ ରଖିଛି । ଭୂତ କହିଲା “ହଉ, ଦୁଧ ଖାଇବୁ ଯେ, ଖାଉଥା” । ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି ଶଶୁରଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲି । ସେ କହିଲେ ଯେ ଗତ ଦୁଇଦିନ ହେବ ଗାଈର ଚରରେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ପଡ଼ି, ଯା ହୋଇଛି ଏଣୁ ଦୁଧ ଦୁହଁା ଯାଉ ନାହିଁ । ଭୂତକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଶଶୁର କହିଲେ “ତୋ ଗାଈକୁ ନେଇ ତମ ଘରେ ଗୁଡ଼ି ଦେଉଛି । ମୁଁ ତ ଦୁଧ ଖାଇବାକୁ ମାଗି ଆଣି ନଥିଲି । ତା ପରେ ବାବାଜି ପଚାରିଲେ ଆଉ କଅଣ କହିବାକୁ ଅଛି, ନା

ଆନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ତୁମେ ସବୁ ଯେଉଁମାନେ

ତୁମରପାଇଁ ଜୀବନ ମୋର ଧନ୍ୟ ମଣେ ।

ରୁଲିଯିବୁ । ଭୂତ କହିଲା “ମୋର ଟ ୨୫—ଲୋକା ଧାର ନେଇ-
ଥିଲା, ମୁଁ ମରିଗଲି ବୋଲି ଫେରସ୍ତ ଦେଉ ନାହିଁ । ତାକୁ କହିବ
ଶୀଘ୍ର ମୋ ପିଲାଙ୍କୁ ଦେଇଦେବ । ଆଉ ଲୋକ ମୋଠାରୁ ରୁଉଳ
ଧାର ନେଇଥିଲା, ସେ କାହିଁକି ଫେରସ୍ତ ନେଉ ନାହିଁ । ମୁଁ
ମରିଗଲି ବୋଲି ମୋର ସବୁ ଖାଇବକୁ ବସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ସିନା
ମରିଗଲି, ମୋ ପିଲେତ ଅଛନ୍ତି । ମୋ ପିଲାଙ୍କୁ ଯଦି ନ ଦେବେ
ମୁଁ ତାଙ୍କ ଖବର ବୁଝିବି ।” ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖବର ନେବାରୁ
ଜଣାଗଲା ଯେ ଭୂତ କହିବା କଥା ଠିକ୍ ଏବଂ ଭୂତକୁ
କୁହାଗଲା ଯେ ତାଠାରୁ ନେଇଥିବା ଧାର ଟଙ୍କା ଓ ରୁଉଳ ଫେରସ୍ତ
ଦିଆଯିବ । ତାପରେ ବାବାଜି ପରୁରଲେ ଆଉ କଅଣ ରୁଝୁକୁ ।
ଭୂତ କହିଲା “ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ରୁଲିଯିବ । ନାନି ଘରେ ଟିକିଏ
ପଣା ପିଇ କରି ଯିବୁର । ପଣା ତିଆରି ହୋଇ ଦିଆଗଲା ଏବଂ
ପଣାତଳ ପିଇଦେବାପଣି ଶାଶୁ ମୋର ତଳେ କରୁଡ଼ି ହୋଇ
ପଡ଼ିଗଲେ ଏବଂ ବେହୋସ । କିଛି ସମୟ ଥଣ୍ଡାପାଣି ମୁହଁରେ
ଦେବା ପରେ ହୋସ ଆସିଲା ଏବଂ କହିଲେ ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ,
ଗୋଡ଼ ହାତ ବନ୍ଧା ହେଉଛି ଏବଂ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ ।

ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ମାର ସ୍ନେହ ଓ ମମତା ଯେ ତାର ସନ୍ତାନ
ପ୍ରତି ରହିଥାଏ, ଏ ଘଟଣା ତାର ଜ୍ଵଳନ୍ତ ନିଦର୍ଶନ । ମୃତ୍ୟୁ ପରେ
ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ମୃତି ଶକ୍ତି ଯେ ବିଲେପ ହୁଏନା, ଏକଥା ସେହି
ଦିନଠାରୁ ମୋର ଦୃଢ଼ାଧାରଣା ହେଲା । ଇହଲୋକ ଓ ପରଲୋକର
ସଂପର୍କ ଯେ କେତେ ଘନିଷ୍ଠ ତା ଏଥିରୁ ସହଜରେ ଅନୁମେୟ ।

ଦବସର ସାଥୀ, ପରଶର ପ୍ରୀତି ତୁମ ସୁନ୍ଦର
ପୁଲକ ଜଗାଅ ପ୍ରାଣେ ନ ଥାଅ ଯେବେ ମୋ ପାଶର ।

ଇନ୍ଦ୍ରଲେକର ମମତା, ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି, ଶୃଙ୍ଖଳା, ଭାବ ଓ ଅଭାବ, ଏ ସମସ୍ତ ପରଲେକରେ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ମନେ ହୁଏ ଏ ଦୁଇଲେକରେ ପ୍ରଭେଦ କେବଳ ରକ୍ତ ମାଂସର ଶରୀର ନେଇ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲେକରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତର ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଜନ୍ମଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ (ଦେହାନ୍ତ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆତ୍ମାର (ଆତ୍ମିଶକ୍ତିର) ବାହନ ମାତ୍ର । ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରର ବିନାଶରେ ଯେ “ମନୁଷ୍ୟ”ର ସବୁ ଶେଷ ହେଲା, ଏପରି ଧାରଣା ଭ୍ରାନ୍ତ । ନରଲେକ ସହିତ ପରଲେକର ସଂପର୍କ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । ଅନେକ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷ ମର ଶରୀରରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି ମଧ୍ୟ ପରଲେକ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଏ ସଂପର୍କ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଏ ଦିଗରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲେ ପ୍ରଭୁତ ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।

ପ୍ରେତଲେକର କଥା

ଯମ ନବିକେତା ସଂବାଦରେ ଏ ବିଷୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କର ହୋଇଛି । ଗରୁଡ଼ ପୁରାଣରେ ପରଲେକ ତତ୍ତ୍ୱ କଥା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରା ଯାଇଛି । ଅଶ୍ୱାତ୍ଥ ଆୟୁର୍ବେଦରେ ଭୂତବିଦ୍ୟା ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ । ଭୂତମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବ୍ରହ୍ମହସିସ ଅତି ଦୁଷ୍ଟ ।

(୪୫)

(୧୫)

ଡାକ୍ତର ବନବିହାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା

ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଘରା ମନ୍ଦିରରେ ଥାଏ—ସେହିଠି ବର୍ତ୍ତମାନ “କୃଷକ” ଅଫିସ ହୋଇଛି । ଦୋତାଲ ଘରଟିଏ । ହରମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ସେଠି ରହୁଥିଲେ । ସେ ପ୍ରଥମ ନାୟକ ଥିଲେ । ପରେ ଘଟଣା ଋମେ ଅସ୍ଥିକ ହେଲେ ।

ଅଶ୍ବତ୍ଥର କଥା ଯେ ପ୍ରେତ ପୁରୁଷଟି ହରମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଡାକି ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ ଚେଳମାଛ ଯେଟି ଅଣିଦେଲା । ଏହିପରି ମହାପ୍ରସାଦ ମଧ୍ୟ ଅଣି ଦିଏ । ସେ ସ୍ତ୍ରୀଟି ହଳଦିଆ ଶାଢ଼ୀପିନ୍ଧି ଥାଏ ।

ମୁଁ ଜିନେ ସେହିଘରେ—ବାହାରଘରେ ବସି ଲେଖୁଛି । ପିଲାମାନେ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ଫେର ଅସିଲବେଳକୁ ହଠାତ୍ ସବୁ ଝରକା ଏକାଥରେ ଫିଟିଗଲା ଅଥଚ ଘରେ କେହି ନାହାନ୍ତି ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା—ଚମ୍ପାରଣରେ ଥାଏ । ନାରକଟିଆ ଗଞ୍ଜି—ଶିକାରପୁର ଥାନା । ସେଠାକାର ଜମିଦାର ଭଗବତବାବୁ କଂଗ୍ରେସ କର୍ମୀ । ଦଣ୍ଡହସ ସମୟ । ସେ ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଛନ୍ତି । ଶିକାରପୁରଠାରୁ ନାରକଟିଆ ଗୁରୁ ମାଇଲ । ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ ପଡ଼ିଛି । ଭଜନାଡ଼ୋରା ରେଲ୍‌ଷ୍ଟେସ୍ ଲାଜନ ଟାଟ ବେଲ ମୁଁ

ପୁଲ ପୁଟିଲେ ଉପର ଆସେ, ଯୁବା ଯୁବତୀର ପ୍ରାଣ ମିଶେ,
ଡାକ୍ତର କରବ କିଏ ମନା ? ପ୍ରକୃତ ଶୁଣି ହସେ ।

ଓ ଅରଜଣେ ବେଳେ ଜମିଦାର ଘରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ
 ଜଙ୍ଗଲ—ସାଲବଣୀ ପଡ଼େ । ୧୦.୦୦ ଜଣାଗଲା ଯେ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରର
 ତେର ମାଡ଼ ଅସୁସ୍ଥ । ଅର ଝିଅଟିଏ ଧଳା ଗୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଧଳା
 ଘୋଡ଼ାରେ ସତକର ଡାହାଣ ପାଖକୁ ଉଠିଲା । ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର
 ଶବ୍ଦ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଅମେ ସାଇକେଲ ଡୁବ୍ କୋରରେ
 ଗୁଲିଲା—ସେହି ସ୍ଵାଦିକୁ ଧରିବା ପାଇଁ । ଦୂରକୁ ବେଗୀ ନଥାଏ ।
 କିନ୍ତୁ ସେ ବାଁ । ଅତକୁ ଫେରି ଅମ୍ବତୋଟାକୁ ଶୁଲିଗଲା । ଅର ଅମେ
 ତାକୁ ଧରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଜମିଦାରଙ୍କୁ କହିବାରୁ ସେ କହିଲେ ଯେ
 ସେଠି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟ ସଙ୍କଟାନ ଅଛି । ଅର ଗୋଟିଏ ଭଲ ‘ସ୍ଵର୍ଦ୍ଧ’
 ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଶ୍ରାବ୍ୟକୁ ଅପଣମାନେ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ । ସେହି ସ୍ଵର୍ଦ୍ଧ
 ଅପଣମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକଲା ।

—୫୦୫—

ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀ ବାଳମୁକୁନ୍ଦ ନାୟକଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା—

ସୁଁ ସେତେବେଳେ ପୁରୁଷା . କିଲରେ ପର୍କିସ୍ ଗଣ୍ଡି
 (ବିହାର)ରେ କାମ କରୁଥାଏ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ହରିଜନ ମହାନ୍ତି
 ହୋଲି ଜଣେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଥାଏ । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟାଟାରେ
 ଫୋରମାନ ନା କ’ଣ ହୋଇଛି । ୧୯୨୫ ସାଲର କଥା । ହରିଜନ

ଭସ୍ମୀରୁତ ଭସ୍ମୀକୃତ ଭସ୍ମୀ ହେଲି ସହ
 ଅର ମୋର ବଣି କିଛି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଘରେ ମାଟି ଟେକା ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ତାକୁ ସେଷରେ ମୋ ଘରକୁ ଆଣିଲି । ମୋ ଘରେ ମଧ୍ୟ ସେହୁପରି ମାଟି ଟେକା ପଡ଼ିଲା—ଏପରିକି ମଣ୍ଡାଗ୍ର ଉପରେ ମାଟିର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଝୁରୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଦିନେ ସକାଳେ ଖାଇବାରେ ଦେଖିଲି ମହନଭୋଗରେ ଶୁଖିଲା ଟେକା ପଡ଼ିଛି । ମାତ୍ର ସର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହୁପରି ଚାଲିଲା । ଶେଷରେ ଏପରି ହେଲା ଯେ ରନ୍ଧା ତରକାରୀ ତୁଣ କୁଆଡ଼େ ଉଠେଇ ଗଲା । ଭାତ, ହାଣ୍ଡିରେ ଫୁଟୁଛି—ଅଥଚ ଦେଖାଗଲା ହାଣ୍ଡିରୁ ଭାତ କିଏ କାନ୍ଦି ନେଇଛି—ଆଉ ବାସନରେ କିଏ ଖାଇ ପିଇ ଚାଲି ଯାଇଛି ।

ବୃନ୍ଦାବନପୁରର ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ସେ କବିରାଜା ଜାଣନ୍ତି—ମନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଡକା ହେଲା । ଫଳ ହେଲା ତାଙ୍କ ଉପରେ କିଛି ବାଧା ଟେକା ପଡ଼ିଲା । ମୋ ଉପରେ ଝୁରୁଝୁରୁଆ ଟେକା ପଡ଼ିଲା । ହୋମ କରାଗଲା । ହୋମ ବେଳେ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖାଗଲା ।

ଏହୁପରି ପହରି ହେଉ ଦିନେ ରେଣେଇଘରେ ନିଆଁ ଲାଗି-ଗଲା । ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଭୁତ ଧମକ ଦେଲା । ତା’ପରେ ମୋ ଖଟ ବରାବର ହଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନର ଲେକେ ସେଠି ବାମ କରୁ-ଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କହିବାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାମାନେ କହିଲେ—‘ଏ ସବୁ ଶିଶୁସ୍ୟା ।’

ପ୍ରାୟ ଏକମାସ ସର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହୁଭଳି ଚାଲିଲା ।

ଏହି ଘରଟା, ଏହି ଘରଟା ଟାଣିଲା ମୋତେ

ସରୋଜିନୀ ଯେବେ ହସି କହିଲା, ଆମ ଘରକୁ ଥରେ ଆସ ସତେ ।

(୫)

ଅଉ ଗୋଟିଏ ଅଭିଜ୍ଞତା ପୁରୀରେ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଛି ।
ରାମଚଣ୍ଡୀ ପାଖରେ କିଏ ଯେପରି ‘ହେଇ ହେଇ’ କରି ଡାକିଲା ।
ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ ଦିଅଗଲା । କିଛି ନାହିଁ । ତା’ ପରେ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା
ବେଳକୁ ପୁଣି ‘ହେଇ---ହେଇ’ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଏହି ଘଟଣାଟି ରାଜ-
କିଶୋର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଘରେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ହିଁଅ ବେଶ୍ୟମ
ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଶେଷରେ ସେ ହିଁଅଟି ମରଗଲା ।

—୧୦୫—

(୧୭)

ଶ୍ରୀ ନିମାଇଚରଣ ସେନଗୁପ୍ତ (ହାଡ଼ୁବାବୁ) ଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା—

ଅମ ବାହାର ଘରେ ବସା କଠା କରୁ । ଦିନେ ଦେଖିଲା
ବେଳକୁ ସେ ଘରେ ଗୋଟିଏ ଗୁହଲେଣ୍ଡି ପଡ଼ିଛି । ଅମେ ବିରୁଦ୍ଧ
ବୋଧହୁଏ କୁକୁର ହରି ଦେଇ ପାରିଛି ।

କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ଭିତ୍ତିର ଏହିପରି ଦେଖାଗଲା ଅମେ ଅଣ୍ଟା
ହେଲା । ପତ୍ନୀ ତେ କହିଲେ—‘କିଏ ବୋଧହୁଏ ଅଦରକରେ ହରି
ଦେଇଛି’ । ମେହେନ୍ଦ୍ର ଆଣି ସପା କରାଇଲା ।

ପଞ୍ଜାବୀ, ସରୋଜିନୀ, ଅଉ କାଦମ୍ବିନୀ ଏହିପରି ତିନି ଭଉଣୀ
କ୍ୟାପିଟେଲରେ ରହୁଛନ୍ତି ସୁଖରେ ବାମା ମା’ଙ୍କୁ ଭେଟି ।

ଏମିତି ପାଞ୍ଚିସାତ ଦିନ ହେଲା ପରେ ଦିନେ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ
 ଥାନ ବଡ଼ ଘର ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଗୃହ ଲେଖି । କଟକରେ ଜଣେ
 ଗୁଣୀ ଥାଏ । ତାକୁ ଡକାଇଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ ।
 ଏଡ଼ାଇଲା ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ଗୃହ ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନେ ଦେଖାଇଲା ଯେ ଭଣିତା ଭାଣେଜୀଙ୍କ ଖାଇବା ଥାଳୀରେ
 ବିଷ୍ଣୁ ପଡ଼ିଛି । ଏମିତି ହେଲା ଯେ ସେମାନେ ଖାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।
 ଭାଣେଜୀ ମୁଣ୍ଡରେ ସ୍କୁଲରେ ଗୃହ ପଡ଼ିଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଧୋଇ ପକାଏ ।
 ଶେଷକୁ ଲଢ଼ରେ ସେ ସ୍କୁଲକୁ ଗଲା ନାହିଁ ।

ଅମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ବିଷ୍ଣୁ ପଡ଼ିବାଟା ସୀମା ବନ୍ଦ ରହିଲା
 ଛୋଟ ଭଣିତା ଭାଣେଜୀଙ୍କ ଠାରେ । ମୋର ଦୁଇଜଣ ବୁଢ଼ୀ-ମାଉସୀଙ୍କ
 ଗୋଡ଼ରେ କିଏ ଗେଲରେ ଗୁପ୍ତତା ମାରେ—ବାଲା ପକାଇ
 ଦିଏ ।

ଦିନେ ହଠାତ୍ ଅମ ଅଳଗୁଣୀରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା । ଖବର
 ପାଇ ଅସି ଦେଖେ ଯେ ସବୁ ଜଳିଗଲା । ଏମିତି ଦୁଇଥର ହେଲା ।

ଦିନେ ଜଣେ କହିଲେ—ଇଏ ତ କେବଳ ହଗୁଛି—ମୃତୁ
 ନାହିଁ । ତା' ପରଦିନ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଲେଖି ପାଖରେ ଗୁଡ଼ାଏ
 ମୃତୁଛି । ଏମିତି ଦୁଇଗୁଣ ଥର ମୃତୁଲା ।

ତା'ପରେ ପଡ଼ିଲା ଟେକା । ପୁଲିସ୍ କନ୍‌ଷ୍ଟେବଲ୍ ଅସି
 ଜଗିଲେ । କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ ଧରାହେଲା ନାହିଁ ।

ଶୀତଳ ତୁମ୍ଭ, ଶୀତଳକୁ ରକ୍ଷା କର ଅଜ୍ଞାନର ତୁମ୍ଭ
 ମା ଶୀତଳା ପଶୁ ଜନ୍ମଦିନୁ ତୋର ଅଶ୍ରୁ ନେଇଛି ସେହୁ ।

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଗୋଷାଳ ପ୍ରହରକ ଓ କନିକା ଟିକାୟତ (ବର୍ତ୍ତମାନ ମଲ୍ଲୀ ହୋଇଛନ୍ତି) ଆସିଲେ ଦେଖିବାକୁ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଅକୁଳ ମିଶ୍ରଙ୍କର ତ ପୂର୍ବରୁ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନଥିଲା । ତାଙ୍କର ହମେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ।

ଆଉ ଜଣେ ବୁଦ୍ଧ ଆମ ଘରେ ଥିଲେ । ଦିନେ ତାଙ୍କ ଭାତ ଅଟିକାକୁ ଗୁଲୁ କିଏ ନେଇଗଲା । ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସେ ଅଟିକାଟି ଲୁପ୍ତ ଭାବରେ ପଡ଼ିଛି । ସେ ଥରେ ଭାତ କାଢ଼ିଲା ବେଳକୁ ସେଥିରେ ବିଷ ।

ଭଣ୍ଡା କୁଣ୍ଡେଜାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନକୁ ନେଇଗଲା । ବିଗୁବିଲ ସେଇଠି ସେମାନଙ୍କୁ କିଣି ହେଲେ ଖୁଆଇବ । ସେଠି ଜଳଖିଆ ଠୋଲ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଦେଲାବେଳକୁ ସେଥିରେ ବିଷ ! ସେମାନେ ହମେ ଶୁଣିଗଲେ ।

ଉପାୟ ନପାଇ ପକଳେଶ୍ୱର ନେଇଗଲା । ସେଠି ଆଉ ବିଷ । ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ପୁରୀ ନେଇଯିବାକୁ କାହାରିଲି । ନେଲାବେଳେ କଟକ ଟ୍ରେସନରେ ଗୁଡ଼ ପଡ଼ିଥିଲା । ପୁରୀରେ ପଡ଼ି ନାହିଁ ।

ଜନମ ଦେଲି, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କର, ତଳି ଗୁରୁ ହିଅ
ବେହୁ ରହୁରେ ନାହିଁ, ସବୁ ଗୁଲିଗଲେ ଦେଖା ଦେଇ-ଏ କି ମୋହ ?

ଜଣେ କହିଲେ—‘ପାଟିକର କିଛି ନକହି ଲେଖି ଦିଅ ଭଣେକା
ଭାଣିଜାନ୍ତି ପାଦା କହିବାକୁ ହେବ ।’ ସେଇଆ କଲେ ‘ଦେଖିଲୁ ଅଉ
କିଛି ହେଉ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଖାଇବା ଗଜରେ ବସୁ। ପଡ଼ିବା ବନ୍ଦ
ହେଲା ନାହିଁ ।

ବହୁ ଗୁଣୀ ଅଣିଛି—ପରୁଷ ପାଠିଏ ହେବେ । ତେଜାନାଲ
ଗୁଣୀ ମାସେ ରହୁଲ । ସେ ଥିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ । ଦୁଆର
ମୁହଁରୁ ସେ ଗୋଟି କାଢ଼ିଲା ମାତେ ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇକଥା ।
ଯୋକର ଗୁଣୀକୁ ଗଢ଼ିଏ ଅଣିଲ । ଦେହସବୁ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ—ତରଣ
ଟଙ୍କା ନେଲା । ସେ ଯିବାର ଅଧରଣ୍ଡା ପର ସେଉଁ କଥାକୁ ସେହି
କଥା ।

ଶେଷକୁ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାପାତ୍ର କହିଲେ ଯେ ନିଆଳୀରେ
ଧର୍ମକୁଣ୍ଡ ବୋଲି ଜଣେ ଗୁଣୀ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଅଣିଲରୁ ସେ ବ’ଣ
ସବୁ ପୁଜା କରି ଗୋଟିଏ ଫରୁଆରେ ବନ୍ଦବନ୍ଦ ନେଇଗଲେ ।

ତା’ପରେ ଅନ୍ଧକିଛି ହୋଇ ନାହିଁ । ମୋଟରେ ମୁଁ ଦେହବର୍ଷ
ଭୋଗିଲି । ସେହି ସମୟ ଭିତରେ କେତେ କେତେ ବାଣ୍ଟି ଘଟି-
ପାଇଛି ।

ଶ୍ରୀ ନିମାଇଚରଣ ସେନ୍‌ଗୁପ୍ତ

କୋଟିଲ ଖାଇ, ତୁଳି କୋଟିଲ ଖାଇ ଦେହକୁ ବରୁଣ ଏଡ଼େ ଜବର
ତୋ ମାଉଁସ ଖାଇଲେ କୁଅଡ଼େ ବାତ ହୁଏ ମର ମର ।

(୪୭)

(୧୮)

କଟକ

ତା ୨୫ । ୮ । ୨୦

ପଣ୍ଡିତ ବାନାନୁର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାହୃଦ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା

୧୯୧୧ ସାଲ ଏଇ ଭାଦ୍ରମାସ । କନ୍ୟାବ୍ରତୀନ . ଅଗୁନକ ପ୍ରବଳ ବଡ଼ି ମାଡ଼ି ଅସିଲ । ତାହା ଏ ବର୍ଷ ପର ବ୍ୟାପକ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ, ମୋ ମନେ ନାହିଁ, ତେବେ କଟକ ତଳେ ମାଣିବାଡ଼ ଭାଇ ଭାଉଁ ଯିବାରୁ କାଠଯୋଡ଼ୀ ଓ ସିଞ୍ଚୁଆ ମଝିରେ ଥିବା ବୟାଳିଶ ମୌଜାରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଅତ୍ୟଧିକ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ଗାଁ ଗୃହସ୍ଥୁଣ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଦୁଇ ଦିନିକିନ ଯାଏ ଲୋକେ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସାଦ ହୋଇ ରହିଲେ । ପରେ ନିଜ ଉଦ୍ଧକୁ ଫେରିଲେ ।

ବଡ଼ି ପରେ ପରେ ହଇଜା ବ୍ୟାପିଗଲା । ମୁଁ ନିଜେ ଅନ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇଥିଲି, ମାତ୍ର ବଞ୍ଚିଗଲି । କିନ୍ତୁ ମେହୁ ମାସର ପୁଣିମାଦିନ ମୋର ପିତା ହଇଜା ରୋଗରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ।

ତା'ପରେ ଅନେକ ଦିନ ଝୁକିଗଲା । ୧୯୧୭ ମସିହାରେ ମୋ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ ପିତୃଦେବଙ୍କ ସାମ୍ନାସ୍ଥରକ ଶ୍ରାଦ୍ଧକ୍ରିୟା ସମ୍ପାଦି କଲି । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଅବିବାହିତ । ତେଣୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧର ପାକାଦି ମୋର ଭାଉଜ କରୁଥିଲେ । ଯଥା ସମୟରେ ସେ

ହର ଗୌରୀ ଡୋଡେ ଦେଖି ଦେଖି ମୋ ଦିନ ଯାଇ ସବୁ
ତୁ କେତେ କୋମଳ, ସ୍ନିଗ୍ଧ, କେତେ ଡୋର,
ତୁ ନାଲି, ହଳଦା ଗନ୍ଧ ଭାରି ।

ଶ୍ରୀକ ଗୁଳକୁ ପ ଶ୍ରେଣୀ ଅଣିଲେ । ପିଣ୍ଡ ବଳିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଦଳୀ ମଞ୍ଜି ମୁଁ ପକାଇଲି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପାଣି ଛୁଆଁବା ଅଗରୁ ମୋର ଭାଉଜ ଅଳବାଡ଼ି ଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ଓ ପୁରୋହିତଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଘଟିଥିଲା । ଅନ୍ୟ ବେଳୁ ସେଠାରେ ନ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀକ ଓ ଅନ୍ୟସଙ୍ଗିତ କୁମ୍ଭ ମୁଁ ଭୋଜନ ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା ।

ମୋର ପିତାଙ୍କର ଜଣେ ପିତୃବ୍ୟ ଥିଲେ । ସେ ଶ୍ରୀକଦିନ ଗାଁରେ ନ ଥାଇ କଟକରେ ବସୁଥିଲେ । ତତ୍ପରଦିନ ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ଆମ ଘରକୁ ଆସୁ ମୋତେ କହିଲେ—କରେ, କେମିତି ଶ୍ରୀକ କଲ କ ? କାଲି ରାତିରେ ସବେଶ୍ୱର (ମୋ ପିତାଙ୍କ ନାମ) ମୋତେ ସ୍ୱପ୍ନରେ କହିଲା—“କେତେଇ ମୁଁ ଖାଇବାରେ ବଡ଼ ଅତ୍ୟୁତ ହେଲି । ସେ ସାନ ଲଙ୍କାଗଡ଼ା ପଥରେ ପାଣି ନ ଛୁଆଁ ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା ।” ତାଙ୍କ କଥାକୁ ହସି ରତାଇ ଦେଲି । ମାତ୍ର ତାର କେତେ ଦିନ ପରେ ମୁଁ ବରାଣସୀରେ ଥିବା ଭାଇନାଙ୍କ ଠାରୁ ପତ୍ର ପାଇଲି । ସେଥିରେ ସେ ଲେଖିଥିଲେ ମୋତେ ବାପା ସ୍ୱପ୍ନରେ କହିଲେ—ତୁ ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଖାଇବାରେ ବଡ଼ ଅସମର୍ଥ ହେଲି । ତେଣୁ ମୁଁ ଏଠାରେ ପଶି ଶ୍ରୀକ କଲି ।

—୪୦୪—

ରିକ୍ତେଦେ ମୋହ, ମିଳନେ ମୋହ, ମୋହ ଏଡ଼ି ଗୁଲି

ନୋହୁବ ଯେବେ ନୋହୁବ ସମ୍ମୋହ-ମୋହତ ହୋଇଛି ମୋହର ।

(୫୮)

(୧୯)

ଗୋଟିଏ ପ୍ରହେଳିକା

ଅଧ୍ୟାପକ - ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀଧର ଦାସ

ମନୁଷ୍ୟ ମରଗଲେ ତାର ଅସ୍ତ୍ରା ପୃଥିବୀରେ ଘୁରୁ ବୁଲେ, ସେ ପୁଣି ସମୟ ସମୟରେ ଶବ୍ଦର ଧାରଣ କରି ଭୁତ ପ୍ରେତ ଅକାରରେ ଲେକମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଦେଏ, ଏ ପ୍ରକାର ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ନାହିଁ । ଅନେକ ଲେକଙ୍କଠାରୁ ଭୁତ ପ୍ରେତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହୁତ କଥା ଶୁଣିଛି, କେତେ ବନ୍ଧୁରେ ମଧ୍ୟ ପଢିଛି, କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁରେ ମୋର ଅସ୍ଥା ନ ଥାଏ । ତେବେ ଏପରି କେତେକ ଘଟଣା ମୋର ଜୀବନରେ ଘଟିଛି, ଯାହାର ସ୍ୱାଭାବିକ କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ମୁଁ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ସ୍ଥିର କରି ପାରି ନାହିଁ । ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଏଠାରେ କହୁଅଛି ।

ପ୍ରାୟ ୩୦ ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ପୁରୀରୁ କାକଟପୁର ଯାଉଥାଏ । ମୁଁ, ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ, ମୋର ଦୁଇଟି ପିଲା— ବଡ଼ଟି ୩ ବର୍ଷର ହିଅଟିଏ, ସାନଟି ଦେଇ ବର୍ଷର ପୁଅ— ଓ ମୋର ବାପା ଗୋଟିଏ ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ପୁରୀରୁ ଦିନ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ବାହାରିଲୁ । ପୁରୀଠାରୁ ବାଲିଘାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ବାଲି; ସେଥିରେ ଶଗଡ଼ ଗୁଳା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସିଠାରେ ଗାଡ଼ି ନେବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଅଜି ବାଲି ଯେଉଁ ସରକାରୀ ପ୍ରକାଶ୍ଟ୍ର ବାଉଁ ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖାଯାଏ, ସେତେବେଳେ

ଘର ନାହିଁ, ଦ୍ୱାର ନାହିଁ, ବର୍ଷା, ଅସଂଖ୍ୟ ଲେକ ହେଉଛନ୍ତି କଲବଲ କି କରକ ବୁଦ୍ଧ—କି ବିପତ୍ତି ହେଲା, କି କାଳ ଘୋଟିଲା

ବୁଝିଗଲା ନାହିଁ ନାଲି, ବୁଝିଗଲା ବଳ ।

ସେ ଜଙ୍ଗଲର ଗଛ ସବୁ ଖୁବ ଛୋଟ ଥିଲା । ବୋଧ ହୁଏ ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ
୫୩୭ ବର୍ଷର ହୋଇଥିଲା ।

ଗାଡ଼ି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଯାଏ । ଘାଟାରେ ଦେଉ ମାଲ
ଦୁଇ ମାଇଲରୁ ବେଶି ବେଗରେ ନୁହେଁ । କାଳିଘର ପ୍ରାୟ ୩ ମାଇଲ
ବାଟ ଅଛି, ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଅଧିକ । ଗାଡ଼ିରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହେତୁରୁ
ମୋର ବାପା ଓ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ପାଖେ ପାଖେ ଚାଲିଯାଉଁ । ଅନ୍ୟମାନେ
ଗାଡ଼ି ଭିତରେ । ଗାଡ଼ିବାଲା ଅଗରେ ବସି ବାଡ଼ି ଚଳାଇଥାଏ ।
ହଠାତ୍ ବଳଦ ଯୋଡ଼ିବ ଶରତ ଗୁଳାରେ ନ ଗୁଳି ଲାଗୁଥିବା
ହେଲେ । ମୁଁ ଶରତ ଦଣ୍ଡାକୁ ଧରି ଗୁଳାରେ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଇବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହେଲି । ଗାଡ଼ିବାଲା କହିଲା ଯେ ଏ ନୂଆ
ସରକାରୀ ଜଙ୍ଗଲ ହେବାରୁ ବେଳେ ବେଳେ ବାଘ ଗଡ଼ୁଛନ୍ତି; ପୁଣି
ଗୋର ଡକେଇତ ଲୁଗା ରହି କାଟୋଇଙ୍କଠାରୁ ସବୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଉ-
ଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ବାଘର ଗନ୍ଧ ଥାଇ ବଳଦ ହୁରୁଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଏକଥା
ଶୁଣି ମୋ ମନରେ ବଡ଼ ଭୟ ହେଲା । ଅନ୍ତର ୩୪ ମାଇଲ ମଧ୍ୟରେ
ଅମ ୧୯ କେତୋଟି ଲେକଛଡ଼ା ଅଉ କେହି ଥିବାର ସମ୍ଭାବନା
ନଥିଲା । କେବଳ ବାଲି ପଡ଼ିଅ ଓ ଏକ ପାଖରେ ଛୋଟ ଝାଡ଼ି
ଜଙ୍ଗଲ । ଦୈବାତ୍ ବାଘ ଅନ୍ତମଣିକଲେ କିମ୍ବା ଡକାଏଡମାନେ ଅମ
ଭିତରେ ଅନ୍ୟାୟ କଲେ କଅଣ କରିବୁ ? ନିଜକୁ ନିଜାନ୍ତ ଅସହାୟ
ମନେ କଲୁ ।

ସତର ପନ୍ଦର ହୋଇ ଜାବନ ଗଲା

ଧୁର ବସୁ ଅବା ! କାହିଁ ମିଳିଲା ?

ତଥାପି ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ଟକି ଅଲୁଅ ବାହାର କରି ଅମର ଗୁରୁଅତକୁ ଧରେ ଦେଖିଲେ, କୌଣସି ମାଣେ କିଛି ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

ଏଣେ ବଳଦ ଯୋଡ଼ିବ ଗାଡ଼ିକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଟାଣୁଥାନ୍ତି । ଗାଡ଼ି-ବାଲର ପାଞ୍ଚଟି ପାଦର ଓ ମୋର ଦଣ୍ଡା ମୋଡ଼ିବାରେ କିଛି ଫଳ ହେଉ ନ ଥାଏ । ମୁଁ ଅନ୍ଧାରରେ ଟକି ଗୁରୁଅତେ ପକାଇ ଦେଖିଲି । ଏଥର ଅମର ବା ମାଣେ ଅନେକ ଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଧଳା ପଦାର୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ତାର ଉଚ୍ଚତା ୨୫ ଫୁଟରୁ ବେଶି ହେବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେଇଟି ଦେଖାଇଲି, ଗାଡ଼ିବାଲ କହୁଲ ସେ ସେଇଟା ବାଦ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଟିକିଏ ଅଶ୍ବସ୍ତ୍ର ଅସିଲ, ମାତ୍ର ସେଇଟା କଅଣ କିଛି ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରୁନା ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଟକି ସେହି ପଦାର୍ଥ ଅତକୁ ପକାଇ ବାରୁ ସେଇଟି ଅମ ଅତକୁ ଗତି କରୁଥିବାର ବୋଧ ହେଲା । ତାର ଅକାର ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ଦେଖାଗଲା । ମୋତେ ବୋଧ ହେଲା, ସତେ ଯେଉଁ ଦୁଇଜଣ ଡେଇଁଲେକ ଧଳା ଲୁଗାରେ ଅସାଦମସ୍ତକ ଅବରଣ କରି ଅମ ଅତକୁ ଅସୁଛନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ମୋର ଅଶଙ୍କା ହେଲା—ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଅମକୁ ଅନ୍ଧମଣ କରିବାକୁ ଅସୁଛନ୍ତି । ମୋର ଏ ଅଶଙ୍କା ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ

ସଫଳ ସ୍ବପ୍ନା ହୁଅ ଢୁଢ଼ି ମାନିଲି, ଏବେ କିନ୍ତୁ ରହୁଛୁ ହୋଇ ବଡ଼ ଅଭାଗିନୀ ମୁଁ ଭାବି ଭାବି ତୋତେ ମିଯୋଏ ତୋ' ସାଥେ, ଭାବେ, ସ୍ବପ୍ନ ତୋର ସତ୍ୟ ହେଉ ଭରଣୀ ।

ଗାଡ଼ିବାଲା ଓ ବାପା ମୋ ସହିତ ଏକମତ ହେଲେ । ଅସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ
 ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଥିବା ଟେଙ୍ଗାଟିକୁ ବାହାର କରି ବାପା ହାତରେ
 ଧରିଲେ । ଗାଡ଼ିବାଲା ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅସିଲା । ମୁଁ ସେହି ଅଙ୍କିତ
 ପଦାର୍ଥଟି ଅଡେ ଟକ ପକାଇଥାଏ; ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଅନାଲ ରହି-
 ଥାଉଁ । ଶ୍ରମଣ ସେହି ପଦାର୍ଥଟି ଅମର ଶୁଦ୍ଧ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଗଲା ।
 ସେବଦଳେକୁ ତାର ଅକାର ଅଠ ଦଶହାତ ଉଠି ହେବ । ଅସ୍ତେ-
 ମାନେ କିଛି ଧିର କରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଗାଡ଼ିବାଲା ମୋ
 ହାତରୁ ଟକ ଲୁଚାଇ ଓ ବାପାଙ୍କ ହାତରୁ ଟେଙ୍ଗାଟା ଟାଣି ନେଇ ଗାଡ଼ି
 ଭିତରେ ରଖିଦେଲା କହିଲା—ବାବୁ, ଏଠି ଗୋଟାଏ ଭୁତ ଥାଏ,
 ଅଜି ଅମେ ତା ହାବୁଡେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଏହା କହି ଅମ ଦୁହେଁଙ୍କର
 ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବଳଦର ଲୁଣି ଧରି ଦେଲା । ଅମକୁ
 ଅଖି ବୁଜି ରହିବାକୁ କହିଲା । ଅମେ ମନ୍ଦଗୁଳିତ ପରି ତାହାକୁ
 କଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଅମକୁ ଅଖି ମେଲିବାକୁ କହିଲା ମାତ୍ର
 ମୋତେ ଟକ ମାରିବାକୁ ଦେଲା ନାହିଁ । ଗାଡ଼ି ଭିତରେ କିଛି ମହା-
 ପ୍ରସାଦ ଥିଲା । ଗାଡ଼ିବାଲାଙ୍କ ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ସେହି ବାଲି
 ଉପରେ ରଖିଦେଲା ।

ଗାଡ଼ି ପୁଣି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଲା । ବଳଦମାନଙ୍କର ଅତି
 ଶୁଖିଲା ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ରାତି ପ୍ରାୟ ଅଠଟା ବେଳେ ଅସ୍ତେମାନେ
 ବାଲି ଢାଞ୍ଚରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

କଡ଼ ପିପ୍ପାସୁ ମୁହଁ, ତୋହର ଚନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଚଳେ ସଦା ସ୍ନାନ କରିବି ରହି
 ପିନ୍ଧିବି ସୁ ମୁହଁ, କିନ୍ତୁ ଖାଲୁଛି କାହିଁ ? ଯାଏ ସେ ଦୁଃଖ ରହି
 ତୁ ରହିବୁ କେତେ ସଦା ।

ପରେ ଏହି ଘଟଣା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଅନେକଥର ଭାବିଛି । ସେ ଧଳା ପଦାର୍ଥଟା କଅଣ ? ମୋର ଦୁଏତ ମାନସିକ ଭ୍ରମ ହୋଇ ପାରି-
ଥାନ୍ତା; କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଦେଖିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର କଅଣ
ଏକା କେଳକେ ଏକାପରି ଭ୍ରମ ହେଲା ? କେଉଁ ଯୋଡ଼ାକ ଏପରି
ଇତସ୍ତତଃ ହେବାର କାରଣ କଅଣ ? ଦୁଏତ ଗାଡ଼ିବାଲା ନିଜର
ପ୍ରୀତି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ମିଛରେ ମନ୍ଦ ବୋଲୁଥିଲା; ମହାପ୍ରଫାଦ-
ତକ ବାଲିରେ ପିଙ୍ଗି ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି—ସେ
ପଦାର୍ଥଟା କଅଣ; ସେ କିପରି ଅଢ଼ାରରେ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଅମ ଅଞ୍ଚକୁ
ଅଗ୍ରସର ହେଲା ?

ଅଜି ସୁଦ୍ଧା ଏ ଘଟଣାଟି ମୋ ପାଖରେ ଏକ ପ୍ରହେଳିକା ପରି
ହୋଇ ରହିଛି; କିଛି ସମାଧାନ କରପାରି ନାହିଁ ।

— ୪୦୪ —

(୨୦)

ସୁପ୍ତ ନା ସତ୍ୟ

ଶ୍ରୀ ରମେଶପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି

କଟକ ସହରର ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଗଳିରେ ଏକ ଚାଳଘର ।
ବୀରେନବାବୁ ସେହି ଚାଳଘର ଥାନ୍ତି । ଜର ବେଗରେ ସେ
ସାମାନ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥ । କେବଳ ସେ ସେ ଜଣେ ଅସୁସ୍ଥ ଘରର, ତା ନୁହେଁ

ସଂକଳ୍ପ କେଉଁ ସଂକଳ୍ପ ସାଥେ ଦେଲା ଜୀବନ ବିତାଇ

ଏବେ ଭାଲିଲେ ହେବ କଣ ? ଯାହା ଯାଇଛି ଯାଉ, ତେଣୁ ବର
ନୁହେଁ ଜୀବନ ପାଇଁ ।

ତାଙ୍କଘର ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଥାଇ “ହାଡ଼ି” ଦେହ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ସେଦିନ
 ଖରାପ ହେଲା, ହାଡ଼ାରେଣ । ଶତ ନୁହେଁ ତନ ବିରେନ୍ ବାବୁଙ୍କୁ,
 ପୁର ନଦ ଲଗିନାହିଁ, ସେ ପ୍ରାୟ ତହାଗତ । ସେ ଦେଖୁଛନ୍ତି
 “ଜମରଜ” ଦୁଇଜଣ ଅସ୍ତ୍ରନ ଲେକଙ୍କୁ ଡାକି ବିରେନ୍ ବାବୁ
 ଥିବା କୋଠର ମଧ୍ୟକୁ ପଠାଇଲେ । ସେମାନେ ଅସି କହୁଲେ
 ଶାରେନ୍ ବାବୁ, ଅପଣଙ୍କ ସମୟ ହୋଇଗଲା, ଯମରଜଙ୍କ ଅଦେଶ-
 ଅନୁସାରେ ଅସ୍ତ୍ରମାନେ ଅପଣଙ୍କୁ ନେବାପାଇଁ ଅସିଛୁ । ଶାରେନ୍-
 ବାବୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ୨ ଜଣ ପ୍ରକାଶ୍ତ କାୟ ବିଶିଷ୍ଟ
 ଲୋକ ଦନ୍ତାୟମାନ । ହାତରେ କିଛି ପାଖି ପର ପାଞ୍ଚବଡ଼ା କିଛି
 ଦଉଡ଼ି ଓ ବାଡ଼ି । ଶାରେନ୍ ବାବୁ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଜବାବ ଦେଲେ ନା
 ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ପାଇ ପାରିବିନାହିଁ, କାରଣ ମୋର ସମୟ
 ହୋଇନାହିଁ । ଅପଣ ମାନେ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାନ୍ତୁ । ଅପଣଙ୍କର
 କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ମୋତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ
 ନେଇ ଯିବାକୁ । ସେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଓ ଶାରେନ୍ ବାବୁଙ୍କର
 କେବଳ ସେ ଏପରି କଠିନ କଥାକାର୍ତ୍ତ । ହେଲା ତା ନୁହେଁ
 ପ୍ରାୟ ଖଣ୍ଡ ସ୍ୱଳ ଏକ ହେଲା । ସେପରେ ସେ ଲୋକ ଦୁଇଜଣ ସଙ୍ଗରେ
 ଅଶୁଥିବା ପୋଥି ଦେଖି କହୁଲେ । କଣ ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା ?
 ପ୍ରକୃତରେ ପୋଥିରୁ ବାହାରିଲା । ବିରେନ୍ ବାବୁଙ୍କର ସମୟ
 ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ କୋଠରୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଘରକୁ, ଯେଉଁଠିରେ
 ସୁସ୍ଥ ସବଳ “ହାଡ଼ି” ଶୋଇଛି । ସେ ଘରକୁ ଯାଇ ତାର ଗୁପ୍ତ

ପ୍ରସ୍ତୁତିତା ଧର ତୋର ଦେଖିଛି କେତେ ଥର,

ଯେତେ ଥର ଦେଖିଛି, ଭବିଷ୍ଟି ଘେନି ତୋତେ ଅନ୍ତରେ ମୋର ।

ଅବସ୍ଥାରେ ତା ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ସୁସ୍ଥ ସକଳ ହାଡ଼ି, ଯାହାକୁ କି ରୋଗ ହୁଏଁ ପାରେ ନାହିଁ କି ପାରି ନଥିଲା, ତାକୁ ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଠାରୁ ହଠାତ୍ ଝାଡ଼ା ରୋଗ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ଏହାର ହେଲା ଯେ ତାର ରୋଗ ଭଲ ହେବା ମଧ୍ୟ କଠିନ ହେଲା ।

ତା ପରଦିନଠାରୁ ବାରେନବାବୁ ଅରୋଗ୍ୟ ହୋଇଗଲେ, କିନ୍ତୁ ହାଡ଼ିର ଅବସ୍ଥା । ଦିନକୁଦିନ ଶରୀର ଅତଳୁ ଚାଲିଲା । ଶେଷରେ ସେ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ଗାନାକୁ ନିଅଗଲା, ସେଥିରେ ଝାଡ଼ା ରୋଗ ସାମାନ୍ୟ କମିଗଲା ମରେ ସେ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ସତ କିନ୍ତୁ ତାର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବାରମଣା ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଓ ଆଗରୁ ଦେଖିଥିବା ଲୋକ ଏବେ ହାତକୁ ଦେଖିଲେ ଚିହ୍ନି ମାରିବେ ନାହିଁ । କି ଭୟଙ୍କର ରୁଗ୍ଣ ଶରୀର । କଟକରେ ହାଡ଼ିର ଦେହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅରୋଗ୍ୟ ନ ହେବାରୁ ତାକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଯେଉଁଠାରେ କି ବାରେନବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ଓ ବିବାହୁଡ଼ ଭଉଣୀ ଆନ୍ତି ସେଠାକୁ ପଠାଇ ଦିଆଗଲା । କାରଣ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଜଳବାୟୁ କଟକ ଭୂମିନାରେ ଭଲ ବୋଲି ।

ହାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି ବାରେନବାବୁଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ରହୁଲା । କଟକର ଆସିବା ପ୍ରାୟ ଏକସେଂଟୁ ବେଶି ହୋଇଗଲା ; ଯେତେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ଓ ଔଷଧ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ରୋଗ ଭଲ ହେଲନାହିଁ । ତାର ରୋଗ ଦଶ ବେଡ଼ି ହେଁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଦୁଇଥର ବ୍ୟାପିଟାଲ ଡାକ୍ତର ଗାନାରେ

ବାଡ଼ ମଧ୍ୟ ଅଛି ତୁମର, ବାଡ଼ ନିଷ୍ଠା ବାଡ଼ି ।

ନିଷ୍ଠା ବିନା ମଧ୍ୟ ପିନା ଶେଷେ ବିଷ୍ଟା ହୋଇ ।

ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ପୁଣି ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଛି । ଯଦିଓ ସେ ନରେନ୍ ବାବୁଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ବସାରେ ଥାଏ, ତଥାପି ତାଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କ ଘର ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଘରକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ନକଟ, ହାଡ଼ି ବଗବର ତାଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କ ଘରକୁ ଆସେ । କାରଣ ବିଶ୍ଵଘର ପୂର୍ବରୁ “ସୁଧା ଦେଇ” (ବିରେନ୍ ବାବୁଙ୍କ ଭଉଣୀ) ହାଡ଼ି ସହିତ ପ୍ରାୟ ମା ପରି ଚଳିଛନ୍ତି ଓ ବିଶ୍ଵଘର ପରେ ହାଡ଼ିର ଇଚ୍ଛା ସେ ସବଦା ସୁଧା ଦେଇଙ୍କ ଘରେ ରହନ୍ତା; ତା ହେଲେ ତାର ଖାଇବା ପିଇବା ଟିକେ ବେଶି ସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ।

ଏ ବେମାର ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରାୟ ବର୍ଷକରୁ ବେଶି ସମୟ ଭିତରେ ହାଡ଼ି ଯାଏଁ ଯବୁଦନେ ବା ଦିନେ ଛଡ଼ା ଦିନେ ସୁଧା ଦେଇଙ୍କ ଘରକୁ ଆସି କହେ ‘ସୁଧା’ କଣ ଅଛି ଦେଲୁ ମା, ମୁଁ କଣ ଆଉ ବଞ୍ଚିବି । ଭଲକରି ସାନ ଖଣ୍ଡେ ଦେଲୁ ତୋ ହାତରେ ଭାଙ୍ଗି ।” ମୋଟ ଉପରେ ସେ ବିରେନ୍ ବାବୁଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଆଶା ଯବୁଦନେ ସୁଧା ଦେଇଙ୍କ ପାଖରେ । ଏତିକି ବେଳେ ସେ ଦୁଇଟି ଅଳଙ୍କାର ଗୋଟିଏ କାନର ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବେକର କଣ୍ଠି ସୁଧା ଦେଇ ପାଖରେ ରଖି କହିଥାଏ, ମୁଁ ମରିଗଲେ ଗୋଟିଏ ତୋ ଝୁଆକୁ ଦେବୁ ଓ ଅନ୍ୟଟି ମନକୁ ଦେବୁ (ବିରେନ୍ ବାବୁଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଝୁଆ) ।

ତା ଦେହ ପୁଣି ବିଶେଷ ଖରାପ ହେବାରୁ ସେ ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିହେଲା । ଏ ହେଲା ହାଡ଼ିର ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିବାର

ଆଜି ଦିନର ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଛି ଯେବେ
 ପ୍ରାଣ ଥାଏ ତୁମର ପାଶେ ଯେ ମୋର ପ୍ରିୟ ଏବେ
 ଲଳିତ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ତୁମର, ଭାବନା ମୋର ତହିଁ ଥାଏ
 ହେବ କି ପୁଣି ଦେଖା, କଥା ପୁଣି ହେବ କେବେ, ମନ ଭାବେ ।

ଶେଷ ଯାଏ । ଏଥର ସେ ଆଉ ଘରକୁ ଫେରି ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର-ମାନେ କହିଲେ ବୁଢ଼ୀ ଆଉ ଠାକିବ ନାହିଁ, କିଛିଦିନ ପରେ ହାତର ଜୀବାତୁ ତାର ସ୍ଥୁଳ ଶରୀର ତ୍ୟାଗ କରିଗଲା ।

ହାତର କିନ୍ତୁ ଆଶାକିଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନାହିଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସ୍ଥୁଳ ଶରୀରରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ସେ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ । ତାର ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆଶା ଥିଲା, ତାର କପରି ପୁଅଟିଏ ହୁଅନ୍ତା, ଯେଉଁଟା ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଫଗନ୍ କରୁଛି । ଶେଷରେ ପାଇଲା ମଧ୍ୟ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଗୋଟିଏ ପୁଅଧର ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି । ଜୀବିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଇଥିବା ଗହଣାରେ ତାର ଖୁବ୍ ଲୋଭ । ଘରଦ୍ୱାର, ଲୁଗାପଟା ଖାଇବା ସବୁଥିପାଇଁ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ । ସୁଧା ଦେଇଙ୍କର ପ୍ରାୟ ତନ୍ତ୍ରାଞ୍ଚବସ୍ତ୍ରା ହଠାତ୍ ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଫିଟିଲା । ହାତ ଗୋଟାଏ ପୁଅକୁ ଧରି ସୁଧା ଦେଇଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲା । ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲୋକକୁ ସେ ଆଣିଛି କାଳେ ତାକୁ ଡର ମାଡ଼ିବ ବୋଲି । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ତାର ଯେପରି, ରୁଗ୍ଣ ଅବସ୍ଥା ଥିଲା, ସେହି ରୂପରେ ସେ ଆସିଛି । ପିଲଟି ଯାହାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଛି କି କଦାକାର ବିକଳାଙ୍ଗ ରୂପ । ସଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ଲୋକଟିର ଚେହେରା ମଧ୍ୟ ତଦୃଶ, ଆସି ସୁଧା ଦେଇଙ୍କ ଘରେ ବସିପଡ଼ି କହିଲା ପୂର୍ବପରି ମା ମତେ ଖାଇବାକୁ ଦେ କଣ, ଆଉ ମୋ ଜନିଷ [ଗହଣା] ରଖିଛୁଟି ? ସୁଧା ଦେଇଙ୍କର

ଯାଉଛି ଦିନ ବହୁ, ଯାଉଛି ଯାଉଛି, କେତେ ବେଗେ ବେଗେ
ନୟା ସେଇ ପରି, କଲ କଲ କରି କାହିଁ ଚାଲିଗଲା ? ବସି ଏବେ
ଭାବେ, ଖାଲି ଭାବେ ।

ଚେତୁଟିକେ ଆଉ ବେଶି ଚାଲି ଆସୁଛି । ସେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଡାକ୍ତର ମରିଛି, କାହିଁକି ପୁଣି ଆସିଲା ? କଣ ଖାଇବାକୁ ଦେବ, ଦେଖା ତୋ ଗୋଡ଼ ଟିକେ ଦସିଦଏ ।” ଡାକ୍ତର କିନ୍ତୁ କେଉଁଥିରେ ସନ୍ତୋଷ ହୁଏନା, ଯେତେ କହିଲେ ସେ ଯାଉ ନାହିଁ, ଶେଷରେ ସୁଧା ଦେଇ କହିଲେ ଡାକ୍ତର ତୁ ସବୁ ଭୁଲିଯା । ହରିନାମ ଜପ । ତୁ ପରା ମରି-ଲେଣି । ହରିନାମ ଜପିଲେ ତରୀ ଯିବୁ । ଡାକ୍ତର ସୁଧାଦେବୀଙ୍କ ଘରୁ ଚାଲି ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ହରିନାମ ତା ଭୁଣ୍ଡରେ ପଶୁନାହିଁ ।

ପୃଥ୍ବୀର ସମସ୍ତ ଚାଲି ଚଳିନ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଠିକ୍ ଅନୁସାରେ ହେଉଛି । ସେ ମାତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ବ୍ୟବହାର ଦେଖିବାରେ ହୋଇନାହିଁ । ଶକ୍ତ ଶକ୍ତ ଜନ୍ମର ପୁଣ୍ୟ ଫଳରେ ଆତ୍ମା ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଧାରଣ କରିଛି ଓ ତାହାକୁ ଖୁବ୍ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ସେ ସେଇ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଆଗେଇ ଚାଲିବ, ଅବକାରରୁ ଆଲୋକକୁ ଯିବ, ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଦୁନିଆର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଭ୍ରାତୃଭାବ ବିସ୍ତାରିତ କରିବ ଓ ନିଜର ସବୁ ଓ ନ୍ୟାୟ ପଥରେ ଚଳିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜକୁ ତଥା ସାରା ଦୁନିଆକୁ ସେ ଆଗେଇ ନେବ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନିକଟକୁ । ଯେ ଏ ପୃଥ୍ବୀର ବିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଖାପ ଖୁଆଇ ନ ଚଳିବ, ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ଡେରି ହୋଇଯିବ ଓ ସେ ଜନ୍ମ ପରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ କେବଳ ଅଭିଜ୍ଞତା ସଂଗ୍ରହରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିବ । “ଡାକ୍ତର” ଏ ଜନ୍ମରେ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ସବୁ ବ୍ୟବହାର

ସୁନ୍ଦର ! ଭାବମୟ ! ପ୍ରାଣମୟ ! ତୁମେ ମୋର କାୟା, ତୁମେ ପୁଣି ମୋର ଶ୍ରେୟା,
ବିନ ରାତି, ସଂଗୀତ ସହିତେ ଯାଉଛି ଶ୍ରୀ ତୁମର ମୟା, ତୁମର ମାୟା ।

ସେ କରିପାରି ନାହିଁ । ଆତ୍ମା ଅମର, ଲୁଗା ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲେ
ଯେପରି ଆମେ ତାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ନୂତନ ଲୁଗା ବ୍ୟବହାର
କରୁ, ସେହିପରି “ହାତର” ଆତ୍ମା ତାର ପୁରୁଣା ଜନ୍ମ ଶରୀରକୁ
ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛି ଓ ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ଧିନ୍ଦଲ ପରି, ନୂଆ ଶରୀର
ଧାରଣ କରି ଏ ଜଗତରେ ଥୁଣି ଅଭିଜ୍ଞତା ଯଗତ କରିବାକୁ
ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲଣି ।

(୨୧)

ଶ୍ରୀ ଗୌରୀ କୁମାର ବନ୍ଧୁ

ମନେ ପଡ଼ୁଛି- ୧୯୪୪ ର କଥା । ଖରାଦିନ, ମୋର ପିତା
ସ୍ୱର୍ଗତ ପଣ୍ଡିତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବ୍ରହ୍ମା ଆସିବା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା
କରିବା ୧୦।୨ ବର୍ଷ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଖରାଦିନେ
ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥାନ୍ତି । ସେ ବର୍ଷ ସେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଯାଇ-
ଥିଲେ । ଆସିବା ସହର ଖମ୍ବେରୁର ପାଟନାରେ ଆମେ ଥାଉଁ । ବାଡ଼ି
ଆଡ଼େ ରୁଷିକୁଲ୍ୟା ନଈ- ହାଣ୍ଡିଶାଳଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦।୩୦ ହାତ
ଦୂରରେ ନଈ । ସେଦିନଟା ହେଉଛି ସାବଣୀ ଅମାବାସ୍ୟା । ବୋଉ
ମୋର ମାମୁଁ ଘରକୁ ଏ ଦିବସର ୩୮ ପୁଅରୁ ଗୁଲିଯାଇ ଥାଏ ।

ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଗୁଲି ଯାଉଛି କେତେ ଦିନ, ଭେଟ ହୋଇନାହିଁ ଭ୍ରମର
ମୋହର

କିନ୍ତୁ ଭାବନା ! ଭାବନାରେ କି ଭ୍ରମକୁ ଗୁଡ଼ିଛି ଦିନେ ? ଗୁଡ଼ିନି-ଏ
ବିଚାର ବଡ଼ ଗଭୀର ।

ସେଦିନ ପ୍ରାୟ ସାତେଇ, ସାତଟା ବେଳେ ଆମେ ନଈକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲୁ । ସେଦିନ ମୋର ବଡ଼ ଦେହର ଗାଠୁ ଆସିକା ଆସିଥାନ୍ତି । ଆଜି ଦୁଇ ଭିଜିଣ ମଧ୍ୟ ଆସିଥାନ୍ତି । ଆମ-
 ଦରେ କୂଅ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନଦୀଟା ଖୁବ୍ ପଣ ହୋଇ ଥିବାରୁ ଆମେ
 ସାଧାରଣରେ କୂଅରେ ନୁଁ ଗାଧୋଇ ନଈରେ ଗାଧୋଉ । ସଂଧ୍ୟା
 ବେଳେ ଉତ୍ସବର ଖରା ପରେ ଆମେ ବାଲୁଟିଧର ନଈକୁ ବାଡ଼ାର
 ପଡ଼ିଲୁ । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ, ପ୍ରାୟ ଦଶେ ଦେହରୁ ଆଗରୁ ଆମର
 ଚିତ୍ତେ ଟି ଲାଗୁନ୍ ଓ ଗୋଟିଏ ଡବ ମୁଁ ପୋଛି ପୋଛି କରି ସଜାଇ
 ଦେଲି । ତଳ ଉପର ହୋଇ ଦୁଇଗାଲୁ ହୋଇ ତଳଗାଲୁର
 ଗୋଟିଏ ଘର ଅଗାଧ ପଟକୁ ଆସୁଆ ଭାବରେ ଲମ୍ବିତ ଥାଏ ଯେ,
 ଅତଳମରେ ଗୁରୁଟି ଘାସ ନ ଲାଗିଲେ ସବୁଘର ଆଲୁଅ ହୋଇ
 ପାଉଁର ନାହିଁ । ନନା (ଦିତା) ଶର୍ପିଯିବା ଆଗରୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ
 ପୂର୍ବ କିରୋସିନ୍ ଟିଣ କଣା ପାଇଥିଲୁ- ତାଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତି ବେଳେ
 ଜାଳିବ ପାଇଁ ଏକାବେଳେକେ ଢାଣି ଦେଇଥିଲେ । ବହୁ ସେଦିନ
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟିଣ ଖୋଲିଯାଇ ନଥାନ୍ତା । ସେ ଦିନ ଖୋଲି-ଗଲା ।
 ବଡ଼ ଦେହର ଖୋଲିଲେ । ଗୋଟାଏ ବୋତଲକୁ କିରୋସିନ୍
 ବାଡ଼ାର କରାଗଲା । ଅଗଣାଟା ଆଜ୍ଞାକର ଗଢାଣିଆ, ସିମେଣ୍ଟ
 ଅଗଣା, ଟିଣ କାଢିଲବେଳେ କିରୋସିନ୍ ତଳେ ପଡ଼ି ଯିବାରୁ
 ଅଗଣାର ବାଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଯାଇଥିବା ନଳାର ମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ
 ଚାରିପାଞ୍ଚଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିରୋସିନ୍ ବହିଗଲା । ତା'ପରେ ସଂଧ୍ୟା
 ହୋଇ ଆସୁଥିବାରୁ ଦୁଇଟି ଲାଗୁନ୍ ଲଗାଇ ଦେଲି ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ଭଲ ଦିନେ ଆସିଥିଲ, ମନ୍ଦ ଦିନେ ତୁମ ପାଇଁର

ଭାବନା ମୋର, ତିର ତୁମର ଭାବନା ମୋତେ କରଇ ଅଧୀର

ଜାଗାରେ ଟଙ୍ଗାଇ ଦେଲି । ଦାଣ୍ଡ-ଘର-କବାଟ ଭିତର ପଟୁ ବନ୍ଦ
କରିଦେଇ ବାଡ଼ିଆଡ଼କୁ ସମସ୍ତେ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲୁ ।

ରୁଷିକୁଲ୍ୟା ନଈରେ ରୁଆ ଖୋଳି ଲେକେ ପାଣି ନିଅନ୍ତି ।
ଅଡ଼ି ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କାଠର ବା ଟିଣର
ନଦ ପୋତିଥା'ନ୍ତି । ଆମ ବାଡ଼ି-ଆଡ଼ ସିଧାଥିବା ନଦରେ ଗୁରୁ ଛ' ଜଣ
ଗାଧେଇ ଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ରୁଆ
ଖୋଳିଲୁ । ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ କରି ପ୍ରାୟ ଆଠଟା ବେଳେ ଘରକୁ
ଫେରିଲୁ । ଆଗରେ ବନ୍ଦ ଦି ଦିଆ ଆସିଲେ । ତା' ପଛରେ
ଅନ୍ୟମାନେ ଆସିଲେ ଓ ଗୋଟାଏ ବାଲିଟି ଧରି ମୁଁ ଆସିଲି ।

ଦଶଦଶ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ବେଳକୁ ପାହାଚକୁ
ଝୁଲିଲେ । ଲଣ୍ଡନ୍‌ରେ କିରେସିନ୍ ପଡ଼ିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲଣ୍ଡନ୍ ଲଗାଇ
ମୁଁ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ରଖିନାହିଁ ବୋଲି ବରକ୍ର ହେଲେ । ମୁଁ ଦୂରରୁ
ଶୁଣିପାରୁ 'ଲଣ୍ଡନ୍‌ଟିକୁ ଟିକିଏ ତେଜିଦିଅ' ବୋଲି ପାଟିକରି କହିଲି ।
ଦଉଡ଼ି ଆସି ଦେଖେ ଯେ, ଘରଯାକ ଅନ୍ଧାର । ମୁଁ ପାଟି କଲି—
ଲଣ୍ଡନ୍ ଗୁଡ଼ାକ କିଏ କୁଆଡ଼େ ନେଇଗଲା । ଅଗଣା ପଟେ
ଯେଉଁ ଲଣ୍ଡନ୍ ଟଙ୍ଗାଇ ଥିଲା ତାହା ଲିଭିଯାଇ ଥିବାରୁ ଲଗାଇବା
ପାଇଁ ତଳକୁ ବାହାର କରି ଆଣିଲି । ଧରିଲା ବେଳକୁ ଟିକିଏ
ଉଣ୍ଟାସ ଜଣାଗଲା । ତେଲତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ପକାଯାଇ ଥିଲା, ତେଣୁ
ଝାଙ୍କିବାରୁ ଶବ୍ଦ ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ଶବ୍ଦ ଠିକିଟିକୁ ଖୋଲିଲି ।

ସଙ୍ଗିନୀ ! ଜୀବନ ସଙ୍ଗିନୀ ହେବ କି ମୋହର, ବିରୁଦ୍ଧେ ମନେ
ଥରେ, ଥରେ, ଅନେକଥରେ,
ରହିବା ପାଇଁ ସିନା ସଦା ଏକ ସାଙ୍ଗର ଦୁଃଖ ସୁଖ ସହିତର ।

ମୋତେ ଲାଗିଲା, ଯେପରି କରେସିନ୍ ନାହିଁ, ଆଙ୍ଗୁଳି ଭିତରକୁ ପ୍ରସାର ଦେଖିଲି କରେସିନ୍ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ପରେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଲଣ୍ଡନ୍ ଦେଖିଲି କୌଣସିଠିରେ କରେସିନ୍ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ଦି'ଦଶା ପୂର୍ବରୁ ଟିଣ ଖୋଲି କରେସିନ୍ ଜାଡ଼ି ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଛି ।

ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନାନା ଆଲୋଚନା ହେଲା । ଲଣ୍ଡନ୍ରେ କରେସିନ୍ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ପାଟି କରିବାରୁ ସମସ୍ତେ ଆଗ ହସିଲେ କିନ୍ତୁ ପରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ତେଣୁ ଆଉଥରେ କରେସିନ୍ ପକାଇବା ପାଇଁ ବୋତଲ ଅଣାଗଲା । ବୋତଲରେ ଟୋପେ କରେସିନ୍ ନଥିବାରୁ ଟିଣ ଅଣାଗଲା । ଟିଣଟା ଯେପରି କି ଗୋଟିଏ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ଟେକି ହୋଇଗଲା । କାରଣ, ସେ ଭିତରରୁ ମଧ୍ୟ ଟୋପେ କରେସିନ୍ ନଥିଲା ।

ସେତେବେଳର ଅନୁଭବ ଏବେ ମଧ୍ୟ ମନେ ପଡ଼ିଲେ । ମନରେ ଭୟ ଜନ୍ମୁଛି । ସେ ଘରର ମାଲିକ ଜଣେ କମା-କ୍ରାନ୍ତଶୀଳ । ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ସୋରଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ସେ ଥିଲେ ଡ୍ରାଲ ମାଷ୍ଟର । ଆମେ ଏହି ଘରକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଉ ଆଠ ଦଶ ଘର ଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ଏକଘରେ ଥିଲୁ । ଏ ଘରେ ଯେ ରହିଲା ବାରବାର ଭୂତ ଉପଦ୍ରବ ହେବାରୁ ଘରଗୁଡ଼ିକ ଖୁଲିଗଲା । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ସେ ଘରର ଭଡ଼ା ଯାହା ପ୍ରାୟ ଅଧା ଭଡ଼ାରେ ଆମେ ସେ ଘର ନେଇଥିଲୁ । ଚଣ୍ଡୀରେ ନନାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିବାରୁ ସେ ଭୂତ

ସନ୍ଦେହ କି ଅଛି ଆଉ ? ଆମେ ଯେ ରହିଲୁଣି ଭାଇ ଭଉଣୀ ପରି ଏହିପରି ସବୁ ଦିନ, ବାକୀ ଦିନ, ଯାଉ — ଯାଉ ।

ପ୍ରେତକୁତ ଭୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ବିଶେଷରେ ପ୍ରଥମ . ଘରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏ ଘରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଡିତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଏଠାରେ ଯେଉଁ ସମୟର ଘଟଣା କୁହା ଯାଉଛି, ତ ହାର କେତେ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ଓ କେତେବର୍ଷ ପର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ଅନେକଥର ହଇଜା ହୋଇଛି । ସେ ସମୟରେ ରାତିରେ ଅନେକ ଥର ଭୂତ ଉପଦ୍ରବ ସେ ଘରେ ଘଟିଛି, କିନ୍ତୁ ନନାଙ୍କ ଚଣ୍ଡୀପାଠ-ରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଘରର ଏତେ ଆସ୍ଥାବାନ୍ ଯେ, ଛୋଟ ଧରଣର ଉପଦ୍ରବକୁ ଆମେ ଡରୁ ନଥିଲୁ । ବେଳେ ବେଳେ କଳା ହୋଇଥିବା କବାଟ ଆପେ ଆପେ ଫିଟି ଯାଏ । ଆଜ ଦିନେ ଦିନେ ରାତିରେ ଗାଡ଼ି ନାନିଆ ଆନୁଅ ଅଗଣା ଓ ତଳଘରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଇଗଲା ପରି ଲାଗେ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଏହି କିଶୋରୀନ୍ ଘଟଣା ନେଇ ସାଜି ପଡ଼ିଶାରେ ଚଢ଼ଳ ପଡ଼ିଗଲା । ଅନେକ ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ଟିଣରେ ତେଲଥିଲା ବୋଲି କେହି ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ନାହିଁ । ଆଉ କେହି କେହି କହିଲେ (ମୋ ଦଦେଉଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ) ଏତ ଜଣେ ଗୁଡାଲୋକ, ଏ କାହିଁକି ମିଛ କହିଲେ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ନାନା କଥାବାର୍ତ୍ତା ଗୁଲିଲା । ରାତି ବହୁତ ହୋଇ ଯାଇ ଥିବାରୁ, ବୋତଲେ କିଶୋରୀନ୍ କିଛି ଆଣିବାକୁ ମୁଁ ଦୋକାନକୁ ଗଲି । ଆହୁରି ଦଶ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଗଣାରେ ଓ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ

ଶୂନ୍ୟ ପରାଣେ ରହିବ କେସନେ ଶୂନ୍ୟ, ଶୂନ୍ୟ ଅନାଇ,
 ଭାବନା ମୋର ଜଗତର ସକଳ ଅମୃତ ସିର ପାରି ହୋଇ
 ମିଳିବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୟର ।

କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥା'ନ୍ତି । କୌତୁହଳରେ କେହି କେହି ଟିଣକୁ
କୁଆଡେ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି । କରେସିନ୍ ଧରି ମୁଁ ଆସିଲବେଳକୁ
ଆମଦରେ ଆହୁରି ପାଟିଭୁଣ୍ଡ ଶୁଣା ଯାଉଛି । କଅଣ ହେଲ ବୋଲି
ମୁଁ ଘର ପଶିଲବେଳକୁ ଶୁଣିଲି ଟିଣରେ କରେସିନ୍ ଉଛୁଳି
ପଡୁଛି । ପୁଣି ଦେଖିଲୁ ଲଣ୍ଡନ୍ରେ କରେସିନ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ।
ଆଗରୁଟ ଟିଣରୁ ଲଣ୍ଡନ୍ ପାଇଁ କରେସିନ୍ ଛଡ଼ା ପୂରା ବୋତଲେ
କରେସିନ୍ ବାହାର କରି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା, ଏବେ କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲୁ-
ବେଳକୁ ଟିଣ ଏପରି ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି ଯେ ଆଉ ଟୋପାଏ ମଧ୍ୟ
ତହିଁରେ ରହିବ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ଲଣ୍ଡନ୍ରେ ମଧ୍ୟ କରେସିନ୍
ଅଛି । 'ଯାହା ନ ଦେଖିବ ଦୁଇ ନୟନେ' ବୋଲି କଥା ଅଛି,
ଏହା ଏକ ଦି' ଆଖିରେ ଦେଖିବା ଘଟଣା ।

(୨୨)

ଲଲା ନଗେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ରାୟ

ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବିଜ୍ଞାନ ସମିତିର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ସର୍ ଅଲିଭର ଲଜ୍ ଓ
ପ୍ରଧାନ ଡାକ୍ତର ସର୍ କନାନ୍ ଡଏଲ୍ ପ୍ରଥମ ମହାଯୁଦ୍ଧ ପରେ
ମୃତ୍ୟୁପରେ ପ୍ରେତର ଅସ୍ତିତ୍ବର ଗୁପ୍ତତା ପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ଯେତେବେଳେ
ଜଡ଼ ବିଜ୍ଞାନର ଚର୍ଚ୍ଚା ଛାଡ଼ି ଏ ଦିଗରେ ମନ ବଳାଇଲେ ଏବଂ ବଡ଼

ଶବ୍ଦ ନୁହେଁ, ନିଶବଦ୍ ଶ୍ରବେଁ ତୋତେ, ତୁ ସତେ ସୁନ୍ଦର,
ମୋ ପରାଣ ଛାଦନା, ଶତ୍ରୁ ବିମୋହିନୀ, ଅତି ମଧୁର, ମଧୁର ।

ବଡ଼ ପ୍ରାମାଣିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଲେ ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ଦେଶରେ ଗୋଟାଏ ଚନ୍ଦ୍ରଲ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସବୁ ଦେଶରେ ବହୁ ଲୋକେ ପ୍ରେତ ବଞ୍ଚାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ଏହାକୁ ଅନ୍ଧ ବଞ୍ଚାସ ବୋଲି ଉପହାସ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ଚ୍ୟୁତି ତଥାପି ଏହି ଚର୍ଚ୍ଚା ଦିନୁଦିନ ବ୍ୟାପକ ହେଉଥିଲା । ଏହି ବଞ୍ଚିତ ଘଟଣାଟି ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରର ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ । ଏହା ଏକାନ୍ତ ବସ୍ତୁ ଉଦ୍‌ଘାଟକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପରମ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପଦ । ଘଟଣା କଟକ ସହରର ଏକ ଜନାଗାଞ୍ଛି ବଡ଼ ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଗୌରବ ଅବଶ୍ୟ ଏହା ପ୍ରାୟ ୩୫ ବର୍ଷ ତଳର କଥା ।

ବିକଳ କାଳ ପ୍ରଧାନ ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଏଠାରେ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ସାହୁଙ୍କ ୩ ଡ୍ରୁଇଆ ଘରଟି ଅବସ୍ଥିତ । ସମ୍ମାନ ଚରଫକୁ ଦୁଇଧାଡ଼ି ଘର, ମଝିରେ ଅଛି । ପଛପଟକୁ ଦୋତାଲ । ଘରଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ସାହୁଙ୍କର ପୁର-ମାନେ ସେଠାରେ ଯାଏ ପଛନ୍ତି । ସମ୍ମାନ ପାଖର ବଗିଚା ଗୁଡ଼ିକରେ କେତେକେ ଏହି ଗଦାଧର ଓ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଉତ୍ତରକୁ ଯିବାର ପ୍ରବେଶ ପଥ ! ଏହି ଦିନେ ବାହାର ଘର ଗୁଡ଼ିକ ଦୋକାନରୁ ଘିଅ ଠେକ, ଗୁଡ଼ିକ ଘାଟକେଇ ଇତ୍ୟାଦି ଜନସ୍ଥ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଠି ବାଟଘର ବଗିଚା ଘାଟକେଇ ଯିବା ଟପି ଅଗଣା ଥିବା ରତ୍ନର ପାଖରେ ଥିଲା ହେଲା । ଏହି ଘରରେ ତେଲଟିଣ ଡାଲି ଡୋକେଇ ଆଦି

ଯାଇଛି ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିନ ଦିନ ହେଉଛି ନ ପାଇ

ଭାବିଲ କେତେ, ଦିଲ୍ଲି ଲୋକ, ଜାଣୁକି ଭୁବ ?

ଜୀବନେ ସମ୍ମାନ ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇ ଠାରେ- ତେଣୁ ଗୁଡ଼େ ତୋତେ ମୁଁ
ବନ୍ଧୁ ଅଧୀରେ ।

ସବୁ ଉଠି ଯାଇ ଚଉର ପାଖକୁ ଗଲା । ଶତ ଶତ ଲୋକେ ଏହା । ଦେଖୁଥାନ୍ତି ଓ ଗଲା ଗଲା ବୋଲି ପାଟି କରୁଥାନ୍ତି । ଯେପରି ଭାବରେ ଏହିସବୁ ମାଲମତୀ ଯାଉଥାଏ ତାହାଦେଖି ମନେ ହେବ ସତେ ଯେପରି କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ସବୁ ଟେକି ନେଇ ଯାଉଅଛି । ଏ ଘଟଣା ଦିନବେଳେ ମଧ୍ୟ ଘଟି ଶତ ଶତକୁ ଅବାକ୍ କରି ଦେଇଥିଲା । ପୁଲିସ ମଧ୍ୟ ଜଗିଥିଲା ମାତ୍ର କିଛି କାହାର କେବେ କିଛି ଘଟି ନାହିଁ ଏପରିକି ତୁଲୁ ଉପରୁ ପୁଟନ୍ତା ଭାବହାଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ ଉଠି ଆସି ଚଉର ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ଥରେ ଜଣେ ପୁଲିସ ମୁସଲମାନ ଜମାଦାର ଜୁଆପିରି ଚଉର ପାଖକୁ ଯାଇ ଚକ୍କାର କରି ଗାଳି ଫଳିତ କଲା । ଠିକ୍ ସେହିକିବେଳେ ଦୋ ମହଲ ଛତଉପରେ ଥିବା ଧାନଉର୍ଷା ହାଣ୍ଡିରେ ଯେଉଁ ହାଣ୍ଡିକ ପାଉଁଶ ଥିଲା ସେ ହାଣ୍ଡିଟି ଉପରୁ କେହି ତାହା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପକାଇ ଦେଲା । ଜମାଦାର ପରତ୍ତ ବାଳି ହାଣ୍ଡି ତଳଟି ଛାଣିଗଲା ଏବଂ ସେ ପାଉଁଶରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଏପରି ଘଟଣା ପ୍ରତ୍ୟହ ଏକ ସପ୍ତାହରୁ ଅଧିକ ଚାଲିଲା । ଗୁହସ୍ତାମୀ ବହୁଳା ପକ୍ଷ କଲେ ମାତ୍ର କିଛି ଫଳ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଶେଷକୁ ଛତଉପଠାରୁ ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବାବାଜୀ ଆସି ସତଟାଏ ଛତ ଉପରେ ଥିଲା କିଛି ପୂଜା କରିବାରୁ ସବୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶା ଗାଧାଧର ସାହୁଙ୍କ ଘର ଓ ତାଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟ ପୁଅ ନାଥ ରହି ଅଛନ୍ତି । ଏହି ଘଟଣା

ସୁଖର ଦିନ ତ ସୁଖରେ ଯିବ, ଦୁଃଖର ଦିନେ ସାଥୀ ତୁମର କିଏ ରହିବ ?

ଯିଏ ରହେ, ସେହିଦିନ, ସେହିସିନା, ମୋ ପ୍ରାଣ ବିମୋହନ, ଏ କଥା କାହାକୁ କହିବ ?

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିବା ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅଲୌକିକ ଘଟଣାର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ଏହାକୁ ବାର ବାହୁଟି ପେଶିବା ମନରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅବଶ୍ୟତ ଗାୟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଏବଂ ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଘଟିବାର ଶୁଣା ଯାଇ ଥାଏ । ଟେକା ପଥର ପଡ଼ିବା, ମଇଳା ପଡ଼ିବା କାହାଣୀ ମଧ୍ୟ ବିରଳ ନୁହେଁ । ଏଥିରୁ ଅନେକ ମାନୁଷୀ ହିନ୍ଦୁ ଡେବେ ଧର୍ମୀୟ ଗୋପାଳ ପ୍ରହରାଜଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳୀ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ବର୍ଷାଧିକ କାଳ ମଇଳା ବାହାରିବା ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତମକ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲା । ଏପରି ଘଟଣାର ବ୍ୟାପ୍ୟା ଜଡ଼ିବିଜ୍ଞାନର ଗଣ୍ଡିର ବାହାରେ ।

(୨୩)

ଅଧ୍ୟାପକ ବଂଶୀଧର ମହାନ୍ତି

ଶରାଦିନ । କଟକ ଦୋଳ ମୁଣ୍ଡେଇ ବସାରେ ଥାଏ । ଶରା-
ବେଳେ ସେଦିନ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଶୋଇଲାବେଳେ ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି
ଯେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆସି ମତେ ଦି'ଓଟି ମଲ୍ଲୀଘୁଲ ଯାଉଛନ୍ତି ।
ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ଡାକିଲେ କିଏ ଜଣେ

ଲଗିପଡ଼ି ଲଗିପଡ଼ି ଆନନ୍ଦ କର ମେହନତରେ

ସେହି ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ଆମକୁ ଫଳ ଫୁଲ ସବୁ ସମ୍ଭାର ପ୍ରାଣ
ପୁରାଇରେ ।

ବାହାରେ କେତେବେଳୁ ବସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ବାହାରକୁ ଆସିଲି—
ଦେଖିଲି ମୋର ଜଣେ ପୁରୁଣା ବ୍ୟୁ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କିଛି
ସମୟ କଥା ହେଲାପରେ ସେ ମୋ ହାତକୁ ବଢେଇ ଦେଲେ
ଗୋଟିଏ ଜନିଷ । ମୁଁ କହିଲି କଣ ଯେ ? ଦେଖିଲି ବଞ୍ଚି ମଞ୍ଚିକଡ଼ ।
ମୁଁ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଆଗରେ ସେଦିନ କହିଲି
ଯେ ବେଳେ ବେଳେ ସ୍ବପ୍ନ ସତ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଉ ଏକଦିନର ଘଟଣା । ସେହିବର୍ଷ ସେହି ବସାର କଥା ।
ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଜଳ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି ଯେ ପାଖ ପୋଖରୀରେ ଜାଲରେ
ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ମାଛ ପଡ଼ିଛି । ବଡ଼ ମାଛଟାଏ ! ନିଦ-
ଭଜିଗଲା । ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନର କଥା ସ୍ବୀକ୍ଷ୍ଟ କହିଲି । ଭାବିଲି, ଯାଏଁ ମୋର
ବ୍ୟୁକୁ ଡାକିଆଣେ । ସେ ଆସି ଜାଲ ପକାନ୍ତୁ । ହୁଏତ ସ୍ବପ୍ନ ସତ
ହୋଇ ପାରେ ।

ସଞ୍ଜବେଳକୁ ବ୍ୟୁ ଜାଲ ନେଇ ଆସି ଏଣେ ତେଣେ ୧୦-
୧୨ ଖେପା ପକେଇଲେ । ସେପରି କିଛି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ ।
ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଆସିବା ବେଳେ ତେଣୁ ଖାଲ ପାଖରେ ଜାଲ
ଖେପାଏ ପକାଇଛନ୍ତି, କଣଟାଏ ବଡ଼ ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଲା । ଜାଲ ଟାଣି-
ଆଣି ଦେଖିଲେ ଦେଖିବେ କଣ । ଯେଉଁ ମାଛ ସେଥିରେ ପଡ଼ିଥିଲା
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କଥା । ସେ ମଛ କେମିତି ସେ ଭଉଁର ଜାଲରେ
ରହିଲା । ୨୨ ସେର ଓଜନ ଏକ ବରଫ ରୋହିମାଛ । ସେ ଖୁବ୍

ଏତେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକତି, ଏତେ ବିଚିତ୍ର କଥା ଅଛି ଜଗତ
ଜାଣିଲି ଅବା ମୁହଁ କେତେ ? କିନ୍ତୁ ଯେତକ ଜାଣିଛି ଯାହାକୁ,
ସେମାନେ ମୋର ପ୍ରାଣ ସଖା ସତେ ।

ବଳବାନ୍ ଲୋକ । ଜାଲ ସୁଦ୍ଧା ଏ ମାଛକୁ କୁଣ୍ଡାଇ କୁଳରେ ପଡ଼ିଥିଲା ବେଳକୁ ସେ ଅଣ ନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ମୁଁ କହିଲି ମୋର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ବେଳେ ବେଳେ ସତ ହୋଇଥାଏ । ଦେଖିଲ ଦଃଶା ଠିକ୍ ଦଃଷ୍ଟି କି ନାହିଁ ।

(୨୪)

ଶ୍ରୀ ସଦାଶିବ ମିଶ୍ର

ଆଜିକୁ ୨୯ ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଯେଉଁ ପାରଳାଖେମଣ୍ଡି ତାଲୁକା ଥିଲା ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଚିନ୍ତା ଦମିଳି ନାମକ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଗ୍ରାମଟି ପାରଳା ମହାରାଜାଙ୍କର ଇଷ୍ଟୋଟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଜି ଷ୍ଟୋଟରେ ଅଛି ଏବଂ ଚିକାକୋଲ ରୋଡ଼ଠାରୁ ହିରମଣ୍ଡଲ ଦେଇ ଆଜି ପ୍ରଦେଶର ବଂଶଧାରା ନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ବାଡ଼ିଲ ନାମକ ଗୋଟିଏ ପେଣ୍ଠ ଜାଗାକୁ ଯାଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱକର ପାର୍ଶ୍ୱରେ । ଏହି ବାଡ଼ିଲଠାରେ ବଂଶଧାରା ନଦୀ ପାର ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରଳା-ଖେମଣ୍ଡି ତାଲୁକାରେ ଥିବା ବାରାଣସୀ ।

ଅମିକ ସିବ ଜୀବନର କ୍ଷମ ତୁମ ଠାରେ ?

ତୁମେ ଯେ ରହିଲ ଏକାକୀନୀ—ଶକତି ଥିଲା ତୁମର ଜନନୀର
ତୁମେ କି ରହିଲ ଚିର ଏକାକୀନୀ ? ମନ୍ଦାକିନୀ ହାଣ ସୁଲକନି !

ଉପସ୍ଥଳ ଚିନାଦମିଲ ଗ୍ରାମରେ ମୋତେ ଚିନ୍ତାଳୀନ ମାତ୍ରାଜ ସରକାରଙ୍କର ଇଷ୍ଟେଟ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଆକ୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ଡେଜ୍-ଥ୍ରବା ସେଟ୍ଲମେଣ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୩ ମାସ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗ୍ରାମରେ ପଡ଼ିଥିବା ପରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଏଲେୟା ନାମକ ଜଣେ କଳିଙ୍ଗ କୁମୁଟି ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କ ଦେଇ ମୋର ରହିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେଲେ । ଏଇଟି ସେ ଭଦ୍ରଲେକ ର ନିଜେ ରହିବା ଘର । ଘରଟି ବଡ଼ଘର । ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମରେ ୩ଟି ଖୁବ ବଡ଼ ବଡ଼ ବଖରା । ଦକ୍ଷିଣପଟ ଅଗଣାରେ ତାଙ୍କର ରନ୍ଧାଘର, ଗୁଡ଼ାଳ ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ତର ପଟେ ଗୋଟିଏ ଭଜ ଇଟା ପାଚେରୀ ଏହି ପାଚେରୀ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରାମର ସଦର ରାସ୍ତା ବା ଦାଣ୍ଡକୁ ଆସିବା ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ଦୁଆର, ଏହି ଦୁଆରର ଠିକ ସାମନାରେ ସେହି ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କର ଦି ବଖରା ଚାଲିଯାଇ । ଏ ଘରଟି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ମୋତେ ରେଷେଇ କରି ଖାଇବା ପିଇବା ସକାଶେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ମୋତେ ଯେଉଁ ସରକାରୀ ଚପରାଣିଟି ଦିଆ ଯାଇଥାଏ, ସେ ମୋ ପାଇଁ ରହିଦିଏ ଏବଂ ସେଇ ଘରେ ରହେ ।

ଘରର ପଶ୍ଚିମପଟ ବଖରୀଟି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଅନୁସେଧରେ ଏଠାରେ ମୋତେ ରହିବାକୁ ଦେଇଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ଘରଟି ଅର୍ଥାତ୍ ୩ ବଖରା ଯାକ ଖସୁଣୁ ଚାଲି ଓ ମଜବୁତ ଇଟା, ଚୂନ କାନ୍ଥ ବଖରା ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ଉଭୟ ପାଖରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ବାରିଦା,

ମୁଁ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲି ମୋ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଥେ

କେତେ ଆନନ୍ଦ କହି ନୁହଇ ସତେ, ଜୀବନ ସତ୍ୟ

ନୁହେଁ ମହା ଶୂନ୍ୟ ମିଥ୍ୟା, ଅପୂର୍ବ ଅଟେ ଦିନ ରାତି ।

ଉକ୍ତ ପଣ୍ଡିତମଣି ବଖଣି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ, ସେଇ ଘରେ ମୁଁ ରହିବାର ପ୍ରାୟ ୧ ମାସ ପରେ ଦିନେ ରାତିରେ ମୁଁ ଶୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ପରି ଜଣେ ସଦ୍ୟସ୍ନାତ କୌଷେୟବସ୍ତ୍ର ପରିହୃତ ବୃଦ୍ଧ ମୋ ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ, ସାଧାରଣତଃ କଳିଙ୍ଗ କୁମୁଟିମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପଇତା ପକାନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ନାନ କରି ସାରିବା ପରେ ନୈଷ୍ଠିକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କପରି କପାଳରେ ଭସ୍ମ, ସିନ୍ଦୂର ବା ଗୋରୁଚନା ଚିତା କରନ୍ତି, ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ-ଦୃଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ସେଇପରି କୌଷେୟ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ପୂର୍ବକ କପାଳରେ ଭସ୍ମର ପୁଣିର୍ଣ୍ଣକ କାଟି ଚନ୍ଦ୍ରଧରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆକାରର ସିନ୍ଦୂର ଟୋପି ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଦୁଇ ବାହୁରେ ଭସ୍ମପୁଣିର୍ଣ୍ଣକ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଅଶ୍ଳାତଳକୁ ମଠାଢ଼ପରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକାର ରୂପା ସୂତା ଥିଲା ଓ ସେଥିରେ ବନ୍ଧାହୋଇଥିବା ଚାନ୍ଦି ରଙ୍ଗ ସୂତାରେ ପେଣ୍ଡାଏ ଚାରି ଦୋହଲୁ ଥିଲା । ଦୁଇ କଟାଣିରେ ଦୁଇଟି ସୁନାର ଖଡ଼୍ଗ । ଏହି ମୁଣି ମୋ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ଖଟ ପାଖରେ ଦଣ୍ଡାସ୍ଥମାନ ହେଲା ଓ ଖୁବ୍ କକ୍ଷସ୍ପର୍ଶରେ ତେଲୁଗୁ ଭାଷାରେ କହିଲା ହେ, ତୋରତ ଭାରି ସାହସ, ଏଠାରେ କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ ? କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ, କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ ଜାଣିନାହୁଁ ସେ ମୋର ଘର” ଏତିକିବେଳେ ମୋ ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଗଲା, କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିବାପରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ମୋ ଲଣ୍ଠନଟି ଧସ୍ କରି ଲିଭିଗଲା, ଫଳତଃ ଘରଟା ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା । ଘରଟା ଗାଡ଼ ଅନ୍ଧକାରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇ

ଅସଂଖ୍ୟ ଜୀବନ ଭିତରେ ମୋର ମାୟା କେତେକ ସାହିତ୍ୟ ସେହିମାନେ ମୋ ଚିତ୍ତ ଦ୍ରବକାରୀ ଆନନ୍ଦ ଅନୁପମ ଦିଶେ ସତେ ।

ମୁଣି ନିଦ୍ରା ତାବସ୍ଥାରେ ଯେପରି ରୂପରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ଅବକଳ ସେହପରି ଦିଶୁଥିଲା ଏବଂ “ଇଠେଇଁ କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ, କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ” ବୋଲି ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ କହି କହି ଏମେ ମୋ ନିକଟରୁ ଅପସାରିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ କଣରେ ନିଜ ହୋଇଗଲା । ସେ ଯେଉଁ ବିକଟାଳ ମୁଣି ଓ କର୍କଶ ସ୍ୱର, କାହିଁକି ଶୋଇଛୁ ଇଠେଇଁ ବୋଲି କହି କହି ଘନର ଗୋଟିଏ କଣରେ ନିଜ ହୋଇଯିବା ଦୃଶ୍ୟ ତାହା ଆଜି ମଧ୍ୟ ମୋ ମନରେ ପଡ଼ିଲେ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠୁଛି ଓ ରୂପ ଟାକୁରି ଉଠୁଛି । ତା ପରେ ମୋର ଖୁବ୍ ଉପହେଲା । ସମୁଦାୟ ଶରୀର ଉପରେ କମ୍ପିଆଏ ଓ ମାଲି ବୋହି ଯାଉଥାଏ । ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରି ଏଇଥିବା ଏଇଥିବା ବୋଲି ଡାକିଲି । ଏଲେସ୍ତା ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନେ ଉକ୍ତ କୋଠରୀର ପୂର୍ବପଟ ବଖରରେ ଶୋଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଶୁଣି ସେମାନେ କବାଟ ଖୋଲି ଦୋହ ଆସିଲେ ଓ ମୁଁ ଶୋଇଥିବା କୋଠରୀର କବାଟରେ ଆସିଲେ ମାତ୍ର ଦୁଆର ବନ୍ଦ ଥିବାରୁ ସେମାନେ ଭିତରକୁ ଶୀଘ୍ର ଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏବେ ଉପୁ ବିହଳହୋଇ ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଡାକ କୋଲ ହଲ ମୋତେ ଶୁଣା ଯାଉ ଅଥବା ମାତ୍ର ଶେଯରୁ ଉଠି କବାଟ ଖୋଲି ପାରୁ ନ ଥାଏ । ଘର ତମାମ ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧାର, ଉପଶେକ୍ତ ମୁଣି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଣରେ ଠିଆ ହେଲା ପରି ଦିଶୁଥାଏ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ମୁଁ ଛକ୍ତୁଛୁ ହୋଇ କବାଟ ଖୋଲିଲି । ଏଲେସ୍ତା, ତାଙ୍କର ମା ଓ ମାଉସୀ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ମୋତେ ଉପୁ ନାହିଁ, ଉପୁ ନାହିଁ କହି ଧର

ଅଧରଜ, ବରଜ, ତୁମର ଭିତରେ ମୁଁ ପାଏ ମୁଁ ରୁଜ;
ତୁମେତ ଚିତ୍ କଣିକା ଜଗତ ଭରବ ଆଲୋକ ।

କୋଇଲେ, ତା ପରେ ତକିଆତଳୁ ମୋର ହୁଇଁଲୁଅଟି । କାଜି
ଲଣ୍ଠନଟା ଲଗାଇଲି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ଦେଖିଲି ଲଣ୍ଠନରେ
ଯଥେଷ୍ଟ ତେଲ ଅଛି ଓ ବଖା ମଧ୍ୟ ଠିକ ଅଛି । ସୁତରାଂ ଜର୍ମାନୀ
ତଥାରି ଭଲ ଲଣ୍ଠନଟା ଏପରି ଭାବରେ ଲିଭି ଯିବାକୁ କୌଣସି
କାରଣ ମୁଁ ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତା ପରେ ଏଲେୟା, ତାଙ୍କ ମା
ଓ ମାଉସୀ କଣ ଦେଲେ ବୋଲି ମୋତେ ପଚାରିଲେ ମୁଁ ଶୋଇ-
ଥିଲି । ଗୋଟିଏ କଣ ଦେଖିଲି ବୋଲି କହିଥିଲି ମାତ୍ର ସେ ମୁଣ୍ଡିର
ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦେଇ ନଥିଲି, ସେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ମା ଓ
ମାଉସୀ ମୋଠାରୁ ବୟସରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଡ଼ ଥିବାରୁ ବାହାଲୁ ପ୍ରକାଶ
କରି ମୋତେ “କିଛି ଭୟନାହିଁ ପୁଅ, ଆମ ଘରଟା, ଭୟକଣ ଅଛି”
ବୋଲି କହି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ, ବୋଧ ହୁଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲୁ କିଛି
ଭୟନାହିଁ । ହଉ, ତୋର ଭୟ ଦେଉଥିଲେ ଆ ଆମ ସଙ୍ଗେ ।
ଆରବଖରରେ ଶୋଇବୁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଲେ । ମୁଁ ସେତେ-
ବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟନାଟା କଣ ହେଉପାରେ ଭାବି ପାରୁ ନ ଥିବାରୁ
କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଗୋଟିଏ
ପରିବାରରେ ରହି ଚଳିଲୁପଞ୍ଜି ଚଳୁଥାଏ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ
ତେଲଜା ଲୋକ, ଓଡ଼ିଆ କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ, ଏପରି ଗୋଟିଏ
ଭୟ ଦେଖିଲି ବୋଲି କହିଲେ କାଲେ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଘରର
ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ନାମ ଶୁଣିଲେ କଣ ଭବିଷ୍ୟେ ଏହା ଭାବି ମୁଁ ଆଉ
ବିଶେଷ କିଛି ନ କହି ଏଲେୟାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ବାରନ୍ଦାରେ ସେ
ଓ ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ପିଅନ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଶୋଇବାପାଇଁ ଗଲୁ

ଛୁପା ଲୋକ, ମାୟା ଲୋକ ଘେର ଏ ଜୀବନ

ଛୁପା ମାୟା ଭିତରେ ଆଲୋକ କହିବ ଆନନ୍ଦର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ହେଲି । ଦଶାଟି କାଢ଼ି ଦେଖିଲି ଯେ ରାତି ପ୍ରାୟ ୩ଟି ହୋଇଛି, ତେଣୁ ଆଉ ଅଳ୍ପ ରାତି ଅଛି ବୋଲି ଭାବି ବା ରନ୍ଧାରେ ଶେଇଲି । ମାତ୍ର ମୋତେ ଆଉ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ, ତା ପର ଦିନ ଅତି ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ମୁଁ ଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ପଟକୁ ସେ ଦିନ ଜମି ଦେଖିବାକୁ ଯିବାର ଥିଲା ସେ ସବୁ ଜମିର ସଂସ୍କୃତ ରୟତମାନେ ଆସି ହାଜର ହେଲେ । ସେ ଗ୍ରାମର କାର୍ଯ୍ୟ, କରଣ ଓ ତଲିଆର (ଚୌକିଦାର) ମଧ୍ୟ ଆସିଲେ । ଏହାହିଁ ମୋର Settlement Inspector ଭାବରେ ଦୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଜମି ଉପରକୁ ଯାଇ ମାପ, ରୂପ ଇତ୍ୟାଦି ତନଖି କରି ସୂଚାନ୍ତି, ଭୂମିର ଡ୍ରୋଇଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖିବାର କଥା ମାତ୍ର ମୁଁ ଜମି ଉପରକୁ ସେ ଦିନ ଯିବିନାହିଁ ବୋଲି କହି ସେମାନଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦେଲି । ପୂର୍ବ ରାତିର ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ, କାରଣ ପୂର୍ବ ରାତିର ଘଟଣାରେ ମୋ ମନରେ ଯଦୃଃ କୌଣସି ଭୂତ, ପ୍ରେତର ଆଶଙ୍କା ହେଉଥାଏ, ତଥାପି ସେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଭୂତ ପ୍ରେତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶ୍ୱାସ ନ କରୁଥିବାରୁ ହୁଏତ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇଥିବ ବୋଲି ଭାବି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ ଟିକିଏ ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭୁଲି ରହିଲି । ରୟତମାନଙ୍କୁ Record work କରିବ ବୋଲି କହି ଫେରାଇ ଦେଲି । ମନରେ କିନ୍ତୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭୟ ହେଉଥାଏ । ଗ୍ରାମବାସୀ ସମସ୍ତେ ଭେଲୁ । ମୋର ଚପରଶିଟିକୁ ଛୁଡ଼ି ଦେଲେ ଆଉ କାହା ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ପଦେ କଥା କହିବାର ଅବକାଶ ନ ଥାଏ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ କିଛି ଭବିଷ୍ୟତ ପଛା

ମୁଁ ଅନନ୍ତ ଅସୀମ ସତ୍ତା, ଭୁଲିଯାଏ ଏହି କଥା ବାର ବାର
ମାତ୍ର ତୁମେ ସତ୍ୟ, ଚିତ୍ତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ହୃଦୟ ତୁମେ ଚିତ୍ତ ମନ ଅନ୍ତର ।

ଠିକ୍ କର ପରୁ ନ ଥିଲି, କାରଣ ସେ ଟାରେ ମୋର ପ୍ରାୟ
ଆଉ ୧ ଦିନର କାମ ଥିଲା, ସେ ଘରଟି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ଗା
ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ସେପରି ଗୋଟିଏ ସୁବିଧାଜନକ ଘର ପାଇବାର
ଆଶା ନ ଥାଏ ।

ତେଣୁ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ସକାଳୁ ଗାଧୋଇ ସାରି
ମନରେ ଗୋଟିଏ ଦମ୍ଭ ଅଟେଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋ ପଇନାଟା
ବଦଳାଇ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପଇତା ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ବଳ ମନ୍ତ୍ରବଳ
ଲଗାଇଲି, ସେଦିନତମାମ କିଛି ଅଳ୍ପ କାମ କରି ବଗିଚାସ୍ରୋତ,
ଚଣ୍ଡର ଅଗଳି, କବଚ ଇତ୍ୟାଦି କେତେକାଂଶ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତ୍
ଗୀତାର ବିଶ୍ଵରୂପ ଦର୍ଶନ ଯୋଗ ଅଧ୍ୟାୟ ବଡ଼ ପାଠି କରି ଆଦୃଷ୍ଟି
କଲି । ଏପରି ଭାବରେ ଦିନଟିଯାକ ପ୍ରାୟ ଶୁଦ୍ଧପୂଜା ଭାବରେ
ରହି ସନ୍ଧ୍ୟା କରି ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର ଜପ କଲି । ମୋର ବୟସ ସେତେ-
ବେଳେ ପ୍ରାୟ ବ ୩୩, ୩୪ ବର୍ଷ । ମନରେ ସାହସ ଓ ଶୂର୍ ଦମ୍ଭ
ଥାଏ, ପର୍ବ ରାତ୍ରର ଘଟଣା ସ୍ଵପ୍ନ ନ ହୋଇ ଭୂତ ବା ପ୍ରେତ ଯାହା
ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କିଛି କରି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସାହସ
ବାନ୍ଧିଲି । ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଅନୁଭୂତି ହେବା ଆଶାରେ ଏକପ୍ରକାର
ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ହେଇ ଉଠିଲି । ମୋର ଏ ସବୁ ଦେଖି ଏଲେସ୍‌ବାର
ମା ଓ ମାଉସୀ ଦମ୍ଭାଧୀନ ଏବଂ ବାବୁ କାଲି ସକାଳେ
ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖି ଭାତ ହୋଇ ଭୂତ ପ୍ରେତ କଣ ସେ ଘରେ ଅଛି ଭାବି

ପ୍ରଭାତ ପ୍ରଭାତ ତୁମେ ଆହ୍ଲାଦ ଦାୟକ

ଏ ମନରେ ଖେଳାଇଛ କେତେବାର ଅପାର ପୁଲକ ।

ଆନନ୍ଦର ଖଣି ତୁମେ, ଆଲୋକର ଖଣି, ନାହିଁ ତହିଁ ଅନ୍ଧାର

ତୁମେତ ବିପୁଳ ପୁଲକ ଦାମା-ଧନ୍ୟ ମୁଁ ଧନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ତୁମରେ ପାଇ

ଏପରି କରୁଛି ଆଜି ଦିନ ତମାମ ବୋଲି କହି ବ ରମ୍ଭାର ମୋପାଖକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାରୁ ମୁଁ ମୋ ଚପରାଣୀକୁ ଟାଣି ରୋଷେଇ କରି ଦେଇ ଖାଇ ସାରି ମୋ ପାଖରେ ସେଇ ବଖରରେ ଶୋଇବାକୁ କହିଲି ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂଚନା ଦେଲି ନାହିଁ । ରାତି ପାଞ୍ଚ ବଟା ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ଦୁହେଁ ଖାଇସାରି ଶୋଇବାକୁ ଆସିଲୁ, କ୍ରମେ ରାତି ୧୦ଟା ୧୧ଟା ବେଳକୁ ଗାଁ ଶୂନଶାନ୍ ହୋଇଗଲା । ଏଲେସ୍-ଙ୍କର ପରିବାର ଲୋକେ ମାଧ୍ୟାହ୍ନରେ ରାତି ୪ଟା ଭିତରେ ପ୍ରତିଦିନ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସେ ଦିନ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମୁଁ ଘର ଭିତରେ ଦୁଆର ଦେଇ ଶୋଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇ ନଥିଲେ ଏବଂ ଭୟାନକେ ଲାଜ ଲେପନେ ଶୋଇବା ମକାଶେ ଆନୁରୋଧ କରିବା ମତେ ସଙ୍ଗେ ବୁଝି ଭୟ ନାହିଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୁଅ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ମଧ୍ୟ ଦେଉଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସେ ଦିନର ମୋ ସହିତ ଚଳଣି ଦେଖି ସେମାନେ ହସତ କରି ଆଗରୁ ଲାଜିଛନ୍ତି, ମୋତେ କହୁନାହାନ୍ତି । ସତେ କଣ ମୁଁ ଗତ ରାତିରେ ଦେଖିବା ମୁଣ୍ଡି କୌଣସି ଭୂତ ଫେତ ଇତ୍ୟାଦି ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ହେଉଥାଏ । ତଥାପି ମୁଁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ହୋଇ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଟା କଣ ଏହା ଜାଣିବା ସକାଶେ କୌଣସି ଭ୍ରୁଷେପ ନ କରି ଶୋଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ଚପରାଣୀଟି ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ସେଦିନ ତାକୁ ସେ ଘରେ ଶୋଇବାକୁ ଡାକିଲି ବୋଲି ଘନ ଘନ ପଚାରୁ ଥାଏ । ମୁଁ ତ କୁ ଏକୁଟିଆ ଶୋଇବାକୁ ଭୟ

ଆକାଶର ଅନନ୍ତ ଅସୀମ ସତ୍ତ୍ୱ ଭିତର ଦେଇ ଗତିକରେ ଚିର ମୁହିଁ ମୁଁ ତ ଚିତ୍କଥା, ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଆଲୋକିତ ହୋଇପାରେ ମୋ ଦେଇ

ହେଉଛି ବୋଲି କହିବାରୁ ସେ ଉପହାସ କଲା । କୌଣସିମତେ ମୁଁ ତ କୁ ସମୁଜାଇ ଦେଇ ଶୋଇବାକୁ କହିଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା ଓ ମୁଁ ପୂର୍ବ ରାତି ଅପେକ୍ଷା ଟିକିଏ ବେଶି ଜୋରରେ ଲଣ୍ଠନଟା ଜାଲ ଦେଇ ଶୋଇଲା ପରି ଛଳନା କରି ଖଟରେ ପଡ଼ି ରହିଲି । ସେତେବେଳେ ମୋ ହୃଦୟର ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରସ୍ତାପ କରୁଥିଲା ଯେ କୌଣସି ଡାକର ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଅବଶ୍ୟମ୍ବାବି ବୋଲି କହିଥାନ୍ତା । ମୋ ସମୁଦାୟ ଶରୀରରୁ ଗମ୍ ଗମ୍ ଝାଲ ବହି ଯାଉଥାଏ ।

ଘଟଣାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣିବା ସକାଶେ ମୋର ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦାମ ଉତ୍ସାହ ତାହାହିଁ ମୋତେ ବଳ ଦେଉଥିଲା ବୋଲି ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ଧାରଣା ହେଉଛି । ମୁଁ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି ରହିବାର ପ୍ରାୟ ୩-୪ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଚପରାଶିଟି ଯେତେବେଳେ ଗାଡ଼ ନିଦ୍ରାରେ ଅଚେତ ହୋଇଗଲା ତା'ପରେ ମୂର୍ଦ୍ଧା ଘର୍ମର ଅବକଳ ସେଇ ମୁଣ୍ଡି ପୁନର୍ବାର ମୋ ଖଟ ପାଖରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା । ମୁଁ ତ ନିଦରେ ଶୋଇ ନଥିଲି । ଶୋଇଲା ପରି ଛଳନା କରି ଆଖି ବୁଜି ପଡ଼ିଥିଲି ମାତ୍ର । ହଠାତ୍ ଆଖି ମେଲି କରି ଦେଲି । ବଡ଼ ଅଭୂତ କଥା ମୁଁ ଆଖି ଖୋଲି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲଣ୍ଠନଟା ଧସି କରି ଲିଭିଗଲା ଏବଂ ସେଇ ମୁଣ୍ଡି ପୂର୍ବରାତି ପରି ରୁଷ ଭାବରେ “ଶୋଇଲୁ, ପୁଣି ଶୋଇଲୁ, ହଉ, ଶୁଅ”, ବୋଲି କହି କହି ଘରର ଯେଉଁ କଣକୁ ଗତ ରାତିରେ ଯାଇଥିଲା ସେଇ କଣରେ ଲୁନ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତ । ପରିସ୍କାର ଭାବରେ ସେଇ ସ୍ବଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର

ଉଠି ତେବେ ଜାଗ୍ରତ ହୁଅ ମଧୁର ସ୍ବପ୍ନ ଖାଲି ନୁହଁ
ସତ୍ୟାବେକ ହେମାଲେକ, ବିଦ୍ୟାଲେକ, ପ୍ରାଣାଲେକ ସହ ।

ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ପାରୁଥିଲ । ତା'ପରେ ମୁଁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହେଇ ନ ପାରି ଚପଗଣିଟିକୁ ଝିଙ୍କି ଉଠାଇ ଦେଲି ଅତି ଉଚ୍ଚରେ ଏଲେୟା, ଏଲେୟା ବୋଲି ଡାକିଲି । ଚତୁଷଶାତ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଆସି ସେ ଘରେ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ମୁଁ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ସେମାନଙ୍କୁ ବରିଦ ଭାବରେ କହିଲି । ସେମାନେ ଟିକିଏ ଅପ୍ରତିଭ ହେଲେ ଏବଂ ନାହିଁ ବାବୁ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ତତ୍ପରେ ପିତୃର ଅଧିକା ହେତୁ ସେ ଦେଖୁନ ଓ ଭୟ କରୁଛ ବୋଲି କହି ହଠାତ୍ ମୋ ନିକଟରୁ ବାହାରି ଗଲେ । ମୁଁ ତ ସେଦିନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତ ଥିଲି ସମସ୍ତ ଘଟଣା ସ୍ମରଣରେ ଦେଖିଛି ଆଉ ଭବିଷ୍ୟର କିଛି ନ ଥିଲା । ମୁଁ ବା ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାସ କରିବି । ଶୁଦ୍ଧ ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟି, ଆଉ ମୋର କୌଣସି ଉପାୟ ନଥିଲା । ସେ ଘରେ ଶୋଇବାକୁ ଆଉ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ସେଇଦିନ ରାତିରେ ଏଲେୟାଙ୍କର ପରିବାରର ଲୋକଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧ ଗତି ଦେଖି ମୋ ମନରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଯେ ସେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଏ ବଣର ଭୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୁଏତ ଆଭାସ ପାଇ ସେ ଘରଟି ଶୋଇବା ଘର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର ନକରି ଭଣ୍ଡାର ଘର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ମୁଁ ସେଇ ରାତିରେ ଦୁଆର ଚାଲି ବନ୍ଦ କରି କୌଣସି ମତେ ଚପଗଣିଟିକୁ ଧରି ବାରଣ୍ଡାରେ ପଡ଼ି ରହିଲି ମାତ୍ର, ନିଦରେ ଶୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଶୁଦ୍ଧ ପାଣ୍ଡବାରୁ କାର୍ଯ୍ୟୀ ପିନେଟି ସୀମାନ୍ତ ନାଲଡୁ, କାମି ନାଲଡୁ, ଗୋପୀ ନାଲଡୁ ପ୍ରଭୃତି ବଡ଼ ବଡ଼ ରୟତମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ

ମହା ମହାୟାନ, ଚର ଗଣୟାନ, ଉଦାର ମହାନ,
ଏହି ଜୀବନକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରିବା, ମାତ୍ର ଭାବ ବହି, ଛୁ ଛୁ ମାତ୍ର ଭାବବହି

ସମସ୍ତ ଦଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲି । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଖବର ଗାଁ ସାରା ଖେଳିଗଲା । ଗ୍ରାମବାସୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ଅନେକ ଆସ ଏଲେୟାଙ୍କ ଆଗଣାରେ ଜମା ହେଲେ । କିଏ କିମିତ୍ତ କାନ୍ଦୁଛି ଏଲେୟା ମୋତେ ସେ ଘରେ ରହିବାକୁ ବଳି ହୋଇଥିଲେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟୀ ସିମାନ୍ତୀନାଇଡ଼ୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଘଟଣା ସତ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ “ବାବୁ, ଏଲେୟାଙ୍କର ବାପା ବହୁଶ୍ରମ ସ୍ୱୀକାର କରି ମାଲିଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବସାୟ କରି ଲଭବାନ ହେଲା ଓ ଧନ ସଂଗ୍ରହ କଲେ । ବଡ଼ କାଷ୍ଠରେ ନ ଖାଇ ନ ଚିଲି ନଖିବା ଧନ ବ୍ୟୟରେ ଏ ଧନୀ ଗୋଷ୍ଠୀ କରିଥିଲା । ଘର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନ ହେଉଥିଲା ସେ ଏଇ ଘରେ ମରଗଲା । ସେ ବଡ଼ ଲେଖା । ଏ ଘରେ କିଛିଦିନ ଭବନ ବୋଧ ଆସା କରିଥିଲା । ତା ହେଲେ ପାରିଲ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାର ପ୍ରେତାତ୍ମା ଏ ଘରେ ଭୁତ ପ୍ରେତ ଭାବରେ ରହିଥିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ” । ପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଜଣାଗଲା ଏଲେୟାଙ୍କର ପରିବାରର କେହି କେବେ ସେ ଘରେ ଶୋଇ ନାହିଁ । କାରଣ ପୁଷ୍କର ଲାଗିଥିବାରୁ ସେମାନେ ସେ ଘରେ ତାଲା ପକାଇ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଥିଲେ ଯାହା ବରଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତା ପରେ ସେମାନେ ଏ ଘର ଉତ୍ତାର ଘରରୁପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ମୁଁ ଆଉ ସେ ଘରେ ନ ରହି ଗାଁର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଯାହା ୮ ଦିନ ରହି ବାହାରି ଆସିଲି ।

କୁସୁ, ମାୟା, ଆଲେକ, ପୁଲକ, ବିପ୍ଳବ, ସୁଲୋକ,
ମୁକ୍ତ ରହିଛି, ରହିବ ତୁମର ଭିତରେ ଯହିଁ ଖୁଟାଇ ଅପୂର୍ବ ଆଲେକ

(୨୫)

ଶ୍ରୀ ଖଗେଶ୍ୱର ରାଜତରଙ୍ଗ

ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭିତରୁ ବୋହୁ ଭୁଆଣୁଣୀ ହୋଇ ପାଞ୍ଚ-
 ଜଣ ଗାଁ ବାହାରକୁ ଝାଡ଼ା ଫେରିବାକୁ ଗଲେ । ତେଣୁ ଆସି ସେ
 ଯାହାର କାମରେ ଲାଗିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଘର କଣରେ ଓଡ଼ଣା
 ପକେଇ ବସି ରହିଲା । ବଡ଼ ୯ଟା ହେବ । ଦାଣ୍ଡରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ
 ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସ୍ୱାମୀକୁ ଦେଖି ସେ ସବୁଦିନ ଭଲ ଆଉ ହସିଲେ
 ନାହିଁ କିମ୍ବା ପଦେ କଥା ବି କହିଲେ ନାହିଁ । ତାପରେ ସେ
 ଖାଇବାପାଇଁ ଭାତ ମାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ସେଠାରୁ
 ପାଦେ ହେଲେ ଦୁଃଖୁ ନାହାନ୍ତି । ସେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିବାକୁ
 କୋଳକୁ ଆଉଜାଇ ନେଲେ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ ଚିଡ଼ି
 ଚିଡ଼ି ହୋଇ ଏତେ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହି ଉଠିଲେ ଦେଖ ଦେଖ
 ରାତିଟାରେ ଏତେବଡ଼ ଦିଅରଟା ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗୁଛି । ଦାନ୍ତ
 କଡ଼ମଡ଼ କରି, ଡେଣା ବାଜି ସେ ଆସି ଦୁଆରେ ହାଜର । ମୁଣ୍ଡ
 ମୁକୁଳା, ଆଖି ଲଲ ଲଲ ଡମା ଡମା, ଦେହରେ ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗା
 ନାହିଁ । ଭାବ ଭୟଙ୍କର ରୂପ । ତାକୁ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ବାର ଚଉଦ
 ବର୍ଷର ଝିଅ ସେଇଠି ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଏ କଥା ସବୁ
 ଦେଖି ସାମ୍ରାଟା ଯାକର ମାଇପେ ମରଦ ସେଠାରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡି
 ହୋଇଗଲେ । ବୁଝୁ ବୁଝୁ ବାଣୀଟା ଗାଁଟାଯାକ ଖେଳିଗଲା ।

ପରଶଟା ମୋର ତାଙ୍କର ପୟରେ ଅଜାତ ଦେଲି ଜାଣି

ସେ କରିବେ ଉଦ୍ଧାର, ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ସେହି ହେବ ମୋର ମହାଦାନ

ଦୁଆରଯାକ ମଣିଷ । ସୋରଷ ପକେଇବାକୁ ଶୁଦ୍ଧା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ
ସେ ଯାହାର ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ । ଭୂତ ଲାଗିଛି, ପିରୁଶୁଣୀ ଲାଗିଛି,
ଠାକୁରାଣୀ ଛକାଣ ହୋଇଛି, ଖର ପେଟିଛି ଇତ୍ୟାଦି :—

ଏହି ସମୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ବିଳବିଳେଇଲା ପରି କହି
ଉଠିଲେ ଆରେ ଦେଖମ ମୋ ଘରେ ଆଜି ଏତେ ଲୋକ କାହିଁକି ।
କାହାର କଣ ହୋଇଛି କି ? ମୋରତ କିଛି ହୋଇନା । କେତେ-
ବେଳେ ସିନା ମୁଁ ଦୁଃଖ ପାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଏଇନେତ ମୁଁ ଭଲ
ଅଛି । ମୋର ଘର ମୋର ଦ୍ଵାର, ମୋର ପୁଅ ଝିଅ ଅଛନ୍ତି ।
କଥାଟା କେହି ଠଉରନ୍ତୁ ନ ଠଉରନ୍ତୁ ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ ବେଶ ଠଉରାଇ
ପାରିଲେ । ସେ କହିଲେ ଆରେ ପିଲାଏ କଣ ଦେଖୁଛ ତାଠାରେ
କିଏସେ ଗୋଟାଏ ଲାଗିଛି ପର । ତାକୁ ଆଗ ପରୁର ସବୁ ବୁଝ ।

ତାକୁ ପଚରା ଗଲା ସେ କିଏସେ ? ସେ ଟିକିଏ ଶଂକ ଯାଇ
କହିଲା ମୁଁ ପରା ସୀର । ସ୍ଵାରି ବଡ଼ ଯା ଥିଲି ଏଇଠି । ମୋତେ
କଣ କେହି ଚିହ୍ନି ପାରୁନ । ଆଜି ଜଣେ ପ୍ରଣ କଲେ ତେବେ ତୁ
କହିଁକି ଏଠାକୁ ଆସିଲୁ । ସେ କହିଲା ମୁଁ ଆଜକୁ ଦୁଇ ବର୍ଷ
ହେଲା ବାରଦ୍ଵାର ଶୁଣି ପିଣ୍ଡା ହୋଇଥିଲି । ମଉକା ପଡ଼ିବାରୁ ସାନ
ଯା ସାଥରେ ଝାଡ଼ା ବସିଲାଠୁ ପଳେଇ ଆସିଲି । ଏ କଥା ଶୁଣି
ଦୁଇଜଣ ଏକାବେଳକେ କହି ଉଠିଲେ ତୁ ପରା ମଲା ପରେ
ପୋଡ଼ା ହୋଇଥିଲୁ ? ପୁଣି ଜିଇଗଲୁ କେମିତି । ସେ କହିଲା ମୁଁ
ମରିଥିଲି ବୋଲି କିଏ କହୁଛି ? ହଁ ହଁ ମରିଥିଲି ବୋଲି ମୋର
ମନେ ନାହିଁ । ସତେ ମୁଁ ମରି ଯାଇଥିଲି । ମଲାପରେ ମୋତେ

କରି ମୋର ସେ, ସଖା ମୋର ସେ, ସାଥୀ ସେହି,
ଦିନ ଦିନ କରି ଯାହାକୁ ପାଇବ ହୃଦୟ କତ, ତାହାକୁ ହେଉ ଭାବ

ଆଉ କେହି ପଚାରିଲେନି । ତମ ଭଗବାନ (ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ବାମୀ) ବି ଆଉ ପାଖକୁ ଆସିଲେନି । ମୋ ବୁଢ଼ା ବାପାଙ୍କ ମଲ୍ଲବେଳେ ମୋତେ ଖଣ୍ଡେ ଭଲ ଲୁଗା ପିନ୍ଧେଇ ଗୁଡ଼ିଲୁନି । ମୁଁ ଅନ୍ଧ୍ୟାସରେ ମଝିଥିଲି କେତେ ସଜ ହୋଇଥାନ୍ତି । କିଛି କଲନି । ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଅସଲ କଥା ମୋ ପିନ୍ଧ ଲୁଗାଟିକୁ ମଶାଣିରୁ ଧୋବା ନେଇଥାନ୍ତା । ସେ ଲୁଗାଟି ପାଇଲେ ଧୋବା ଖୁସୀ । କିନ୍ତୁ ସେ ଲୁଗାଖଣ୍ଡି ସବୁଠୁ ଖରାପ । ତା ମନ ଅଶାନ୍ତ ହେଲା । ସେ ମୋ ଅକସ ସାଧୁବ ପାଇଁ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିକୁ ତାର ଗଣ୍ଡିତଳେ ମାଡ଼ି ରଖିଲା । ସେହିଦିନୁ ମୁଁ ଅଶାନ୍ତରେ ବୁଲୁଛି । ସବୁ ଦୁଃଖ ମୋର ସେଇଥିପ ଇ ।

ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପଣା ପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ଗୁଣିଆ ତାର ଗୁଣି ମନ୍ଦିରେ କ୍ଷୀରକୁ ଛଡ଼େଇ ଫରୁଆରେ ନେଇ-ଗଲା । ତା ପରେ ସବୁଭଲ । ଆଉ ସେ ହୁମ୍ ଦାମ୍ ନାହିଁ । ଘର ସାରା ମନ୍ଦୁରା କଣ୍ଟା ପିଟା ହେଲା । ସେ ଘରେ ଦିନେ ହେଲେ କେହି କ୍ଷୀରକୁ ଦେଖିଲେନି ।

କିଛିଦିନ ପରେ ଧୋବାଠାରୁ ଘଟଣାଟି ବୁଝିବାରୁ ତାହା ସତକଥା ବୋଲି ଜଣାଗଲା । ଏହାହିଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅତି ରୁଦ୍ରକଥା ଯାହାକୁ କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ସେ ଜାଣିଲା କିପରି । ଏହାରେ ନିଶ୍ଚୟ କେଉଁ ରହସ୍ୟ ରହିଛି ।

ରାଜାର ଭୁବନ ସତେ, ସୁନ୍ଦର ଭୁବନ, ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁସ୍ଥଳେ ଅସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ହେବା ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି ଅନବରତ, ଏସେ ସତେ ସୁନ୍ଦର ଭୁବନ

(୨୭)

ଶ୍ରୀ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ମାର୍ଥା

ଚୈତ୍ର ମାସର ଝଞ୍ଜି ଠିକ୍‌ରୁ । ବାଟରେ କାଉରୁ ପୋଇ
 କେହି ନାହିଁ । ଦିନ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ହେବ । କାଳୁ (ଧୃବଚରଣ
 ମହାନ୍ତି) ସକାଳୁଆ ସ୍କୁଲ କରି ଘରକୁ ଫେରୁଛି । ଅନ୍ୟ ସାଙ୍ଗ-
 ମାନେ ଆଗରୁ କେତେବେଳୁ ଚାଲି ଗଲେଣି । ସେ ଛତାଟିଏ
 ଟାଣି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲୁଛି । ପକେଟରେ ପକେଟେ ହେବ ବୁଟଭଜା
 ପୁରେଇ ଗୋଟିଏଂ ପାଟିରେ ପକଉଛି । ଏହିପରି ସେ ଆସୁ ଆସୁ
 ଗାଁ ପାଖ ଆମ୍ଭ ଡୋଟାରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ତାକୁ ଭାରି ହାଲିଆ
 ଲାଗିଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ଚଳା ଆମ୍ଭଗଛ ଶିଅରେ ଟିକିଏ ବସି
 ପଡ଼ିଲା । ଭାରି ଭୋକ । ସେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବୁଟ ଚୋବେଇଲା ।
 ଏହି ସମୟରେ ପୋହଳା ଏଣୁଅଟାଏ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଉପରେ ଖସି
 କିନା ଖସି ପଡ଼ିଲା । ତାର ଗୁଡ଼ି ଦମ୍‌କିନା ହୋଇଗଲା । ସହଜେ
 ତ ସେ ଭାରି ଭରୁଆ ପିଲା । ଆଉ ସେ ସେଠାରେ ନରହେ । ତର
 ତର ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିଲା । ସେତେବେଳେ ଘରେ ଚୁଡ଼ା
 ଦହିର ପକ୍ୱତ ଚାଲୁଛି । ସେ ସେଥିରୁ ଗ୍ରାସେ ଖାଇ ଦେଲା । ତା
 ପରେ ଗାଧୋଇ ଗଲା । ଗାଧୋଇ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚି ନ ପହଞ୍ଚି

ମୁଁ ଆଜି ହୋଇଛି କିସ ? ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାରେ ପୁରୁଛି ମନ
 ନାହିଁ ନିଦ ଜାଗ୍ରତ ଅବନିଶ,
 ସେ ଯେ ଭୁବନ ବିଜୟୀ ରଜା ମୋର, ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି ମୋର
 ତର ରସ ।

ସେ ମୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ହୋଇ ମଝି ଅଗଣାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ
ତାର ଦାଦା, ଖୁଜା, ବୋଉ, ମା, ବଡ଼ବାପା ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାୟ ଡିଝିଶ
ଜଣ ସରିକି ଛୁଆ ପିଲା ମାଇପେ ମରଦ ହୋଇ ଜମା ହେଲେ ।
କାଳୁ ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗାମୁଛାଟାକୁ ଓଡ଼ଣା
ପକାଇଲପରି ପକେଇ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।
ସମସ୍ତେ ଏକଥା ଦେଖି ଅବାକ୍, ପୁଣି ସେ ସେହି ଡେଣା ତଳେ
କିଛି କିଛି ହୋଇ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସାଦା
ମୁହଁରୁ ଶୁଣିବ ସେ କହୁଛି ଏ କଣ, ଏ କଣ ।

ତାଙ୍କର ଆଉ ଜଣେ ଧଉଆଁ ଦାଦା ଗୁଣି ମନ୍ଦ, ଝାଡ଼ୁ ମନ୍ଦ
କିଛି କିଛି ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଡରା ହେଲା । ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ତା ପରେ ଭାରି କଞ୍ଜା ସ୍ତରରେ କାଳୁକୁ ପଚାରିଲେ କିରେ ତୁ
କିଏସେ ? କାହିଁକି ଆସିଲ ! ଏହି ପ୍ରଶ୍ନମାନ ସେ ସେ କୌଣସି
ଲୋକଠାରୁ ଭୁତ ଛଡ଼େଇଲା ବେଳେ ପଚାରିନ୍ତି ବୋଲି ସେଠାରେ
ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଲୋକମାନେ କହିଲେ । ତା ପରେ ପୁଣି ପଚାରିଲେ
କିରେ ତୁ ଏଇନେ ଯିବୁ ନା ନାହିଁ ? କାଳୁ ଓଡ଼ଣା ଖୋଲି କହିଲା
ମୋ ପୁଅ ପାଖକୁ ମୁଁ ଆସିଛି । ତୋର କଣ ଗଲା । ଧଉଆଁ ଦାଦା
ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନକଲେ ତୁ କେଉଁଠି ଥିଲୁ, କିପରି ଆସିଲୁ ଶୀଘ୍ର କହ ।
ଏପରି କହୁ କହୁ ସେ ସତେଇଏ ହେବ କୁକୁଡ଼ା ଲାଗି ଆଣି ନଆଁ
ଲଗେଇ ତା ନାକ ପାଖରେ ମଡ଼ି ଧରିଲେ । ସେ ଉଛୁଟି ଗଲେ
ସେ ମାରେ ନମାରେ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତାପରେ ସେ କହିଲା ମୁଁ
ସେହି ଚକା ଆମ୍ଭ ଗଛରେ ଥିଲି । ପୁଅ ଏକୁଟିଆ ବସି ବୁଟ

ହେଉ ଦୟା, ତହର, ଲୟ କେତେ ନାଶ ଜନର
ପ୍ରିୟ ଥିଲେ ପାଗ, ବିଶ୍ୱାସ ଯହିଁ ଆସେ, ଚହିଁ ନାହିଁ ଡର ।

ବୋବାଉ ଥିଲା । ମୁଁ ବୁଟ ଖାଇବ ବୋଲି ଏବଂ ପୁଅ ପାଖରେ ଟିକିଏ ବସିବ ବୋଲି ସେଠାରେ ଅନେଇ ରହିଥାଏ । ମୋର ବହୁତ ଆଶା ବୁଟରେ । ସେ ବୁଟ ଦେଲାନି । ମୁଁ ଖାଲିରେ ଉଣ୍ଡୁଥାଏ ଏହି ସମୟରେ ସେ ଏଣ୍ଡୁଅ ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ତା ଦେହରେ ଚଟକିନି ପଶିଗଲି । ସେଇଠୁ ଆସିଲି । ମୋର ପୁଅ ମରି ଯାଇଛି । ମୁଁ ସବୁ ପୁଅକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଏ । ପୁଅମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଖାଇବାପାଇଁ ମତେ ଭାଞ୍ଜି ଭଲ ଲାଗେ । ସେହି ଦହି ଚୁଡ଼ା, ଗୁଡ଼ ମୋର ଭାରି ପ୍ରିୟ । ସେତକ ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ ଚାଲି ଯାଇ ଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ତା ଉପରେ ଟିକିଏ ରାଗିଲି । ଏହି ସମୟରେ ଜଣେ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଏହାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ କାଳୁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ଦେଲା ଏବଂ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଧିରେ ଧିରେ କହିଲା ମୁଁ ପର ନିଧେ ସେ କାଳୁ ସାହୁର ସ୍ତ୍ରୀ । ଏ ପର ମୋର ଦେଉଣୁର ଲେଖା ହେବେ । ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ଲାଗି କଣ ଆସୁଛନ୍ତି ନା । ଏ କେଉଁ ରାଜଜ କଥା, ଏ ବାଡ଼ିପଡ଼ା ଘୁଗରେ ସବୁ ବାରଣ ପୋଡ଼ି ପାଡ଼ି ଗଲାଣି, ସବୁ ମାଇପି କଥା, ମାଇପି ଭଙ୍ଗି ।

ସତକୁ ସତ ସେହି ଗାଁରେ କାଳୁ ସାହୁରର ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ପ୍ରସବ କରି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଶାଳରେ ମରି ଯାଇଥିଲା । ସେହି ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ତାର ଭାଇ ବଡ଼ଶାରେ ଦେଉଣୁର ହେବେ । ତାର ମଧ୍ୟ ଦହି, ଚୁଡ଼ା, ଗୁଡ଼ ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ଥିଲା । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା

ପ୍ରଭୁ ! ତବ ଜୀବନେ ମମ ଜୀବନ

ତୁମେତ ଆଜ୍ଞାବନ ଜୀବତ, କାହିଁ ତେବେ ମୋ ମରଣ ।

କାଳୁ ଏ ଘାଁ ବିଷୟରେ ଆମରୁ କିଛି ଶୁଣି ନଥିଲା କି ଜାଣି ନଥିଲା ।
ଏହି ଅଜବ କଥା ଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଅଙ୍ଗେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପରି କହିଗଲା
ଏହାହିଁ ବୁଝିବା କଥା । ଏହାହିଁ ମନରେ ବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି
କଲା ।

ତା ପରେ ଧଉଆଁ ଦାଦା ଓ ଆଉଜଣେ ଗୁଣିଆ ଆସିଲେ ।
ତାକୁ ମନଇଚ୍ଛା ଗୁଡ଼ ମୁହାଁ ବୁଟ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ସେ ବସା-
ଦହ ବୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ ଚକଟାରୁ ପେଟେ ଖାଇଲା । ସେ ଟିକିଏ ଶବ୍ଦ
ହେଲେପରି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଏଥରକ ଗୁଣିଆ ତାକୁ କାଳୁ ଦେହରୁ
ଛୁଡ଼ି ଚାଲି ଯିବାପାଇଁ କହିଲେ । ସେ ହଠାତ୍ ରାଜି ହେଲା । ସେ
ପଣା ଫାଇବାକୁ ମାଗିଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନଡ଼ିଆ, ଚନ୍ଦି କଦଳୀ
ପକାଇ ଭଲ ପଣା କରାଇ ତାକୁ ଦିଆଗଲା । ଶେଷରେ କାଳୁ
ଦେହରୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ ରାଜି ହେଲା । ଗୁଣିଆ ତାକୁ ସଞ୍ଜରେ
ଗୋଟାଏ ଜନିଷ ନେଇ ଯିବାକୁ କହିଲା । ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ
ଗୋଟିଏ ଚାଲୁଣି ଆଣାଗଲା । କାଳୁ ସେହି ଚାଲୁଣିର ପିଠିପଟୁ ହଠାତ୍
ନ ଲଗାଇ ଦିନରେ କାମୁଡ଼ି ତଳୁ ଉଠାଇ ଦାଣ୍ଡୁଆଡ଼େ ଚାଲିଲା ।
ତାପରେ କିଛି ବାଟ ଯାଇ ସେ ଗୋଟିଏ କରୁଣା ଗଛ ମୂଳରେ
ଦୁମ୍ବିନୀ ଗଛ କାଟିଲେପରି ପଡ଼ିଗଲା । ତାର ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ତା ପରେ ମୁହଁରେ ପାଣି ମାରିବାରୁ ତାର ଚେତା ଆସିଲା । ସେ
ଘରକୁ ଫେରିଲା । ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ କହିଲା ସେ କିଛି ଜାଣେ
ନାହିଁ । ତାର ଖାଲି ମୁଣ୍ଡ କଣ ହେଉଥିଲା ସେ ଏତିକି ଜାଣେ ।

ଦିନଟା ଯାପୀ ବଞ୍ଚିଥାଏ ମୁହଁ ସପନ ଭିତର ଦେଇ
ଜ ଗ୍ରହ ଯାହା ତାହା, ସତ୍ୟ ଯେବେ, ସପନର ସତ୍ୟ ଭେଦେ ।

ସତକୁ ସତ ଚୀର ଆଶାୟୀତ ମୃତ ଆତ୍ମାର ଲଳସା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ସେ କୌଣସି ଦୌରାନ୍ୟ କରେ ନାହିଁ । କାହା ପାଖକୁ ଯାଏ ନାହିଁ । ଶାନ୍ତରେ ରହେ । ଏହା ଏହି ଘଟଣାଟିର ଜଣାଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା ଅତି କୌତୂହଳ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ।

(୨୨)

ଶ୍ରୀ ଶୈଳେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଚକ୍ରୋପାଧ୍ୟାୟ

ଏଇଟା ଯେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭୁବ ଗନ୍ତ ତା ନୁହେଁ ବା କୌଣସି ଅଶରୀୟ ପ୍ରେତାତ୍ମାର ଲାଳା ଖେଳା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ପୂର୍ବକୁ କୁହାଯାଇପାରେ ନିଆଁ ନେଇ ଖେଳିବା- ଖେଳାଳୀ ଯିଏ ହେଉ ପଛେ ପ୍ରଥମେ କଥାଟା ଖୋଲିକରି କହି ନଉଡ଼ି ।

ମନ୍ଦିରମୟ ନଗର ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଦେବତାର ଲୀଳାଭୂମି । ତା ଛଡ଼ା ଏହାର ପ୍ରତି ପ୍ରାନ୍ତର ଅନେକ ରଜା ମହାରାଜାଙ୍କର ଉଦ୍‌ଘାତନ ପତନର ସାକ୍ଷୀ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତରର ପ୍ରାନ୍ତରେ ବସା ବାନ୍ଧିବ ମୁଁ କିଛିଦିନ ହେଲା - ତା ପ୍ରାୟ ତିନିବର୍ଷ ଧରି । ଆମ ବସାଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଫର୍ଲଙ୍ଗ ଦୂରରେ କଟକ ପୁର ଏସ୍-ଫାଲ୍‌ଟର ରାସ୍ତା ଗୁଲି ଯାକେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଗନ୍ଧବଞ୍ଚ ନଦୀ ପାରିହୋଇ ଧଉଳୀ ପାହାଡ଼ ଦେହରେ ଦେହ ଘସି । ଏଇ ପ୍ରାନ୍ତ-

ଜାଗୁତି ସୁପ୍ତି ଏହାର ଭିତରେ ଜୀବନ ଫେରେ
କିଛି ମୁଁ ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ—ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ କିସ ମାନ ?

ରର ଗୋଟିଏ ଦିଗର ଅର୍ଥାତ୍ ଦକ୍ଷିଣରେ ଶିଶୁପାଳ ରାଜାଙ୍କର
ଗଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ତରରେ ବ୍ରହ୍ମେଶ୍ୱରଙ୍କ ମନ୍ଦିର ।
ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ହେବ ଛାୟା ଦୁଇ ମାଇଲ । ପୂର୍ବଦିଗରେ
ହୀରପୁର ଗ୍ରାମ । ଏହି ଗ୍ରାମର ଦୂରତ୍ୱ କଟକ ପୁରୀ ରାସ୍ତାଠାରୁ
ପ୍ରାୟ ଚାରିମାଇଲ ହେବ । ମୋ ବସାଠାରୁ ଚାରିଲେ ହୀରପୁର
ଗ୍ରାମର ସୀମାରେଖା ଦେଖାଯାଏ ସତ କିନ୍ତୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଯେଉଁ ଦକ୍ଷିଣାଟି ଏଠାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି ତାହା ଆମ
ନଜରକୁ ଆସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବାର ପ୍ରଥମ ମାସରେ (ସେଇଟା
ଥୁଲା ବୈଶାଖ ମାସ, ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଗରମ । ଗଣିରେ ଅସହ୍ୟ ଗରମ
ହେତୁ ଘର ଭିତରେ ସୁନିଦ୍ରା ଆସିବାର ଉପାୟ ନଥିବାରୁ ବାହାରର
ଉନ୍ମୁକ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଘରଘାସ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ରାତି କଟାଇବାକୁ ହେଉ-
ଥାଏ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ରାତିରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାରୁ ମଣାରି
ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି ବାହାରେ ଠିଆହେଲ । ରାତି ସେତେବେଳେ
କେତେ ଜାଣେନା । ସେଇଟା ଜାଣିବାପାଇଁ, ପୂର୍ବାକାଶ ସମ୍ପା
ହେଲଣି କି ନାହିଁ ଜାଣିବାକୁ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲି । ଦେଖିଲି ଗାଡ଼
କଲା ଅନ୍ଧକାର ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଛି । କିନ୍ତୁ ତାରି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ବହୁ
ଦୂରରେ ଅଥଚ ପୁଷ୍ପ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ବେଶ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ ଶିଖା
ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରୁ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ
ଅର୍ଥାତ୍ ଶିଶୁପାଳ ଗଡ଼ଠାରୁ ବ୍ରହ୍ମେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ନିକଟକୁ । ବସ୍ତୁତ
ହେଲି-କି ବ୍ୟାପାର ? ଏଇ ଗଭୀର ନିଶିଥରେ କିଏ ଏହି ପଥକ

କଲାଣର ଦିବସ ଦିନ ଦିନ ଆସୁଅଛି, ଯାଉଅଛି

କିଛି ବୁଝି ହୁଏ ନାହିଁ—କହ କହ, ମୋତେ କିଏ ଜାଣିଛି

କିଏ ଏହା ହେଉଛି ।

ପ୍ରାନ୍ତରର ଏକ ଛାନ୍ଦରୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ସେଇ ସ୍ଥଳରେ କେବଳ ଏତିକି କାରଣ ଏଇ ବ୍ୟାପାର ନେଇ ଖୁବ୍ ଔସ୍ବକ୍ୟ ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କାହାକୁ କହିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ନଥିଲା ।

ତା ପରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ କଟି ଯାଇଛି । ଦିନେ ସକାଳେ ମୋର ଘ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ ସେ ରାତିରେ ଗୋଟାଏ ମଜା କାଣ୍ଡ ଦେଖିଛନ୍ତି । ରାତି ସେତେବେଳେ ଡିଆଁଟା । ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାରୁ ସେ ବାହାରକୁ ଆସିଥିଲେ (ଚଲିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି ସେଇ ଏକ-ମାସ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗ୍ରୀଷ୍ମକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଘର ଭିତରେ ଶୋଉଥିଲେ) । ସେ ଘରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଆକୁ ଚାଲି ଦେଖିଲେ ଯେ ଗୋଟାଏ ଆଲେକ ଶିଖା ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଯାଉଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣର ମନ୍ଦିର-ଠାରୁ ଶିଶୁପାଳ ଗଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିଖାଟା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଆଗେଇ ଯାଉଛି । ମଝି ବାଟରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଏଇ ଶିଖାଟା ଡିନି ଭାଗରେ ବଲ୍ଲଭ ହୋଇ ଆଗେଇ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ପୁଣି କିଛିଦୂର ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଶିଖା ହୋଇଗଲା । ମୋର ଘ୍ରୀ ଏପରି ନିର୍ଜନ ରାତିରେ ପଡ଼ିଆ ମଝିରେ ଆଲେକ ଶିଖା ଦେଖି ଭୟରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କବାଟ ଲଗାଇ ଦେଲେ ।

ତାଙ୍କ ନିକଟରୁ ସବୁ ଶୁଣି ମୋର ଦଟଣାଟା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ କହିଲା । ସେଇ ଦିନଠାରୁ ଆମର କାମ ହେଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ପଡ଼ିଆ ଆଡ଼କୁ ନଜର ଦେବା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଆମେ ସେଇ ଅଗ୍ନି ଶିଖାକୁ ପ୍ରାୟ ଦେଖି ଆସିବୁ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇବୁ ।

ଦିନ ସରେ ନାହିଁ ! ଦଣ୍ଡା ଦଣ୍ଡା ଚାରି ଚାରି ଦଣ୍ଡା ଜଣାଯାଏ
କିଛି ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ—ତୃପ୍ତି, ଆନନ୍ଦ, ବରୁ ବାନ୍ଧବ
ସବୁ ଯେପରି ଚାହୁଁ ।

ରାତି ଆଠଟାଠାରୁ ଏହି ଅଗ୍ନିଶିଖା କେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଏବଂ କେତେବେଳେ ବହୁ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଅବରାମ ଗତିରେ ଯାତାୟତ କରେ । ପ୍ରାୟ ସାଞ୍ଜ ରାତି ଧରି ପ୍ରତି ରାତିରେ ଏହି ଆଲୋକ ଶିଖା ଦେଖାଯାଏ ତେବେ କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷରେ ଯେପରି ପୃଷ୍ଠ ଦିଶେ ସ୍ଥୂଳ ପକ୍ଷରେ ଯେପରି ପୃଷ୍ଠ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏଇ ଅଗ୍ନି ଶିଖାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନେକ ନାନାଭାବରେ ଦେଇଛନ୍ତି । କିଏ କହିଛନ୍ତି ‘ଜାନାଣୀ ଆଲୁଅ କିନ୍ତୁ ଜାହାଣୀ ଆଲୁଅତ ପ୍ରତି ରାସରେ ଦେଖାଯିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ’ । ତା ଛଡ଼ା ପବନର ଅନୁକୂଳ ନ ହୋଇ ଗତି କରିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ, କିଏ କହେ ଯକ୍ଷ କାହାର ଗୁପ୍ତ ଧନକୁ ପହଞ୍ଚି ଦେଉଛି ‘ରାତି ପରେ ରାତି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଜିଯାଏ ବୁଝି ପାରିନାହିଁ’ ଏଇ ଆଲୋକ ଶିଖାଟି କ’ଣ ?

(୨୮)

ଶ୍ରୀ ଦୟାନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକ

ପିଲା ଦିନର କଥା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପିଆର ମୋହନ ଏକାଡେମୀର ଛାତ୍ର । ବୋଧହୁଏ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କି ଦିଶାୟ ଶ୍ରେଣୀର । ସେତେବେଳକୁ ମୋର ପୂଜ୍ୟପିତା ପରଲୋକ ଗମନ କରି ସାରିଲେଣି । ଛୁଟାବସ୍ତାରେ ମଧ୍ୟ ସଫାର ଗୁପ୍ତର ବୋର୍ଡ଼ ଧୀରେ ଧୀରେ

ସରଳରେଖାର ଜୀବନ ଯାର, ସେ କାହିଁକି କରିବ

ତୋପାଇଁ ତାପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା

ସେତ ତାର ଆପଣା କର୍ମ ପଥେ ଚାଲିଛି ଅବରାମ ଶାନ୍ତ ନ

ନାହିଁ ଅଭିମାନ ।

ରୂପି ଆସୁଥାଏ । ତଥାପି ଯୁବକ ସୁଲଭ ଚପଳତାର ନିଶାରେ ବାହାରେ ବୁଲିବା, ଫୁର୍ତ୍ତି କରିବା ପ୍ରଭୃତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଓ ଅନାବଶ୍ୟକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ହେରଣା ଯୋଗାଉଥାଏ । ମୋର ସ୍ୱର୍ଗୀୟା ମାତା ମୋର ଏଇ ଅବସ୍ଥାକୁ ବେଶ୍ ସତର୍କତାର ସହ ଲକ୍ଷ କରୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ ବୁଲିବାକୁ ଭଲପାଏ ବୋଲି ଯେ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ବୁଲିବା କାମ ଯୋଗାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଆମର ମହାନଦୀ ଆରପାରି ଖଇରା ଗ୍ରାମରେ ଖଣ୍ଡେ ଜମିଥିଲା । ସେ ଜମି ଗଙ୍ଗାଧର ଚାଷ କରେ । ଆମକୁ ଭ୍ରମପାନ ହୁଏ । ଦିନ ବୋଉ ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନବସୁଲଭ ସେହି ବେଳା ସ୍ମରରେ କହିଲେ— “ପୁଅ, ତୋରତ କାଲି ରବିବାର, ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ । ଗଙ୍ଗାଧର ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାନ ଆଣିଲା ନାହିଁ । ତୁ ଖଇରା ଯା, ତାକୁ ଧାନ ନେଇ ଆସିବାକୁ କହ ଦେଇ କାଲି ଫେରି ଆସିବୁ । ଦେଖ, ଯେପରି କ୍ଳାସ ଅନୁପସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ନନେଉ” । ସେ ଦିନର ଅନୁଭୂତି ଆଜି ବି ମନେ ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରାଣରେ ଗୋଟାଏ ଆତଙ୍କିତ ସିନ୍ଦୂରଣ ଆସେ । ବିଷୟଟି ଏହି—

ମୁଁ ସେଦିନ କଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଦେଲଣି । ଷ୍ଟେସନରେ କିଛି ସମୟ ବସିବା ପରେ ଦେଖାଗଲା ମୋପରି ଆଉ କେତେଜଣ ହତଭାଗ୍ୟ ମୋର ସମଦଶା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ କିଏ ଫକୀରପୁର, କିଏ ବା ନିମପୁରର ଲୋକେ । ସଫରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଣ୍ଡିର । ବିରୁଦ୍ଧାନ୍ତ—

କୁହ ଭୂମି ପରେ, ସରଳରେଖାର ଜୀବନ କାହିଁ ରେ ?

ଏସେ କୁକୁର ଲଙ୍ଘୁଡ଼, ଯେତେ ସଳଖେଇଲେ ପୁଣି ହୁଏ ବକା

ଏ କି ସବନାମ ।

ଗୁଲ ଗାଲ ଉପରେ ଯିବା । ମୁଁ ଘିର କଲି ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗାଲା
 ଉପରେ ଗୁଲିଯିବ । ଆଉ ସେଠା-ଖଇରତ ଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପଡ଼ିଛି ।
 ଅସୁବିଧା କଣ ? ସେମାନେ ବେଶ୍ ଡେରି କଲେ । ଦିନ ଅଳ୍ପଥାଏ ।
 ସେମାନେ କହିଲେ- ବାବୁ ଗୁଲ ଯିବା । ଗୁଲିଲୁଁ । ଠିକ୍ ଗାଲ
 ଅଧରେ ହୋଇଛି କୁଆଡୁ ଗୋଟାଏ ଖବରନିଆ କଲା ବଉଦ
 ଦୋଟି ଆସିଲା । ଟପ୍ ଟପ୍ ବର୍ଷା ଆଉ ତା ସଙ୍ଗେ ପବନ ।
 କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ଗାଲା ପାରିହେଲା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା-ଆଉ ସଙ୍ଗେ
 ସଙ୍ଗେ ଦିନ-କୃଷ୍ଣାକ୍ଷରରେ ଆକାଶ ଗୁଲ ଉଠିଲା ଏବଂ କରକା
 ପାତ ସହ ପ୍ରବଳ ବୃଷ୍ଟି ଓ ଝଡ଼ । ସେତେବେଳେ ସ୍ଥେସନ ତଳ
 ରସ୍ତା କଡ଼ରେ ଦୁଇ ଭିନୋଟି ଦୋକାନ ଥାଏ । ପ୍ରଥମ ଦୋକାନରେ
 ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜିଆ ଖବର ଆଲୁଅ ଜଳୁଥାଏ ।

ବର୍ଷା ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ିଆଏ । ହଠାତ୍ ମନରେ ଅପୂର୍ବ ସାହସ
 ଖେଳିଗଲା । ଗୁଲି-ଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପଡ଼ିଛି । ଗୁଲିଗଲି ଦଶାକରେ
 କାମ ପରେ ! ଉପୁ କଣ ? ଉଗ୍ରବାନ ଅଛନ୍ତି । ଆଗେଇଲି-ସେଇ
 ସୂଚ୍ୟଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ । ପ୍ରାୟ ଏକ କ୍ଲାଟର ଗଲେ
 ଗୋଟାଏ ଝଙ୍କାଳିଆ ବଡ଼ ବରଗଛ ଠିଆ ହୋଇଛି-ଠିକ୍ ରସ୍ତା
 କଡ଼ରେ ।

ଗଛଟା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ଗଜ ବାକି ଥାଏ,
 ପୁଣି ହେଲା ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା । ମୁଁ ଗୁଲିଗି । ଗଛଟା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା
 ବେଳକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା, କେଉଁଠି ଟିକିଏ ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ ହୁଅନ୍ତା ।

ଓମରା ବନ୍ଧୁ ରହିଛନ୍ତି ତୁମେ, ଚନ୍ଦ୍ରଲି ଅପାର, ପାଇଲି ନାହିଁ କୁଳାକୁଳ ।
 ମାତ୍ର ତୁମେ ରହିଲ ବୁଢ଼ା ପାଣିରେ, ଯହିଁ ଅଗାଧ ନଦୀ ନାହିଁ
 ପାବପାବ ।

ଠିକ ସେତିକିବେଳେ ଟିକିଏ ବର୍ଷାର ବେଗ କମିଲା ପରି ଜଣା-
ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଅଦୂରେ ବର୍ଷାର ଝମ୍ ଝମ୍ ଧ୍ବନି ଅବାରିତ ଗଡ଼ରେ
ଭୁଲିଯାଏ । ସେଇଠି କେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଣି
ଟୋପା ପଡ଼ିଯାଏ । ଅନୁମାନରେ ଜାଣିଲ ଏଠାରେ ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ଗଛ ଅଛି, ଏହାର ମୂଳରେ କିଛି ସମୟ —ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ
ହେବ । ଗୋଡ଼ରେ ଦଉଣ୍ଡି ଦଉଣ୍ଡି ଅନୁଭୂତ ହେଲା ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ଗଣ୍ଡିକାଠ ପଡ଼ିଲାପରି । ପରେ ବୁଝି ପାରିଲ ସେଟା ଛେର
ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ତେର । ଆଉ ଟିକିଏ ଦୃଷ୍ଟିଗଲା । ଦେହରେ ଲାଗିଲା
ଗୋଟାଏ କଠିଣ ପଦାର୍ଥ । ଭାବିଲା ଏଇଟା ଗଛର ଗଣ୍ଡି । ଧୀରେ
ସେଇ ଗଛ ଗଣ୍ଡିକୁ ଆଉଜି ଗଲା ।

ଅନେକ ସମୟ କଟିଲା, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିପାତ ଭିତର
ଦେଇ । ବର୍ଷା ଟିକିଏ ପୁଡ଼ିଲା । ଭାବିଲା-ରାତି ବେଶି ହେଉଛି,
ଏଥର ଧୀରେ ଧୀରେ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ରକ୍ଷା । ମା ଦୁର୍ଗା
ସ୍ମରଣ କରି ସେହି ବିଶାଳ ବିଟପୀର କଠିନ ଝୋଡ଼ରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତି
କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆଗକୁ ପଦକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ ନେଲା
ବେଳେ ଦେଖିଲା ଆଉ ଗୋଡ଼ଟା ଚଳୁନାହିଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ।
କଣ ଗୋଡ଼ଟା ଏଇ ବର୍ଷା ପାଣିରେ ଓଦାହୋଇ ଏପରି ରକ୍ତ
ଜମ ଟ୍ପୋଇଗଲା । ପୁଣି ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କଲ ଗୋଡ଼ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇ-
ବାକୁ । ଏଥର ଗୋଡ଼ଟା ଆଗକୁ ଗଲା, ସତ; କିନ୍ତୁ ତାର ବୋଧହୁଏ
ମୋର ଶରୀରଟାକୁ ଟାଣିବାର ଶକ୍ତି ନଥିଲା । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ମୋର

ଓମର ବୁଢ଼ା, ଓମର ବୁଢ଼ା, ଯାହାର ସାଥୀ ସୁସ୍ତ ଓ ସାକ୍ଷୀ
ତାହାର ସାଥେ, ମୋହର କି କାମ ? ମୁଁ ଏକାକୀ ଏକାକୀ

ଭୋଳାଭମ ।

ଅଶ୍ୱାରେ କ'ଣ କିଏ ଇତ୍ୟବସରେ ଗୋଟାଏ ଦଉଡ଼ି ଗଛଟା ସାଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧ ଦେଇଛି ? ସେ କିଏ ? ମୋର ସବୁଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ବୃକ୍ଷ କୋଳରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ସବୁ ବିଫଳ । ଅଶ୍ୱାରେ ହାତବୁଲାଇ ଦେଖିଲି ଦଉଡ଼ି ଫଉଡ଼ି ବନ୍ଧାହୋଇ ନାହିଁ ତ ? କାହିଁ ? କିଛି ନାହିଁ ସବୁଠିକ ଅଛି । ଖାଲି ବର୍ଷା ପ ଟିରେ ଲୁଗା-ଜାମା ଓଦା ହୋଇ ଯାଇଛି । ତେବେ ଇଏ କଣ ? ମୁଁ ଆଗକୁ ଯାଇ ପାରୁ-ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଭାରି ଭୟ ହେଲା । କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ—

ସେଇ କୃଷ୍ଣପତ୍ର ରାତିର ଦନକୃଷ୍ଣମେଘାଚ୍ଛାଦିତ, ବୃକ୍ଷ ବିହୀନତ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଆନ୍ଧକାରର ତମିସା ମଧ୍ୟରେ ଭୟରେ ମୋର ଆଖି ଦୁଇଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଜଳି ଉଠିଲା । ସେଇ ଆଖିର ଆଲୁ-ଅରେ ଯାହା ଦେଖିଲି ତାହା ଯେକଣ ସେ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ମୋର ଭାଷା ନାହିଁ । ପୁଣି ଏଇ ଏତେଦିନ ପରେ ସେ କଥା ଲେଖିଲା ବେଳକୁ ଦେହ ଫିଙ୍ଗି ଉଠୁଛି, ରୋମ ଟାକୁରି ଉଠୁଛି । ଏଟା କ'ଣ ? ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ପଦାର୍ଥ—ଠିକ ହାତୀ ଶୁଣୁ ଘର-ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଛ ଡାଳରୁ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ୁଛି । ମୋତେ ଏ ଶୁଣୁଟା ଧରିବ ନା କଣ ? ଆଉ ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଦେଲା— ତା ପରେ ? ତା ପରେ ଅନେକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ-କେତେ ସମୟ ଜାଣେନା-ଧୀରେ ଧୀରେ ଯେତେବେଳେ ଆଖି ଫିଟାଇଲି, ଦେଖିଲି-ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଚାରିକୋଣିଆ କାଚବନ୍ଧା ଲଣ୍ଡନରେ ଗୋଟିଏ ଡିବିଡି ଜଳାଇ ପାଖରେ ଶୋଇ ମୋ ଦେହରୁ ଓଦା

ବର୍ଣ୍ଣବ ଥା ଭାଟ ଅଇଲେ ଦେଖ. ଦୂର କର ତାକୁ
ସେସେ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜେ ତହର, ମହା ଜାତ ମନ ।

ଜାମାଟା ଓଲ୍ଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଏ-ଏକଣ ? ଲୋକଟା ମୋର ଏଇ ବିପଦରେ ବି ଜାମାଟାକୁ ଦେହରୁ ଚୋରି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ? ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଦୁଇଇ ଗଲ- ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଚୈତନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ । ଏଣି ସେହି ଲୋକଟିର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଦ୍ଵାରା ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେତନ ଫେରି ଆସିଲା- ଦେଖିଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ନେତ୍ର ନିମ୍ନିତ କରି- ସେ ଲୋକଟି ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତରେ ମୋର ସେବା କରୁଛି ଆଉ ତାର ସଙ୍ଗୀକୁ କହୁଛି- “ଆହା ! ବଡ଼ଦର ପିଲାପରି ଦେଖା ଯାଉଛି, ମୁଁ ଯଦି ଟିକିଏ ଅସାବଧାନ ହେଇଯାନ୍ତି ଲୋକଟା । ଉପରେ ଆମର ଦୁଇଟାଯାକ ଶଗଡ଼ ମାଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ସେ କଣ ଆଉ ବଞ୍ଚି ଥାଆନ୍ତା ?

ହଠାତ୍ ତମକି ପଡ଼ିଲା । ଧୀରେ ପଚାରିଲା- ଶୁଭ ତମମାନେ କିଏ ? ଷଷ୍ଠମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଦେବା ଆଗରୁ ସେଇ ଶୀତ ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲା- ରାସ୍ତା ଉପରେ ଦୁଇଟା ଶଗଡ଼ ପିଟା ହୋଇଛି, ଆଉ ବଳଦ ଗୁଡ଼ାକ ଯୁଆଳୀରେ ବରା ହୋଇ ପଞ୍ଚ, ଧଞ୍ ହେଉଛନ୍ତି । ବୁଝିବାକୁ ବାକୀ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ—ଏମାନେ ଶଗଡ଼ିଆ, ମୋର ଅଜ୍ଞତ ବିପଦରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । କୃତଜ୍ଞତାରେ ଅନ୍ତଃକରଣ ଭରି ଉଠିଲା । ଭାବିଲା- ଏମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବତା । ମୋର ଜୀବନ ରକ୍ଷାକର ମୋତେ ସୁନର୍ଜନ୍ମ ଦେଲେ ।

ପରେ ମୋର ଜୀବନ ରକ୍ଷକ ଶଗଡ଼ିଆ ଭାଇମାନଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଲା- ମୋଟେ ବିଶ୍ଵାସ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଧଳା ଲୁଗା ଓ ଜାମା ନାଲି ସଡ଼କ କାଦୁଅରେ ରଞ୍ଜିତ ହେବା

ଛାଇ ଗଲା ମେଘ, ଦୂରେ ରୁହ ଆସୁଛି ଭାଟ ମିଥ୍ୟାବାଦୀ
କହିବ ଗୋଟିଏ କଥା, କଥା ନାହିଁ ତାର ଠିକ୍- ବାପ ନାହିଁ ଯାର
ଠିକ୍ ।

ଲକ୍ଷ କରି ନ ଥିଲ । ସେମାନେ କହିଲେ-ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଲମ୍ବ ଖମ୍ବ
 ହୋଇ ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଜାତଶୂନ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲ ।
 ସେମାନେ ମୋତେ ଦେଖି ଗାଡ଼ି ନ ଫିଟି ଥିଲେ ବହୁ ଆଗରୁ ମୁଁ
 ପଞ୍ଚଦ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି” ଧନ୍ୟ ଭଗବାନ୍ ! ଏ ପୁଣି କଣ ?
 ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଆଉ ମୋ ଜୀବନରେ ସେ ଶଗଡ଼ିଆ ଭାଇମାନଙ୍କୁ
 ଦେଖିନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ଗ୍ରାମ ପରୁର ବୁଝିଥିଲି; ଆଉ
 ଏତେଦିନ ପରେ ତାହା ବି ମୋର ମନେ ନାହିଁ ସେଦିନ ରାତିରେ
 ସେହି ଶଗଡ଼ିଆ ଭାଇମାନଙ୍କର ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧି, ଘୋଡ଼ିହୋଇ ସେଇ
 ଜଗତ୍‌ପୁର ଚଟି ଘରେ ରାତିଟା କଟାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପରଦିନ
 ସକାଳେ ପୁଣି ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନାଭିମୁଖେ ଯାବା କଲି । ସେଠାରେ
 କଥାହାର ଆଲୋଚନା ହେଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମର ଜଣେ
 ବୃଦ୍ଧ ଯତ୍ନଶୀଳ ମହାନ୍ତି କହିଲେ- “ସେଠି ଗୋଟାଏ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ
 ଅଛି ।”

ସେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ହେଉ ବା ନ ହେଉ ମୋର କିନ୍ତୁ ସେଇ-
 ଦିନଠାରୁ ପୃଥୀବୀରେ ଭୂତ ଧବାର ବିଶ୍ୱାସ ହେଇଛି ।

(୨୯)

ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜକିଶୋର ଦ୍ୱିପାଠୀ

ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ଡାହାଣୀ, ପିତାତ, ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ଏମାନଙ୍କ
 ଉପଦ୍ରବର କାହାଣୀ ଆମ ଦେଶରେ ବରଳ ନୁହେଁ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ-

ଏ ସଂସାର କି ହେଲା ଗୋ ହିକାମ ଭୋଜନ ଆଉ ନାହିଁ

କହୁଛନ୍ତି ସକଳେ ଦୁନିଆ ରଟୁଛି ଉପରେ ମାଟି ମେର ମନେ ହୁଏ
 ତଳେ ଧସାଇ ।

ଦର୍ଶିକାରେ ମଧ୍ୟ ଉପଦ୍ରବର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଦ୍ୟାୟେ ଶୁଣାଯାଏ । ମନ୍ତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ର, ଏବଂ ତନ୍ତ୍ର ସାଧନା ବଳରେ ବାର ପେଶିବା ବେତଳ ବିଦ୍ୟା ସାଧନ କରିବା ଏବଂ ଭୂତ ପ୍ରେତ ଆଦି ଉପଦ୍ରବ ବନ୍ଦ କରିବା ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଯାଗାରେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି ବିଷୟରେ ଲେଖା ଥିବା ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ମୁଁ ପଢ଼ିଛି ଏବଂ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ସେହିପରି ପୋଥି ରହିଥିବା ମୁଁ ଜାଣେ । ସେହି ପୋଥିରେ ଲେଖାଥିବା ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସାରେ ସାଧନା କଲେ, ଭୌତିକ ଉପଦ୍ରବ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ଉପଦ୍ରବ ହେଉଥିଲେ ବନ୍ଦ କରିବା ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଶନିବାର ଦିନ ଉଲ୍ଲିଖିତ ନକ୍ଷତ୍ର ବେଳରେ ଶୁଶାନରୁ କନ୍ୟା ଭୂଲସୀ ଗଛକୁ ଦୁବ, ଗୁଞ୍ଜଳ, ଚୂପ, ଘାପ ଦେଇ ନୈବେଦ୍ୟ କରି ଗଛର ପୂର୍ବ ଦଗସ୍ତ ଚେର ବାମ ହସ୍ତରେ ଉପାଡ଼ି ଅଂଶରେ ଫେରି ଆସି, ସେହି ଚେର ଯେଉଁ ଘର ଗୁଳରେ ଖୁଣ୍ଟିବା ସେହି ଘରେ ଟେକା ଫଥର ବୁଝି ହେବ ବୋଲି ପୋଥିରେ ଲେଖାଅଛି ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମତି ଗତ ଲେବଳ ପଦାର୍ଥମୟ, ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି ବିଷୟ ଅବିଶ୍ୱାସ ଯୋଗ୍ୟ । ପଶ୍ଚିମ ଦେଶର ଲୋକେ ଯଥା ଇଂଲଣ୍ଡ, ଆମେରିକା ଏବଂ ଯୁରୋପ ଦେଶର ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଲୋକେ ଏଥିରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗତ ଶତେ ବର୍ଷ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମାଜର ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସେହି ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଅବିଶ୍ୱାସ ଖଣ୍ଡନ ହେବାରୁ, ଏକାକୀ କେତେକ ବିଶ୍ୱାସ କଲେଣି । ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି ବିଷୟରେ ବିଷାପ୍ତି ସି ଡାବଲ୍ୟୁ

ଫାରିସ.ପର୍ଲ୍ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଯେବେ ପ୍ରବଳ, ମଣିଷ ହୁଅଇ ପାଗଳ,
ଏହି ଫାରିସା ଇଚ୍ଛା ଅନ୍ତରେ ବାଜି ଡକାଇ ଗୁପ୍ତ ତାହା ଶୁପ୍ତ ତାହା
ଜାଗ୍ରତ ଯେବେ ମହା ଉପୁଜଇ ।

ଲେଉଟିବଟର ବହୁତ ଗୁରୁ ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି । “ଅଦୃଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ-
କାରୀ” ନାମକ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିବା
କେତୋଟି ଘଟଣା ଏଠାରେ ଦିଆଗଲା (୧) ଲଣ୍ଡନର ହାଲବାନି
ନାମକ ସାହୁରେ ଦିନେ ନିଆଁ ଲାଗି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟି କୋଠା ଭସ୍ମ
ହୋଇଗଲା । ଗୋଟିଏ କୋଠାର ମାଲିକ ଜଣେ ବୟସ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ,
ତାଙ୍କର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଲଣ୍ଡନ ଗୁଡ଼ି କାଲ୍‌ଚେଷ୍ଟର ଯିବାକୁ
ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଶିଶୁଟିକୁ (ଘର ମାଲିକ) ସାଙ୍ଗ ଯିବା ଦେଇ
ସେ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଳସ୍ତ୍ରୀକ ଶ୍ରାବରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାରୁ ସେ ଯା ପ୍ରାଣ
ବ୍ୟାକୁଳରେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଘର ତମାମ ନିଆଁ
ଲାଗି ସାରିଲାଣି ଏବଂ ବହୁତ ସମୟ ପରେ ଗୃହଣୀକୁ ଶିଶୁ କଥା
ମନେ ପଡ଼ିଲା । ସେତବେଳକୁ ନିଆଁ ଲାଗିଲି ଦଳ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ
ପହଞ୍ଚି ନିଆଁ ଲାଗିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଛନ୍ତି । ମନେ ପଡ଼ିବା
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୃହଣୀ ଆତୁର ହୋଇ ନିଆଁ ଲାଗିଲି ଦଳକୁ ଅନୁ-
ରୋଧ କଲେ ଏବଂ ଶିଶୁ ଶୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଦର୍ଶାଇ
ଦେଲେ । ନିଆଁ ଲାଗିଲି ଦଳରୁ ଜଣେ ସାହାଯ୍ୟୀ ନିଆଁ ଭିତର ଦେଇ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଦେଖେ ତ ସେହି ବଖରାର ଅଧା ଗୁଡ଼ି ପୋଡ଼ି
ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ଶିଶୁ ଶୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଡିନି ହାତ
ଦୂରରେ ଚତୁର୍ଦିଗରେ ନିଆଁ ଜଳୁଛି ଏବଂ ଶିଶୁ ନିକଟରେ ଜଣେ
ତେଜୋମୟୀ ଅପ୍ସରା ବସି ଶିଶୁଟିକୁ ଆଶ୍ୱାସନା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ
ସେତବେଳେ ସେ ଶିଶୁ ନିକଟକୁ ଯାଇଛି । ଅପ୍ସରା ଅନ୍ତର୍ଧ୍ୟାନ
ହୋଇ ଯାଇଛି । ଶିଶୁଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ସେ ବହୁ କଷ୍ଟରେ
ବାହାରକୁ ଆସି ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲା । ଶିଶୁର କୌଣସି ଆଦାତ
ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ସଞ୍ଚିତ ସ୍ତ୍ରୀ କେତେ ଅଛନ୍ତି, ଜୀବନକୁ କରନ୍ତି ବ୍ୟାକୁଳ
ବିଶ୍ୱାସ ନରଖ ତେସନ ପ୍ରାଣୀରେ ହେବ ସିନା ମହାହରବର ।

(୨) ଦିନେ ଜଣେ ବିଷାପକ୍ଷୀ ଓ ତାଙ୍କର ଝିଅ ଲଣ୍ଡନ ସହର ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ହେବାରୁ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ ଆସି ଝିଅ ଘେନିବା ପାଇଁ ଦେଖିବା ଦେଖିବା ବାଲିକାଟି ଗାଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ମୁହଁ ଉଠି ଉଠି ଏ ସବୁ ଦେଖି ଯାଇଛି । ମା ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କେବଳ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଛି । ଗାଡ଼ ଚାଲିଯିବା ପରେ, ବାଲିକାଟି ଝିଅ ଝିଅ ଦୌଡ଼ି ଆସିଛି । ତାହାର କୌଣସି ଆଦାତ ହୋଇନାହିଁ ।

(୩୦)

ଶ୍ରୀ ବାରୁଣୀ କାନୁନଗୋ

ପିଲାଦିନେ କେତେଥର ଆଜିମାଲିକାରୁ ଭୂତ ବାଲିକାଟି କଥାରେ ପାଣି ବଢ଼ିବା, ଧାନ କୁଟିବା କାହାଣୀ ଶୁଣି ଡରି ଡରୁଥିଲି । କେତେଥର ମୋର ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ଫରୁକି ଚାଲି କଣ ? ସେ କଣ ସତରେ କଥା କହୁ, ମଣିଷକୁ ଡାକେ ଓ ଗୋରୁ ହାତରେ ପିଟେ ? କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଭାବନ୍ତି ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଡରାଯିବା କି କଣ ? ତେଣୁ କୁହନ୍ତି ହେ—ସେଗୁଡ଼ିକ ବାଲିକା କଥା ଭୂତ ଗୋଟାଏ ଛାଇ ମାତ୍ର । ଗୋଟାଏ ଅମୋକ୍ଷ ଆତ୍ମା । ମୁଁ ଭାବେ ଆତ୍ମାଟା କଣ ? ଏମିତି ଶ୍ରୀଲ ବତମାସ୍ କାମ କରେ । ତେବେ

ସେତେ ଖାଲି ସେବା ଦେଖି ନୁହେଁ ମୋହର ଅନ୍ତରର ଅନ୍ତରର ପ୍ରସ୍ତର
ସେ ଯେ ଦେଖିଛି ଆପଣଙ୍କୁ ବିକାରିର ଦିନ, ଅନ୍ତର ବାହାର
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନୁର ।

ଆତ୍ମାଟା କଣ ? ଏମିତି କେତେ କଣ ଭାବିଛି, କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତର କେବେ ପାଇ ନାହିଁ । କେତେଥର ମନେ ମନ ଭାବିଛି ମୁଁ ଥରେ ଭୂତ ଦେଖନ୍ତି କି ! କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଥର ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ପାଇ ନାହିଁ । ଥରେ ହଠାତ୍ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ, ମୋର ଜଣେ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ଘରେ କୁଆଡ଼େ ଭୂତ ଲାଗିଛି । ଭୂତ ମଣିଷକୁ ଲାଗେ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଭୂତ ଲାଗିଛି ଗୋଟାଏ ଗୋଲମ କୁଣ୍ଡକୁ । ସମସ୍ତେ ଦେଖିବାକୁ ଚଲୁ । ତାକୁ ପହଞ୍ଚି ଶୁଣିଲି ଯେ ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ତାଙ୍କର ଅଗଣାରେ ଥିବା ଗୋଲମ କୁଣ୍ଡଟି ଦୋମହଲର ପାରି-ପେଟ୍ରେ ଝଟିଲଣି । ହଠାତ୍ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସେ ଚାହିଁ ଆସି ତାଙ୍କର କୁଆ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେମାନେ ଉପୁରେ ଧରି ଉଠିଲେ । କୁଣ୍ଡଟି ନେଇ ଠାକୁର ଘରେ ରଖିଲେ ଓ ପରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ କୁଣ୍ଡଟି ଆଉ ଉଠୁ ନାହିଁ । ଦୁଇ ଭୂତାତ୍ମା ଯାହା ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ସେ ବାରିରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପାଣିତ୍ରମ ଆସି ରୋଷାଇ ଘରେ ରହିଛି । ସେମାନେ ଭାବିଲେ ଯେ ବୋଧହୁଏ ଫିଲମାନେ ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଫିଲମାନଙ୍କୁ ଗାଳିଦେଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା ପରଦିନ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ଘର ଯାକର ଲୁଗା ପଟା ଯାଇ କୁଆରେ ପଡ଼ିଛି । ବଡ଼ ହଇରାଣରେ ତାକୁ କାଢିଲେ ଓ ଡରି ଯାଇ ଗୁଣିଆ ଡାକି ଘର କଲାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଠ ଦଶ ଦିନ ପରେ ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେହି କଥା । ତେଲ ପଡ଼ିଲା । କାଚ ପଡ଼ିଲା, ସେମାନେ ଯାଇ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଏ ସବୁ କଣ ସେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଠିକ୍ ଭାବରେ କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଜାଣ କି ତୁମେ ?

ଯଶଶ୍ରୀ ଜ୍ଞାନ ବୈରାଗ୍ୟ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ବାଣୀ

ଦିନେ ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଦୁଇଟି ଗୁରୁ କୋଠା ପାହାଚ ଉଠି ଉଠି ଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଡର ଯାଇ ପାଟି କଟିଲେ, କଣ କରବେ । ଜଣେ ମୁସଲମାନ୍ ଗୁଣିଆକୁ ଡକାଇ ଘର ଭିତରେ କଣ ସବୁ ପୂଜା କଲେ ଓ ଘରେ ଜାଣିନ ଦିଭୁତି କଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ କୁଣ୍ଡି ଉଠିବା ଇଚ୍ଛା ଦେଇ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଯୁ। ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ତିନି ବର୍ଷ ବିତ ଗଲାଣି ଆଉ ସେଠାର ଦେବର ଦେଖା ପାଇ ନାହିଁ ।

(୩୧)

ମୈତ୍ରୀ ଶୁକ୍ଳ ବି. ଏ. ଜ୍ଞ ଅଭିଜ୍ଞତା :—

ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ଆଗର କଥା । ମୋର ପିତୃପୀ ପୁଅ ଭାଇ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଚୌଧୁରୀ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର ଭୂତପୂଜା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅଧ୍ୟାପକ । ସେ ହଠାତ୍ ମେନିନଜାଇଟିସରେ ମରିଗଲେ ।

ଆମେ ଶୁଣିବା ଉତ୍ତରୀ, ଆମର ଭାଇ ନାହିଁ । ସେ ଆମର ଭାଇର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ଜୀବନରେ ସେହି ପ୍ରଥମ ମେର ଦୁଃଖ-ତାଙ୍କୁ କାନ୍ଦୁ ଭାଇ ବେଲି ଡାକୁଥିଲୁ ।

କାନ୍ଦୁଭାଇ ହୋମିଓପାଥି ଛତା ଆଉ କୌଣସି ଚିକିତ୍ସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ସାଂଘାତିକ ରକମ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଏଲେପାଥି ହସପିତାଲକୁ ପଠାଇ ଦିଆଗଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ନର୍ମାଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଅବସ୍ଥା କ୍ରମଶଃ ଖରାପ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲା । ମୁଁ କଲିକତାକୁ ଟ୍ରଙ୍କକଲ କରି ଜଣେ

ସଂଗୀତର ସୁର ଅନନ୍ତ ସୁର ପଶି ପଶି ଯାଏ

ମୁଁ ସେହିପରି ତୋହର ଭିତରେ, ତୋହର ଭିତରେ ପଶି ପଶି ଯାଏ ।

ହୋମିତ୍ରପ୍ୟାଥକୁ ଅଣାଇଲ । ସେ ଗ୍ରନେ ଔଷଧ ଦେବାପରେ
କାନ୍ତ ଭାଇଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ହେଲା । ଜ୍ଞାନ ହେଲକ୍ଷଣି ସେ ପ୍ରଥମେ କଥା
କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ । ମନ ମତେ ବଞ୍ଚାଇ ଦେଲା, ସେହିଦିନ
ରାତିରେ ଡାକ୍ତର ପୁଣି କଲିକତା ଚାଲିଗଲେ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି
ଉପାୟରେ ଆଉ ରଖି ହେଲନାହିଁ ।

୨୦ ଦଶା ପରେ କନ୍ତ ଭାଇଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପୁଣି ଖରାପ ଆଡ଼କୁ
ଚାଲିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତହେଲା ।

ଏହା ପରେ ମୁଁ କଲିକତାକୁ ଗଲି ହୋମିତ୍ରପ୍ୟାଥ ପଡ଼ିବା-
ପାଇଁ ଆଶୁତୋଷ କଲେଜକୁ । ସେହି ସମୟରେ ମୁକ୍ତାରାମ ବାବୁ
ସ୍ତ୍ରୀଟିରେ ଗୋଟିଏ ବେସରକାରୀ ଛୁଣି ଆବାସରେ ମୁଁ ଥିଲି ।
ମୋର ଘର ଥିଲା ତିତାଲର ଉପର କୋଠାରେ । ନିଜ ନରେ
ପଡ଼ା ଭଲ ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ମେହି ଘରଟି ବାଛି ନେଇଥିଲି । ମୁଁ
ରାତିରେ ଶୋଇବା ଘରେ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଡନ ରଖୁଥିଲି । ଆଲୁଆନଟା
ନେଇ କଲ ଘରକୁ ଯିବାର ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା ।

ସେହିଦିନ ମୁଁ ରାତିରେ ପଡ଼ା ଶେଷକରି ଶୋଇବାକୁ ଗଲି ।
ଭଲକରି ସେତେବେଳେ ନିଦ ଆସିନ ଥିଲା ଆଖି ବୁଜି ଆସୁଛି ।
ଏହି ସମୟରେ ମନେ ହେଲା ମୋ ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ସବୁଜ
ଆଲୁଆନ ତଳା ହୋଇଛି, ଆଉ ସେଇଟା କାନ୍ତ ଭାଇଙ୍କର । ମୁଁ
ଅବାକ୍ ହେଲି । ମୋ ଦେହରେ ଏ ଆଲୁଆନଟା ଆସିଲା କିପରି ?
ଏହି ଆଲୁଆନଟା କନ୍ତ ଭାଇଙ୍କର ଧରଣେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଦେହ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ
ଆଲୁଆନଟା ତାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ କହିଲେ । ମୋର ଯେତେଦୂର

ଦାସ କଣ୍ଠ, ଇଞ୍ଜିତ, ଚାନ୍ଦିନୀ, ମନକୁ ନିଏ କିଣି,
ସେହିଠାରେ ରହିଯାଏ ଭବନା—ସେ ପୁର ପାରି ହୋଇ ଯିବିତ ପୁଣି ।

ମନେଅଛି ଆଲୁଆନଟା ଦେହ ସଙ୍ଗରେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ସେହି ଆଲୁଆନଟା ଶେଷ ବେଳକୁ ଦିଆ ହୋଇନାହିଁ । ଭୁଲରେ ମୋ ଲୁଗାପଟା ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲି ଆସିଛି । ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲି, ଲଣ୍ଠନଟା ଜଳୁଛି, ପୁଣି ଆଖି ବୁଜିଲି । ଏଥର ଖଟ ହଲିଲା, ମନେହେଲା ଯେମିତିକି ଗୋଟିଏ ଭାରି ଦେହ ମୋ ଖଟ ଉପରେ ବସିଲା । ଭାରି ଡର ମାଡ଼ିଲା । ଉପର ଦିଗରେ ମୁଁ ତ ଏକା, ମୋ ଖଟରେ ଏଠି ବସିବ କିଏ ?

ଏହିଥର ଆଖି ବୋଧା ପିଟାଇଛି- ପଞ୍ଜାବୀର ଗୋଟିଏ ହାତ ମୋ ମୁହଁ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଲା- ମନେହେଲା ମୋ ପାଖରେ ମୋ ଆଖିକୁ ମୁହଁ କରି ଯେ ବସିଥିଲେ ସେ ହାତଟା ମୋ ମୁହଁ ଉପର ଦେଇ ନେଇ ମୋ ଦେହର ଅନ୍ୟତଟେ ରଖିଲା । ମୁଁ ଆତଙ୍କିତେ ଉଠି ବସିଲି । ଲଣ୍ଠନଟା ସେହିପରି ଜଳୁଥିଲା ଦେଖିଲି ମୋ ଦିଗରେ କେହି ନାହିଁ ଏବଂ ଆଲୁଆନଟା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

(୩୨)

ଶ୍ରୀ ହୀରାଲଲ ସେନ୍‌ଗୁପ୍ତ

ଯୁବା ବୟସରେ ମନ ପାଣି କାଦୁଅ ମାନେ ନାହିଁ—
ଆଲୁଅ ଅନ୍ଧାର ଦିନ ରାତି ତା ପକ୍ଷରେ ସବୁ ସମାନ—ଆଜକୁ
୨୦, ୨୫ ବର୍ଷ ତଳ କଥା—ଜଟଣୀରୁ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଟାଉନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ବାଟରେ ବସ ଚଳାଚଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଶେଷ ନ ଥିଲା—ମୁଁ

ତୁ କିଏ ? ମୁଁ କିଏ ଚିତ୍ତକଣା ସଉଏ

ସେହି ଚିତ୍ତକଣା ଦିନ ଶରୀର ଦେଖା ଦିଏ ।

ସେବେବେଳେ I ୫୦ ପଡୁଥାଏ କଟକରେ—ଖୋର୍ଦ୍ଧା ବଡ଼ବନ
ଛୁଟିରେ ଯାଇଥାଏ । ମୋର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ମ୍ୟାଡ୍ରାସ ମେଲରେ
ଆସିବାର କଥା ଥିଲା । ତାକୁ ଆସିବାପାଇଁ ଏକୁଟିଆ ସାଇକେଲ
ଖଣ୍ଡି ଧରି ବାହାର ପଡ଼ିଲି ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅଭିମୁଖରେ, ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
ସଙ୍ଗକୁ ଆସିବା ଆନନ୍ଦରେ ମନଟି ଉଠୁଛି ଉଠୁଥାଏ । ଯାଇ
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପହଞ୍ଚିଲି । ବଡ଼ ୧୧ଟା ବେଳେ ମେଲ ଟାଇମ୍- ବଡ଼
ଦୁଃଖର ଖବର ସେ ବନ୍ଧୁଟି ମୋର ଆସି ନ ଥାନ୍ତି, ମନର ଆଶା
ମଉଳି ଗଲା ।

ଫେରି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ବାହାରିଲି, ଆଶା ଭଙ୍ଗର ବ୍ୟଥାରେ
ଆହୁତ ମନଟିକୁ ନିନକ- ସିଂହା ପଳାଏ ବସା ଦୃଢ଼ତା ସାଥୀ ସାଧୁ
କେନ୍ଦ୍ର ଯୁଟି ପାରିଲୁ । ସାଇକେଲଟି ଛୁଟି ଚାଲିଛି କୃଷ୍ଣ-ସ
ଅନ୍ଧକାରର ବୁକୁ ଚିରି- ନଟଣୀ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ଅଧିକ
ସାଧୁ ଯୁଟି ଗଲେ । ତା ୧୨ରେ ଜଳଦାନ ପଥର ପଥର ମୁଁ ଆଗରେ
ଗୁଲିଲି- ୧ ମାଇଲ ଦେବ ବାଟ ଗଲା ପରେ ମୋଠାରୁ କିଛି
ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ପେଟଟ୍ରାମାକ୍ସ ଆଲୁଅ ପରି ଆଲୁଅଟିଏ
ଦେଖିଲି- ଭାବିଲି କୌଣସି ବରଯନ୍ତ୍ରୀ ଦଳ ଦୃଢ଼ ଆଲୁଅ ଧରି
ଯାଉଅଛନ୍ତି- ସେମାନଙ୍କ ସାଥୀ ଦେବାପାଇଁ ଝଡ଼ବେଗରେ ଯାଇ-
କେଲ ଛୁଟାଇ ଦେଲି କିନ୍ତୁ ସେତେ ଯୋରରେ ସାଇକେଲ ଚଳାଇ
ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି ଉକ୍ତ ଆଲୁଅଟି ମୋ ଠାରୁ ଠିକ୍ ପୂର୍ବ ଦୂରତା ରଖି
ଯାଉ ଅଛି- କଲେଜ ପଡୁଆ ମନ ମୋର ଅର୍ଥ ଖୋଜି ବସିଲା ।
ଭାବିଲି ମଟରର ପଛ ଆଲୁଅ ହୋଇ ପାରେନା- ମଟର ମୋ

ବୁଦ୍ଧ ଅଛି, ବୁଦ୍ଧ ଭିତରେ ମୁହିଁ ହାବ,
ମହାବର ମହାବର ବୁଲିବି ମୁହିଁ, ସକଳ ମଧୁ କରିବି ସ୍ବଦ ।

ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିଲେ ମୋତେ ଟପି ଯାଆନ୍ତାଣି- ମଣିଷ ଚଳୁ ଆଲୁଅ ହେଇଥିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ସାରନ୍ତାଣି । ତେବେ ଇଏ କଣ : ଗୁଡ଼ି ତଳେ ଟିକେ ଡର ଡକ୍ କି ମାରିଲା ତଥାପି ଝାଳ ନାଳ ହୋଇ ସାଇକେଲ ଚଳାଇ ଗଲି ଜନସ କଣ ଦେଖିବାପାଇଁ—କିନ୍ତୁ ମୋର ଶର ଚେଷ୍ଟାରେ ସୁଦ୍ଧା ତାର ଏବଂ ମୋର ମଧର ଦୂରକୁ କମାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଲୋକଟି ବାଟ ଗୁଡ଼ି ଅବାଟକୁ ଗଲା- ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅଜଣା କୌତୁହଳରେ ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ତା ପଛେ ପଛେ ଲେ ଧାନ ବଲ ମଝି ଦେଇ ସାଇକେଲଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଚେରୁଳ ଗଛ ପାଖରେ ରଖି ଦେଇ । ଆଲୁଅଟି ଧୂରେ ଧୂରେ ଗୋଟିଏ ଯୋଗସ୍ଥ ହୁଡ଼ା ନ ଲାଗି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତା ପଛ ଦେଇ ଗଲି- ସେତେବେଳେ ଡରରେ ମୋର ଧୂର ଗୋଡ଼ ଅବଶ ହେଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା ଏ- ନିର୍ଜନ ଅନ୍ଧକାର ବଲ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ଆଲୁଅ ପଛରେ ମୁଁ । ଆଉ ସାହସ ଅଭିଳା ନାହିଁ । ଆଲୁଅଟି ପେଶାବର ପାଣି କୂଳକୁ ଡେଇଁଇ ଗଲା- ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆସେ ଆସେ ଫେରି ଆସିଲି । ସାଇକେଲ ଧରି ଘରମୁହଁ । ହୋଇ ଫେରିଲି ଘରକୁ କିପରି ଆସିଲି ତାର ଖବର କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ରାତି ଦୁଇଟା— ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଗୋଡ଼ ହାତ ଅବଶ ହୋଇଗଲା । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝି ପାରେନାହିଁ କାହା ପଛରେ ମୁଁ ଧାଇଁ ଥିଲି—

ନନ୍ଦନା ପଦ୍ମ କୋଷ ଦେଖାଇ କେତେ କହୁଛୁ ନାଟ
ତୁ ପରା ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ରାଟ—ବିରୂପେନ୍ଦ୍ର ମଣି
ତୋତେ କହିବି କିଏ—ଅଗ୍ନିଜୁଳକୁ ଲଜି ନାହିଁ ତେଣୁ ତୁ ଧନ୍ୟସାଥ

(୩୩)

ଶ୍ରୀ ସୁଧାକର ପଟ୍ଟନାୟକ

୧୯୨୮ ମାଲର କଥା, ମୁଁ ଆଏ ସେଟଲମେଣ୍ଟରେ ଜଣେ A.S.O କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ର ମହାନଗର ମୋର ଆସ୍ଥଳରେ ଓଡ଼ିଶା-ବିଦ୍ୟା କ୍ୟାମ୍ପରେ ଗୋଟାଏ ଆୟତୋଟାରେ ଅଏ ମୋର ଇଜଲସ । କାମରେ ପ୍ରତିଦିନ ଗୁଣେ ପାଞ୍ଚଟି କରି ଲୋକ ଜମା ହେଉଥାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଜମିବାଡ଼ି ଶବ୍ଦର ବୁଝିବାକୁ । ବଡ଼-ଘୋରରୁ ମୋର ଗାଧୋଇବା ଅଭ୍ୟାସ । ଦିନେ ଘୋରରେ ଚିପିଯିବା ନିଜକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲବେଳେ ଅଳ୍ପସ୍ଥାତ୍ ମୋ ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଅଳ୍ପସ୍ଥାତ୍ ଗରୁ ମୋଟାଏ ଡାକ ମତ୍ତ ମତ୍ତ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ପଡ଼ିଲା । ଆମ୍ଭେମାନେ ମତ୍ତକକୁ ଶୁଣିଲା ଡାକଟା କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ପଡ଼ିଲା ? ମୁଁ ଆଉ ମିଆଡ଼କୁ କିଛି ଗବନା କଲି-ନାହିଁ । ପୁଣି ତହିଁ ପରଦିନର ଘଟଣା । ଏହା ହେଉଛି ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ମାସର କଥା । ଆୟତୋଟାରେ ବେଶ ବଡ଼ଲ ହୋଇଛି । ସକଳବେଳା ଦଶଟା ଏଗାରଟା ବେଳ । ମୋର ଭାବ ଇଜଲସ ଲାଗିଛି । କୌଣସି ଆଡ଼େ ଗଛପତ୍ର ଦୋହଲୁ ନାହିଁ । ଅଥଚ ହଠାତ୍ ମୋର ସାମନା ଆୟତୋଟା ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ କଥାଡ଼ାଳ ମତ୍ତ ମତ୍ତ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ପଡ଼ିଲା । ଏ ଅଭୁତ କଥା ଦେଖି ଲୋକ-ମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାର ପଡ଼ିଲା— ଆଜ୍ଞା ଏ ଗଛ ଡାଳରେ କିଏ ବସିଥିଲା । ମୋ ମନରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଗୋଟାଏ କପଟ ଦକ୍ଷ ପଶିଲାଭଳି ଲାଗିଲା । ଅବଶ୍ୟ

ବଚନୁ, ବଚନୁ, ତୁ ବହୁ ଶ୍ରୀ ବଚନୁ

ଆଉ କହିବ କିଏ ? ତୋଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିଲେ ମଣିଷ ବଞ୍ଚିବ
ଜାଣ ।

ମୁଁ ସିଆଡ଼କୁ ଆଉ ନଜର ନଦେଇ କାମରେ ଲାଗିଗଲି । ମାତ୍ର ଦଶକ ପରେ ସେ ଦିନର ଡାକର ଚିତ୍ତେ ଜାଣିଲି ତହିଁ ଦୁଃସ୍ବଦନ ଭେର ଅନ୍ଧାର ମୋର ସକାଳ ଗାଧୋଇଗଲା ବେଳେ ଯେତେ— ବେଳେ ସେ ଅଶ୍ରୁତ୍ୟ ଡାଳ ପଡ଼ିଗଲା ସେତକି ବେଳେ ଆମ ଘରଠାରେ ଅନୁଗୋଳରେ ମୋର ପିତାମହଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ପିତାମହ ମୋତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

(୩୪)

ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ଶତପଥୀ

ମିଳନ୍ତୁ ଭୌତିକ ବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରି ଭୌତିକ ଶକ୍ତି ଲେବେ ଅସାଧ୍ୟ ଅସାଧ୍ୟ କର୍ମ ଜଗତରେ ସାଧନ କରୁଥିଲି, ତେଣୁ ବର୍ଷ ସ. ପୂରେ ବାଲବେଳ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ଭୌତିକ ବିଦ୍ୟା ପରିଚ୍ୟାଗ କଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଇତିହାସ ମସିହାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ- ଭୂତ ପ୍ରେତ ଦ୍ବାରା କଣ କଣ ଉପକାର ପାଉଥିଲି, ଓ କାହିଁକି ପରିଚ୍ୟାଗ କଲି ତାର ସାବ୍ୟସ୍ତ ଦେଲି ।

ବି. ଟି. ବି. ଦିନୁ ଯାଦୁବିଦ୍ୟା ଓ ଗଣକତା ବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରି ଯାଦୁବିଦ୍ୟାରେ ବଂଶ ସମୟରେ ପାଞ୍ଚଦଶିତା ଲାଭ କରିଥିଲି । ଭୂତଗଣଙ୍କର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଆମମାନଙ୍କ ପରି ପିଲା ବାଳକ ଘରଦ୍ବାର ଅଛି । ପ୍ରେତଗଣ ଛୁପୁ ମାତ୍ର—

ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ? ଏ ରାଜକର ସେପାରେ ପଡ଼ିଛି ଅନନ୍ତ ଦିଗନ୍ତ ।

ସୀମା କାହିଁ, ଶେଷ କାହିଁ, ମୁଁ ଚାଲିଛି ଅନନ୍ତ ପଥର ପାଣି ସକଳର ସମତା ସହିତ ।

ଥରେ କପିଳାସ ପାହାଡ଼ରେ ଭ୍ରମଣ କରି ସମୟରେ
 ପଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ଜୀବନର ଆଶା ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା ॥ ସନ୍ଧ୍ୟା
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଣେ ତେଣେ ଭ୍ରମଣ କରି ନିରାଶ ହୋଇ ଭୈରବ
 ଚନ୍ଦ୍ର ଜପ କଲ । ଗୁଣ୍ଡିଆଡ଼େ ୫୦ ପ୍ର ଜନ୍ତୁର ଶ୍ଵାସଣ ଚକ୍ରାର ଶୁଣିଲ ।
 କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଭ୍ରମଣ ନ କରି ଧୂର ପ୍ରୟ ଅଟଳ ଘଡ଼ି ଏକ
 ମନ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ମନ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଗଣ ୧୦ ଟା
 ସମୟରେ ଜଣେ କୌପୀନଧାରୀ ସାଧୁ ବେଶରେ ଭୂତପ୍ରନ୍ତ ମୋ
 ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସହସା ଆନନ୍ଦରେ
 ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ପଡ଼ଗଲ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ
 ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ଏହି ରବ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲ “ବନ୍ଧା ଭୟଙ୍କର ନାହିଁ ।
 ତୁ ଯା ମାଗିବୁ ତା ଦେବ ନିର୍ଭୟରେ ମାଗ ।”

କଣ ମାଗିବି କହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥିର କରି ଚାରିଲ
 ନାହିଁ — ଧନଭୟ ଦ୍ଵିଷ୍ଟାୟ ବାର କହିଲେ ବନ୍ଧା ଭୟ କରନହିଁ
 ଯା ମାଗିବାର ମାଗ ।

ଦ୍ଵିଷ୍ଟାୟ ବାର ତାଙ୍କର ଉବ ଶୁଣି ନିର୍ଭୟ ଚିତ୍ତରେ
 ମାଗିଲ — ଏ ଜଗତରେ ଥିବାଯାଏ ମହା ମହା ବିପଦ ସମୟରେ
 ସୁରକ୍ଷା କରି ସମସ୍ତ ଅଶ୍ରବ ଅସୁବିଧା ମୋଚନ କର । ହଠାତ୍ ଅତି
 ହଫ୍ତା ଚିତ୍ତରେ କହିଲେ ତଥାପୁ । ସେହିଦିନଠାରୁ ୨୩ ବର୍ଷ
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିନେ ହେଲେ କୌଣସି ଅଶ୍ରବ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ

ଚିତ୍ତବିଅ, ପାତ୍ରବିଅ ବର, ମୁଁ ପଣିବ ସକଳ ଦିଶ ।

କାହିଁକି ଏ ଜନ୍ମଣା ? କାହିଁକି ଏତେ ରୋଗ ? ବିଚାର ଦୁଆରେ
 ଭିକାରୀ ଆମେ ?

ମାଗି ମାଗି ବୁଲୁଁ, ଦିଅ ସୌଭାଗ୍ୟ ନିରୋପିତା ମଜ୍ଜିବି ମୁଁ ପ୍ରେମେ
 ଶ୍ରେମେ ।

ହୋଇ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଯା ବୁଝିଛି ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱମାର୍ଗରେ ପାଇଛି । ଉତ୍ତର ମାର୍ଗରେ କିଛି ମଗିଲେ ହଠାତ୍ ଏକ କରୁଣ ଚିତ୍କାର ଶୁଣିବାକୁ ପାଏ—ଭୂତପତିଙ୍କ କୃପାରୁ ବନ୍ଧୁ ଭୂତଙ୍କ ସମ୍ମତ ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟରେ କଥା ବାଣୀ କରି ଅସମ୍ଭବ ଅସମ୍ଭବ କର୍ମ ସାଧନ ଜୀବନରେ ଚାଲିଛି । ହଜାର ହଜାର ନର ନାରୀ ଏହାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାତ୍ରା ।

ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ପରିତ୍ୟାଗ କରି ତାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ଭୂତ ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମାର ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ଭୂତ ସମସ୍ତ ସାଧନ କରିପାରେ, ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରେ ନାହିଁ ।

(୫୫)

ଶ୍ରୀ ଗିରିଧାରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର

ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ ସ୍ଥୁଳଜଗତ ଛଡ଼ା ସୂକ୍ଷ୍ମ ଜଗତ ବା ଭୌତିକ ଜଗତ ନାହିଁ । ମୋର ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଥିଲା ! ଭୂତ ପ୍ରେତ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖି ବିଶ୍ୱାସ କରି । ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ମାର୍ଗସିଂଧ ଦ୍ୱାର-ସ୍ଥଳରେ ଏମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ମୋର ଅଭିଭାବକ ସ୍ୱାମୀ

ଶବ୍ଦ, ପୁଣି, ରୂପ, ରସ ଯାହା କିଛି ଅଛି ସବୁତ ପ୍ରେମର ଭଣ୍ଡାର ସେହି ସବୁ ଅତିକ୍ରମି ନୃତ୍ୟ ପରି ପାରେ ଯଦି ନାହିଁ ତହିଁକି ସବୁ ପାଇଲି ନାହିଁ ?

ପାଇବି, ପାଇବି, ସବୁତ ପ୍ରେମର ଜୁଆର ।

ଶୀଳାଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ସନ୍ୟାସୀ, ତାଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ସୁତାହାଟରେ ଥାଆନ୍ତି ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମହନ୍ତି । ସେ ବେଳେ-ବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସାନ ଶ୍ରଦ୍ଧାକ ବିଭାଘର ପରେ ପରେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଭୂତର କରନାର ଦେଖା ଗଲା । ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଲୁଗାରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାର ଦେଖାଗଲା । କିନ୍ତୁ ନ ଥିବ ହଠାତ୍ ନିଆଁ ଲୁଗା କାନରୁ ଦେଖାଯିବାରୁ ରୋଷେଇ ଘରେ ନିଆଁ ହଠାତ୍ ଦେଖାଦିଏ । ତା ଘରେ କୋଠା ଉପରେ ଲୁଗା ଶୁଖୁଥିବ, ଦେଖିଲାବେଳକୁ ନିଆଁ ହଠାତ୍ ଲାଗି ଲୁଗା ଜଳି ଯାଏ । ଯେତେ ଲାଗିଲାଲେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ସମସ୍ତେ କହିଲେ ଭୂତ କେହି ପେଶିଛି । ସମାଜରେ ବିଜ୍ଞାନ ବାହାରିଲା । ଅନେକ ଗୁଣିଆ ଆସିଲେ । ଦିନେ ହଠାତ୍ ଶରୀରରେ ତାଙ୍କର ପଛ ଗୁଳି ରୋଷେଇ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା । ଯେତେ ଲାଗିଲାଲେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, କେବଳ ଘର ଜଳିଲା ଅନ୍ୟ ଘରର ଜିନିଷ ପସ କିଛି କ୍ଷତି ହେଲା ନାହିଁ । ତା ପରେ ଅନେକଙ୍କ ମନରେ ଏହି ଗୁଣିଲା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ସର୍ବଶେଷରେ ଜଣେ ଗୁଣିଆ ଆସି ପୂଜା କଲେ ସେହିଦିନଠାରୁ ଆଉ ସେ ନିଆଁ ଲାଗି ଦେଖା ଗଲା ନାହିଁ । ସେଥିରୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଯେ ଭୂତ ପ୍ରେତ ଶରୀର ବିଦ୍ୟମାନ ଓ ସେମାନେ କାମ କରନ୍ତି ।

ପୁଣିକ ବାଜିବ ମରାଜ ଦୁଇଦୁଇ, ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବାଳେ ଘେରି ଯିବ ଗୁରୁ
ଆସିବ ଚାନ୍ଦ ନାଶିବ ବୋଲି, କହିବ ଆମକୁ ସ୍ତବ, ବଜା ତେବେ
ଦୁଇଦୁଇ ନାଦେ ପଶ ଶୁଭ ।

(୩୭)

ବଜ୍ରାକର ପଟ୍ଟନାୟକ

ବାଲୁ ବେଢ଼ା ପାଟ ପାପଗର୍ଭ ହୋଇ ମଲ୍ଲ । ମଲ୍ଲ ପରେ
 ଯେମାନଙ୍କ ଘର ସହିତ ତା'ର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଘରେ
 ତା'ର ପ୍ରେତାତ୍ମ ଆସି ଉପଦ୍ରବ ଆରମ୍ଭ କଲେ, କାହାଘରେ ଟଙ୍କା
 ପଂର ଆସି ପକାଇବା, ବାଲିମାଟି ପକାଇବା ଇତ୍ୟାଦି ତା' ଉପଦ୍ରବ
 ଭିତରେ ପ୍ରଧାନ ।

ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଗାଁରେ ରହୁ ନ ଥାଏ, କଂଗ୍ରେସ
 କାମରେ ସବୁବେଳେ ବାହାରେ ରହୁଥାଏ । ଦିନେ ଗାଁକୁ ଯାଇଥାଏ
 ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖାଇଯାନ୍ତି ମୋର ଛୋଟ ଝିଅଟି ଧରି ଚୌକି
 ଶୁଣିଏ ପକାଇ ବାହାର ଅଗଣାରେ ବସିଲେ । ଗୋଡ଼ ମନାକଲେ—
 ପାଟ ବାଲି ମାଟି ପକାଇବ, ପଦାରେ ବସବାକୁ ମୁଁ ବୋଉ କଥାକୁ
 ଅବିଶ୍ୱାସ ମନେକଲି । କିନ୍ତୁ କହବା ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବାଲିରେ
 ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ବୁଣ୍ଟଗଲି । ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ବାଟ ପାଇଲି
 ନାହିଁ ।

ଦିନେ ଦିବାକର ବାବୁ (ପଟ୍ଟନାୟକ ଏମ୍. ଟି.) ଆମ ଘରେ
 ବୁଣୁଆ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖାଇ ସାରି ପିଣ୍ଡା ତଳକୁ
 ହାତ ଧୋଇ କହିଲେ—“ମୋ ଉପରେ ବାଲି ପକାନାଲେ ପାଟ”
 ଆଗରୁ ତାଙ୍କ ଯାକରେ ପାଟ ଉପଦ୍ରବ କଥା ବାଣୀ ବହୁତ ହୋଇ-

ଏକ ପାଗଳାମୀ ! ମୋ ଦେଶ, ତୋ ଦେଶ, ମୋ ଗ୍ରାସା ତୋ ଗ୍ରାସା
 କହି

ସଂସାରଟାକୁ ଦେଉଛ ଖୁନ୍ ଖରବ କରି-ସବୁଗ୍ରାସାକୁ କରି ଆଦର,
 ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଶ୍ରେମ ଭର ।

ଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗୁଡ଼ିଏ
ବଲି ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦବାକର ବାବୁ ଗୁଳିଆ ହୋଇ
ପଳାଇ ଗଲେ । ଏହିପରି ପ୍ରାୟ ଏକବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିପରି ପାଟର
ଉପଦ୍ରବ ଚାଲିଲା । ଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ପାଟ
ଆସି ଡିକିରେ ଧାନ କୁଟିବା ଶାଢ଼ୀ ସମସ୍ତେ ଶୁଣନ୍ତି । ବିଶେଷ କରି
ଯେଉଁ ମାନେ ତା'ର ଅମୃତପାଇଁ ଦାୟୀଥିଲେ ସେଇମାନଙ୍କ ଘରେ
ତାର ଉପଦ୍ରବ ବେଶି ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ଏହା ପ୍ରାୟ ୧୯୩୩-୪
ଘଟଣା । ପ୍ରାୟ ୧ ବର୍ଷ ଏହିପରି ଚାଲିବା ପରେ ତାହା ବନ୍ଦ ଚେଲା ।

(୩୭)

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଦଶରଥ ଶତପଥୀ

ଗୃଷ୍ମ ଶ୍ରମାଣ ଗୁଣୀ ବିଦ୍ୟାର ଆଜକୁ ୧ ବର୍ଷ ହେବ । ଆମ୍ଭ
ଗ୍ରାମ ବଳରାମପୁର ତଳଗଡ଼ ହରିଜନ ସାହିରେ ଜଣେ କଣ୍ଠବକ୍ତ୍ର
କବାଟ ନାମକ ଧନିଲେକ ବାସ କରଥାଏ ତାହାର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ
ଡ଼େଙ୍କାନାଳ ରାଜ୍ୟରୁ ଆସି ସେ ଧନି ଲେକ ଧାନ ଅମାର ଘରେ
କଳସ ବସାଇ ଦୁଇ ଡନ ଦିନ କୌଣସି ଦେବତା ପୂଜା କଲ
ପରେ ଧନିଘର ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷ ହରିଜନର ୧ ମାସ ଭେଣ୍ଡା
ପୋଷୁଥିବା ସୁଅ ଏବଂ ବହୁ ତାହାର ବୃକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ
ଝାଡ଼ା ବାନ୍ତିରେ ମରିଗଲେ । ତା ପରେ କରଣ ସାହିରେ ଗୋଟିଏ

ସୀମା ଦିଶେ ସୀମା ନାହିଁ, ସୀମା ପାରେ ପୁଣି କେତେ କଥା ଅଛଇ
ଆମେ ସୀମାହୀନ, ମହାମହାପୁରୀ,

ବୁଲୁ ବୁଲୁ ସକଳେ ପୁର୍ଣ୍ଣ କରିବୁ ଘର ।

ଝାଡ଼ା ବାନ୍ତିରେ ମଲ୍ଲ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ଝିଅ ଝାଡ଼ା ବାନ୍ତିରେ ପଡ଼ିଥାଏ, ତା ପରେ ଗ୍ରାମବାସୀ କରଣ ବାହୁଣ ହରିଜନ ବସି ବିଚାର କରିବା ସମୟେ କେତେକ ଲୋକ କହିଲେ ବଜ୍ର କବାଟ ଦିଗେ ତାର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆସି ପୂଜା କଲେ ଦିନରୁ ଏପରି ହେଉଛି । ଏକଥା ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀ ସେ ପୂଜା କରୁଥିବା ଲୋକକୁ ବଳାହାର ଧରି ଆଣି ଏପରି ମାଡ଼ ଦେଲେ ଯେ ସେ ଲୋକ ତଳେ ପଡ଼ି ଲୁଗାରେ ଝାଡ଼ାଫେରି ପକାଇଲେ । ଲୋକେ କହିଲେ ତାର ବିଷ୍ଣୁ ତାକୁ ଖୋଇଦେଲେ ମନ୍ତ୍ରପଦ ଆଉ କାଟିବ ନାହିଁ । ଏ କଥା ଶୁଣି ଜଣେ ଲୋକ ତାର ବିଷ୍ଣୁ ମେଥାଏ ବାଁ ହାତରେ ଧରି ତାକୁ ଖାଆ ବୋଲି କହିବାକୁ ସେ ନ ଶୁଣିଲା । ତାହା ଆଠ ଦିନକଣ ଶଯ୍ୟା ଖୋଲି ଥିବା ନିକଟ ମାଡ଼ ଦେବାରେ ସେ ପୂଜକ ଅଶ୍ବନ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଏହି ସମୟେ ଜବରଦସ୍ତ ତା ପାଦରେ ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାତ ମାଡ଼ ଦେଲେ । ମାଡ଼ ଭୟରେ ପୂଜକ ବିଷ୍ଣୁ ଖାଇଦେଲା, ତା ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ପଳାଇ ଗଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗ୍ରାମରୁ ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ସୀମା ଦିଶେ ସୀମା ନାହିଁ, ସୀମା ପାରେ ପୁଣି କେତେ କଥା ଅଛଇ,
ଆମେ ସୀମା ଘାଟି, ମହାମହାଧାନ, ବୁଲୁ ବୁଲୁ ସକଳେ ସ୍ଥାନ
କରିବୁ ॥

(୩୮)

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ବ୍ରହ୍ମ-ପ୍ରାର୍ଥନା

ନିର୍ମଳ ଜୀବନ, ଉନ୍ନତ ଗତି ପୂର୍ବ ଚିନ୍ତା, ତଥ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ବୃଦ୍ଧି
ବିଦୁର ଯତ୍ନ ଅଟେ ଅବିଶ୍ୱାସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ବୋଧମୁଖୀ ମାନସ

ସଦୃଶ ଶ୍ରଦ୍ଧାଜ୍ଞାନ ଯେ,

ଦେବା ଲଭିବାକୁ ତଥ୍ୟ ଉପଦେଶ

ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯେ ।

ନିଜ ପ୍ରତି ହୋଇଥିଲେ ଅନ୍ୟ ସ୍ୱ ସହିବା ସ ହସେ ନୋହି ଅଥୟ
ସସାହସ ଚିନ୍ତା କରି ଯୋଗ୍ୟ ଅବାଧେ କରିବା ମାତ୍ର ଘୋଷଣା

ଅନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟର ଯେ,

ଜନ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ପକ୍ଷ ଧରିବାର

ଶବ୍ଦ ବିକ୍ରମ ସମ୍ମତ ଯେ ।

ମାନବ ଜାତିର ଆଗ୍ରମଣ ଆନର୍ଷ ପ୍ରିତିକି ତା ଉନ୍ନୟନ
ଏଥିରେ ସତତ ନିବେଶି ମତି ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ବିଧିରେ କରିବା ଗତି

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ମନ୍ଦିରର ଯେ

ଆରୋହ ପଥରେ ଏମାନ ସୁବର୍ଣ୍ଣ

ସୋପାନ ସତ୍ୟାର୍ଥୀ ନର ଯେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ :—

- ୧— ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପାତ୍ରୀ
- ୨— ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାସ
- ୩— ଶ୍ରୀ ରମେଶ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି
- ୪— ଶ୍ରୀ ହେମନ୍ତ ମାର୍ଥୀ
- ୫— ଶ୍ରୀ ଖଗେଶ୍ୱର ରାୟଚରଣ
- ୬— ଶ୍ରୀ ଗୋଲକ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର
- ୭— ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରନାଥ ନାୟକ
- ୮— ଶ୍ରୀ ଗୋଲକ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ
- ୯— ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ନାୟକ
- ୧୦— ଶ୍ରୀ ଅନୀଳା ପ୍ରସାଦ
- ୧୧— ଶ୍ରୀ ମଦନ ମୋହନ ପାତ୍ରୀ
- ୧୨— ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ମହାନ୍ତି
- ୧୩— ଶ୍ରୀ ବିନୟାନନ୍ଦ ଦାସ
- ୧୪— ଶ୍ରୀ ବିଜୟ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ
- ୧୫— ହେମଲତା ଦାସ
- ୧୬— ଶ୍ରୀ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟପାଣି
- ୧୭— ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ପଣ୍ଡା
- ୧୮— ଗୀତାବତୀ ମହାନ୍ତି

ସମିତି ବିଷୟରେ ପଦେ :—

ଏହି ସମିତି ୧୯୫୪ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୧ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ ବାସଭବନରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଥିପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଦାସଙ୍କ ବାସଭବନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶନିବାର ଦିନ ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ଓ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା

ସଂସ୍କୃତରେ ଧାର୍ଯ୍ୟବାଦକ ଶବ୍ଦରେ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା । ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ Pengal Theosophical Federationର ବାର୍ଷିକ ସଭା ୧୯୫୭ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରୁ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିବିତ୍ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ବଲ୍ଲଭା ଦେଇଥିଲେ । ଆମେରିକାର ଜଣେ ଚିଶିଷ୍ଟ ଦନ୍ତ ଚିକିତ୍ସକ ଡକ୍ଟର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଇତି ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ଗତ ବୁଦ୍ଧ ଜୟନ୍ତୀଟି ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ସଭାପତି ମାନ୍ୟବର ଡଃ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସହ ଏମ, ଏ, କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ମହାସମାବେଶରେ ଯାଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଗୁରୁବାର ଓ ରବିବାର, ଦୁଇଦିନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବହୁବିଧ୍ୟା ଓ ଚିତ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ଇତି ସଭାରେ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସ ଶ୍ରୀ ରମେଶ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି, ଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭାତ ମାର୍ଥୀ ପ୍ରଭୃତି ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଗିତ ଗଳ୍ପ, କବିତା ଓ ଆଲୋଚନାମାନ ପଠିତ ହୋଇ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କୁ ପଠାଯାଏ ।

ସନନ୍ତ କୁମାର ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ:—

- ୧— ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମହାନ୍ତି
- ୨— ଶ୍ରୀ ରାମ ନନ୍ଦ ନାୟକ
- ୩— ବାସନ୍ତୀ କୁମାରୀ ଦାସ
- ୪— ଶ୍ରୀ ଜୟମୋହନ ମହାନ୍ତି
- ୫— ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ସାମନ୍ତରାୟ
- ୬— ଶ୍ରୀ ନୃସିଂହ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ
- ୭— ଶ୍ରୀ ସୁଧାକର ଭୂଷି ।
- ୮— ଶ୍ରୀ ଗୋଲଣ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ
- ୯— ଶ୍ରୀ ଅଧିକାରୀ ରଣା

ସମିତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଦେ :—

ଏହି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତ ଗତ ୧୯୭୦ ମସିହା ମେ ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରସନନ୍ଦ ନାୟକଙ୍କ ବାସଭବନରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଡଃ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ ଏମ. ଏ. ଏଲ୍, ଏଲ୍, ଡି, ଇ ସଭାପତିତ୍ବରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ପ୍ରତି ରବିବାର ପନ୍ଥାରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସଂହାନୁରେ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ଏଥିରେ ସମିତର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

କଟକ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ

୧୯୪୪—୧୫ ସାଲର କଥା । କୁଳଦା ପ୍ରସାଦ ମଞ୍ଜିକ ଭଗବତରତ୍ନ କଟକ ଆସିଲେ । ସେତେବେଳେ କଟକ ଲିଟର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀନାଥ ଚୋଷ । ଶ୍ରୀ ଚେମଚାନ୍ଦ୍ର ଚୋଷ ଯେତେବେଳେ ଯଜ୍ଞାନାରାୟଣ ଯେନାପୁତ୍ର ଶରତ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଲ, ରାମନାରାୟଣ ଗୁଡ଼, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଶାଠିଆ, ଅଧ୍ୟାପକ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଗାଙ୍ଗୁଲି, ଦେଓଫାନ ବାହାଦୁର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରଭୃତି ସେଥିର ମେମ୍ବର ଥିଲେ ।

ମିତ୍ରେସ ଆନନ୍ଦଶାନ୍ତ ହୋମବୁଲ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେହି ସମୟରେ ପରକାଶ କର୍ମଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିରୁ ଅଲଗ ହୋଇଗଲେ । ତଳରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିଟି ଏକପ୍ରକାର ମୃତବତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

୧୯୪୯ ସାଲରେ ଏହାର ପୁନର୍ଗଠନ କରାଗଲା । ସେତେବେଳେ ସ୍ଥରେନ୍ଦ୍ର ଦତ୍ତ, ଏନ ମୁଖର୍ଜି ଆଇ,ଇ,ଏସ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ ପ୍ରଭୃତି ଏକ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ସିଂହାଠୀ ସେତେବେଳେ ହେଲେ । ଆରୁଣେଲ, ବୁକ୍ଷଣୀ ଅରୁଣେଲ, କ୍ୟାପ୍ଟାନ ମ୍ୟାକ୍‌ସ୍‌ଫର୍ଡଲି, ଜଣ୍ଟିସ୍ ସର୍ବଜିତ ଆସ୍ ର, ଇକବାଲ ନାରାୟଣ ଗୁଡ଼, ଏନସିବେଲ ପ୍ରଭୃତି କଟକ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିକୁ ଆସି ବହୁତା ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଶୀଳାଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତିର ପ୍ରସ୍ତରକା ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ

ଭିନ୍ନ ଗାୟକୀ ସାଇ ଲଜ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କଟକ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା
ସମିତିର ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସିଂହାଠୀ ଅଛନ୍ତି । ସେ ବହୁବର୍ଷ ସଂପଦକ
ରହିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ହରିହର ସଂହ୍ର ମର୍ଦ୍ଦିନୀ ପଂପାଦଳ । କଟକଗ୍ରୋଠାରେ
ଶ୍ରୀ ହରିହର ମର୍ଦ୍ଦିନୀଙ୍କ ଘରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲଜ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଜାନକୀନାଥ ବେଞ୍ଚ ସେ ପରେ ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଦେବର ସଭାପତି
ହେଲେ । ବାଳକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଏହି ସ୍ତରରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଟକ ଲଜରେ
ବରାବର ଦାସିନୀ ନେଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ଓଡ଼ିଶାରେ ବାଲେଶ୍ଵର,
ଛତାବର, ପୁରୀ, ଦେଝାନାଲ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ ଲଜ ବରା ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ
ସେ ସବୁ ଲୁଚି ଯାଇଛି । ଏହି ସବୁ ସମ୍ପତିକୁ ଦେଖୁଥିଲେ ବୁଲି ବୁଲି
ଶ୍ରୀମାତାଙ୍କୁ ବୁଲିମୋହନ ପାଳ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସହ ।

ଲେଖକଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବି

ରୁପବନ୍ଧ୍ୟା, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମୁଦ୍ରାରଙ୍କ ଜୀବନ, ମଧୁବୈଶ୍ୟ, ଅଜ୍ଞାତବାସ
 ଓ ନାରୀର ଅବମାନନା, ପ୍ୟାସମୋହନ, ମୁଁ ଓ ମୋର କାଳ,
 ଗୁରୁଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହ, ମଧୁରେଶ (କବିତା), ବେଶ୍ୟା, ଜୀବନ ଓ ଜୀବନ,
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାଟ୍ୟ କବି ମାଧବ, ବେଳାସୁ ମଳା, ସ୍ତ୍ରୀଶିକ୍ଷା, ନାରୀ ଚିତ୍ର,
 ସାନ୍ତାଳୀ, ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ, ଶ୍ରୀନବାସ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ଗୋଷଲେ, ତଳକ, ଗାନ୍ଧୀ,
 ହନୁମନ୍ତ (କବିତା), ମୋ ଜୀବନ କଥା, ଅରୁଣା (କବିତା), ଭାରତ ସେବକ
 ସମିତି, ଶକୁନ୍ତଳା (ଏକାଙ୍କ ନାଟକ), ବାବା, ମା, ଲୁଇବ୍ରେସ୍ ମାନ୍ଦୋଲନ,
 ଆମ ବୋମ୍ବାଇ, ଅପ୍ପୁଣ୍ଡା. ଅଶ୍ୱୀନିକା, ପ୍ରବାସୀ (କବିତା), ହୌନକଥା,
 ମୋହନ, (କବିତା), ଆଶୀର୍ବାଦ (କବିତା) ପରଶ (କବିତା), ଦଣ୍ଡନାଟ
 (ପ୍ରହର), ଚୀନଦେଶର କଥା, ଗାନ୍ଧୀଜୀଗଡ଼େଲ (ଆଦିବାସୀ ଗୀତ),
 ଚୌଦ୍ୱାର ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ ସମ୍ମିଳନ, ଧୂଳି, କଳିଙ୍ଗକୁମାରୀ (କାବ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି),
 କନକବସନ୍ତ, କଳା, ସଂସ୍କୃତି ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାନାର୍ଜିଙ୍କର,
 ଶିକ୍ଷା, ଶାନ୍ତା, ହୃଦବାଣୀ, ବୈଦ୍ୟନାଥ ସୂତ, ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ, ଆନନ୍ଦ
 (ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ), ଗୁରୁଜୀ, ଉପ, ତାକୁ ତାକୁ ତୋଳେ ମୋତେ, ଓଡ଼ିଶାରେ
 ଜୈନଧର୍ମ, ଓଡ଼ିଶା ଓ ଜୈନଧର୍ମ, ଅଜଣା ରାଜକ କଥା, ସାଜ ସାଥୀ, (କବିତା)
 ବିଜୟ ଦେବ, ଶ୍ୱାସ, ଶ୍ୱାସାର ।

Hill Tribes of Jeypore, Prohibition, Springs
 of the Soul (Aboriginal songs in English trans-
 lation), Fountains (poetry), From within (poetry)
 Orissa in 1942-44, Orisse, History of Orissa,
 Duduma, Konark. In pain and Sadness, poesy
 4 pamphlets on Hirakud (ହରାକୁଡ଼) ଓଡ଼ିଶାରେ ଜୈନଧର୍ମ ।

ମୁଦ୍ରାକର :—

ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମହାପାତ୍ର ବି. ଏ. (ଅନର୍ସ)

ଶ୍ରୀ ଶାରଦା ପ୍ରେସ

ମହତାବ ରୋଡ଼

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ—୧୦୦୦

୧୯୭୦
